

Ophaal- en Uitgangspuntennotitie

Strategische Gebiedsvisie De Purmer

colofon

projectnaam
**Strategische Gebieds-
visie De Purmer**

onderdeel
**Ophaal- en
Uitgangspuntennotitie**

datum
8 december 2022

projectnummer
P04408

opdrachtgever
**Gemeenten Edam-
Volendam, Purmerend
en Waterland**

projectleider BRO
PZu

projectteam BRO
PZu, TvG

Rhijnspoorplein 38
1018 TX Amsterdam
+31 (0)20 506 19 99
info@bro.nl
www.bro.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Onderzoek en analyse	6
3	Klankborden	9
4	Uitgangspunten	12
5	Vervolg	15

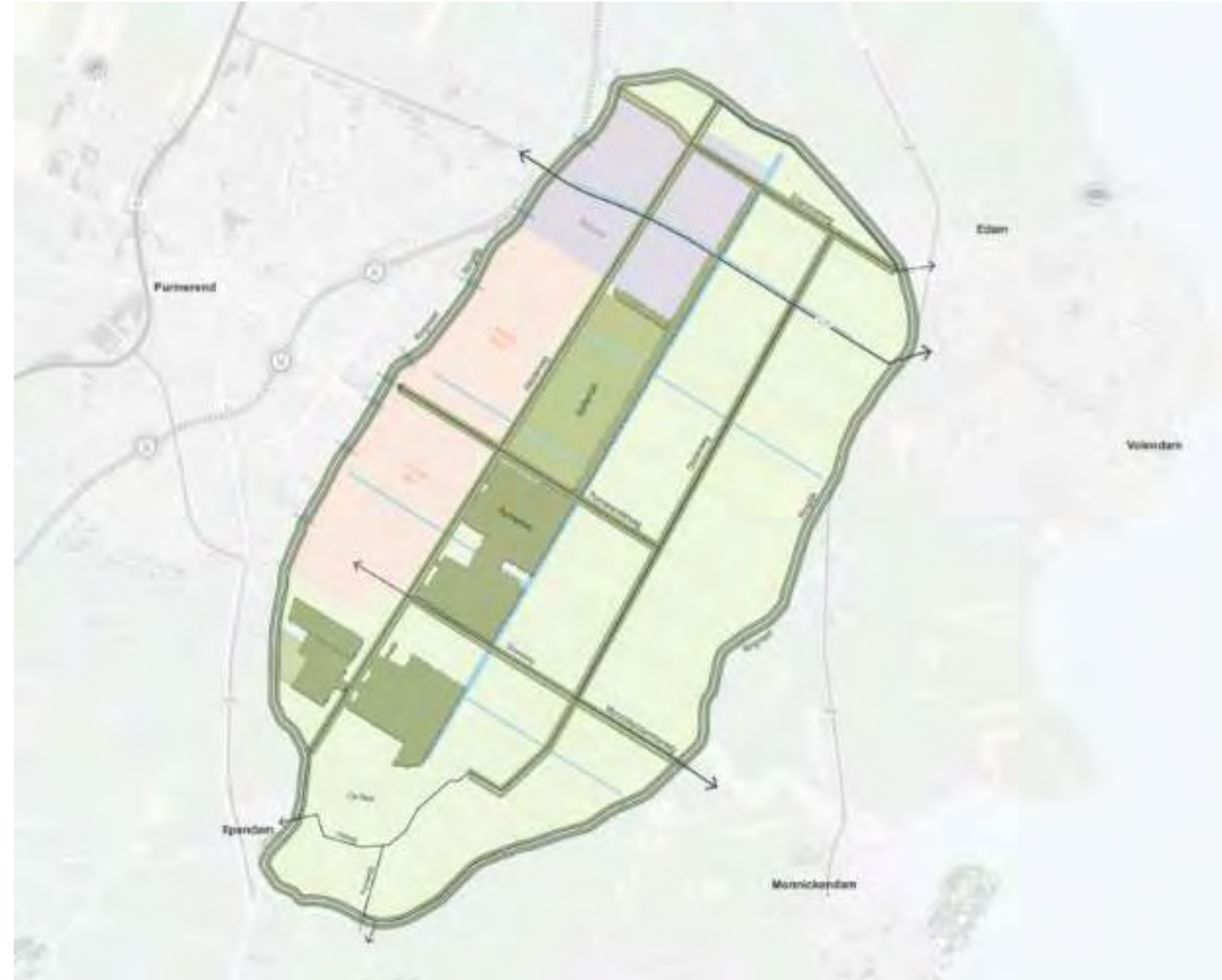
Bijlage 1 Communicatie en participatie-verslag

Bijlage 2 Miro-sessies 23 en 30 september 2021

Bijlage 3 Expertsessies 12 oktober 2021

Bijlage 4 Expertsessie landbouw 25 maart 2022

Bijlage 5 Enquêteresultaten 21 april 2022

1 Inleiding

De droogmakerij de Purmer is verdeeld over de gemeenten Edam-Volendam, Purmerend en Waterland. Deze gemeenten wensen gezamenlijk een gebiedsvisie op te stellen voor dit gebied: de Strategische Gebiedsvisie De Purmer (verder: de gebiedsvisie). Doordat de Purmer in de provinciale Omgevingsverordening beleidsmatig 'open' is gehouden, dreigt het een verzamelbak te worden voor alle opgaven in de regio. De gebiedsvisie moet voor de lange termijn richting geven en duidelijkheid scheppen voor alle belanghebbenden in en rond dit bijzondere gebied.

Zo voeren de gemeenten de regie en worden op voorhand afgewogen keuzes gemaakt om onaangename verrassingen en onwenselijke ontwikkelingen te voorkomen. Omdat de gebiedsvisie zich niet richt op een gehele gemeente maar op een afgebakend gebied binnen drie gemeenten, wordt deze gebiedsvisie vastgesteld als bouwsteen voor op te stellen en te actualiseren omgevingsvisies van de gemeenten.

De Purmer heeft verschillende gezichten. Belangrijke vraag is hoe de verschillende gezichten van de Purmer aan elkaar te passen zijn. Daarbij is het essentieel om te verkennen welke synergie hiermee te behalen is. Ofwel, we gaan op zoek naar een manier zodat bedrijvigheid, de

woongebieden, de landbouw, de natuur, energie, recreatie, mobiliteit, het landschap en de cultuurhistorie een toegevoegde waarde voor elkaar kunnen zijn, en op die manier de gehele Purmer versterken. Een strategie bedenken hiervoor staat centraal, vandaar de benaming Strategische Gebiedsvisie De Purmer. De gebiedsvisie geeft de toekomstige, mogelijke ontwikkelingsrichting op hoofdlijnen weer van de Purmer. Deze notitie doet verslag van het proces tot nu toe en bepaalt de uitgangspunten op basis waarvan de ontwerp-gebiedsvisie wordt opgesteld.

Proces tot nu toe

De gebiedsvisie volgt op de in 2020 uitgevoerde inventarisatie en de daaropvolgende 'praatplaat'. Dit document betreft een raadsbesluit en vormt het uitgangspunt voor deze gebiedsvisie. Hierin worden zes hoofdthema's onderscheiden die ook centraal staan in de gebiedsvisie:

- Werken / Bedrijvigheid
- Woningbouw
- Recreatie / Purmerbos
- Infrastructuur / Bereikbaarheid
- Landbouw / Agrarisch hart
- Energie

Ook staan hierin de andere lopende trajecten in de Purmer vermeld:

- Ontwikkeling van een multifunctioneel bedrijventerrein in de noordelijke kop van de Purmer. Hier heeft

de gemeente Edam-Volendam een 'Wet Voorkeursrecht Gemeente' (WVG) op gevestigd.

- Woningbouwontwikkeling en natuurversterking in het Purmerbos/golfterrein en in Purmer-Zuid-Zuid (samen de ontwikkeling Oostflank).

Deze trajecten vallen binnen de scope van deze gebiedsvisie, maar volgen hun eigen planproces. Een bedrijventerrein en een woongebied drukken in zowel ruimtelijke als in functionele zin een stempel op het gebied, men kan er niet omheen. Daar waar deze ontwikkelingen het buitengebied van de Purmer ontmoeten dienen keuzes te worden gemaakt, waar het gaat over de visuele inpassing, de noodzakelijke infrastructuur en de beleving en beeldkwaliteit in algemene zin. Doorlopende structuren dienen te worden geborgd op het gebied van recreatie (paden), natuur (verbindingszones) en bereikbaarheid (wegen). Aan de start van het visietraject (najaar 2021) is er gewerkt aan een analyse van het gebied en hebben er diverse gesprekken met belanghouders plaatsgevonden. Daar is uitgebreid de tijd voor genomen. Een verslag van dat proces is te vinden in onderhavige notitie en in de bijlagen (overzicht in bijlage 1: communicatie en participatie-visietraject de Purmer, 24 mei 2022).

Vervolg

Vanwege het feit dat er tussentijdse fusieverkiezingen zijn gehouden (Purmerend) en raadsverkiezingen in de andere gemeenten is het proces uitgelopen. De vorming van de colleges dienden te worden afgewacht alvorens met de besturen onderhavige notitie kon worden besproken, als opmaat naar de ontwerp-gebiedsvisie. De keuze is uiteindelijk gemaakt om direct na vaststelling van deze notitie verder te gaan met het opstellen van de ontwerp-gebiedsvisie.

Reden hiervan is dat, in tegenstelling tot het eerdere voornemen om een Omgevingsvisie te maken, nu gekozen is voor een strategische gebiedsvisie. Immers, twee van de drie gemeenten zijn inmiddels gestart met (de voorbereiding van) hun eigen Omgevingsvisie, inclusief noodzakelijke MER-trajecten voor de ontwikkeling van het woongebied Oostflank en het nieuwe bedrijventerrein in het gebied (de gemeente Waterland beschikt al over een Omgevingsvisie; de gebiedsvisie dient als aanvulling dan wel wijziging op deze Omgevingsvisie, zodra deze wordt herzien richting de Omgevingswet). De gebiedsvisie voor de Purmer biedt bouwstenen in de vorm van een verkenning van het gewenste scenario voor de toekomst van het gebied. Dubbel werk wordt voorkomen, de gebiedsvisie de Purmer vormt een stapsteen richting de Omgevingsvisies van de drie betrokken gemeenten en verbindt de inventarisatie met de verworven kennis over en geluiden uit het gebied.

Door vaststelling van een gemeente-overstijgende gebiedsvisie wordt commitment gevraagd van de drie gemeenten om rekening te houden met ieders belang, en wordt voorkomen dat voor de verschillende gemeentelijke gebiedsdelen een andere koers wordt gevaren. Voor de toekomst van de Purmer is het van belang vooral de eenheid te bewaren en te gaan voor een duurzame en eenduidige koers.

Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk wordt een korte weerslag gegeven van het uitgevoerde onderzoek naar kenmerken van en planologische randvoorwaarden in het gebied. Vervolgens worden in hoofdstuk 3 de hoofdpunten uit de gehouden participatie- en expertsessies benoemd. In hoofdstuk 4 zijn de uitgangspunten geformuleerd, die leidend zijn voor de op te stellen gebiedsvisie. In het afsluitende hoofdstuk 5 wordt een doorkijk gegeven naar de processtappen die leiden naar de vastgestelde gebiedsvisie.

2 Onderzoek en analyse

Belangrijke vertrekpunten voor de gebiedsvisie vormen de identiteit, de ontstaansgeschiedenis en de huidige situatie. De gebiedsvisie wordt daarnaast gebaseerd op gemeentelijk- en regionaal beleid, waarover participatie en besluitvorming heeft plaatsgevonden. Denk bijvoorbeeld aan de gemeentelijke Woonvisies, Mobiliteitsvisies, Voedselvisie Noord-Holland 2030, Omgevingsvisie Noord-Holland 2050, Omgevingsverordening NH2022, Leidraad Landschap en Cultuurhistorie Noord-Holland, Recreatief Grid Laag-Holland, Ruimtelijke Perspectieven Laag-Holland en de Regionale Energie Strategie (RES).

Daarnaast vormen de participatieresultaten en diverse werksessies (zie bijlagen voor de verslagen) belangrijke bronnen. Belangrijke meerwaarde van de gebiedsvisie is het in samenhang brengen van al het beleid rondom de leefomgeving en een concretisering daarvan voor de verschillende gebieden. Tenslotte is gekeken naar de trends en ontwikkelingen in de maatschappij, die toekomstig hun weerslag zullen hebben op de Purmer.

Hierna volgt een korte weergave van de fase van onderzoek en analyse. In de ontwerp-gebiedsvisie wordt dit uitgebreider opgenomen, we beperken ons nu tot de hoofdlijnen.

Ontstaansgeschiedenis

In 1618 is men begonnen met het droogmalen van het gebied en in 1622 viel de Purmer droog. Vanaf de inpoldering was de Purmer een landbouwgebied. Op de vruchtbare kleigronden van de voormalige zeebodem gedijt de landbouw goed.

In de laatste decennia van de 20e eeuw is het westelijke deel van het gebied verstedelijkt. Purmerend heeft twee woonwijken in de Purmer gebouwd, Purmer-Noord en Purmer-Zuid en industrieterrein De Baansteer.

Het oostelijke en zuidelijke deel van de Purmer is het best bewaard gebleven, hier vinden we nog het authentieke landschap van de droogmakerij.

Gebiedskarakter

Het karakter van de Purmer wordt bepaald door belangrijke identiteitsdragers die de structuren van het landschap bepalen. Aan de randen zijn dit de Ringdijk en de Ringvaart. Binnen de Purmer zijn dat de rechte verkaveling, de watertochten, de lange boerderijlinten met de kenmerkende stolpboerderijen, sloten en bomenrijen. Tussen deze identiteitsdragers vinden we een open landschap met weidse vergezichten. Door dit open karakter worden de identiteitsdragers extra benadrukt in het landschap. Ondanks dat het Purmerbos oorspronkelijk niet een authentiek element is van de droogmakerij, is het in de loop der jaren voor mensen en natuur een bepalend onderdeel van het landschap geworden.

Cultuurhistorische erfgoed

In en rondom de Purmer liggen cultuurhistorische elementen. Deze geven veel waarden aan het gebied en maken het verhaal van dit bijzondere landschap beleefbaar. Deze cultuurhistorische elementen dragen bij aan de beleving van de Purmer en het omringende gebied. Zo maken de vele historische en monumentale stolpboerderijen de boerderijlinten extra bijzonder. Ook zijn de omringende historische binnensteden met de historische vaarten verbonden vanaf de Ringvaart.

Natuurwaarden en aardkundige waarden

In en rondom de Purmer zijn ook plekken die een planologische beschermde status hebben als natuurgebied of als plek met aardkundige waarden van de bodem/ ondergrond.

Natuur

Grote delen van de omliggende veengebieden vormen beschermde natuurgebieden. Deze Natura2000 gebieden ten noorden en ten zuiden van de Purmer zijn verbonden via de ecologische verbindingzone Ringvaart (onderdeel van Natuurnetwerk Nederland, het NNN). Het Purmerbos maakt eveneens onderdeel uit van het NNN.

Aardkundige waarden

In de Purmer zijn twee plekken met aardkundige waarden. In het zuiden ligt het voormalig veenschiereiland De Nes (nabij het dorp Ipendam). De Nes is een oud laagveen poldertje bij Ipendam dat al bestond voordat het Purmermeer in het eerste kwart van de 17e eeuw werd drooggemalen. Begin 20e eeuw werd een ontwerp gemaakt om het laagveen in de Nes af te graven. In het oosten ligt een voormalige binnendelta met kleidek, de Ee in de Purmer.

Omgevingsverordening provincie Noord-Holland

De Omgevingsverordening NH2020 biedt regels voor de fysieke leefomgeving en stelt regels waar gemeentelijke omgevingsplannen en ruimtelijke ontwikkelingen aan

moeten voldoen. De 32 meest waardevolle en kwetsbare landschappen in de provincie zijn aangewezen als Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL). De Purmer grenst aan twee van zulke landschappen, te weten het BPL Waterland en het BPL De Zeevang.

Leidraad Landschap & Cultuurhistorie (2018)

Op grond van de Omgevingsverordening dient de Leidraad Landschap & Cultuurhistorie (2018) betrokken te worden bij de inpassing van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling in het werkingsgebied Landelijk gebied waar de Purmer onder valt. Zo moet rekening gehouden worden met de ambities en ontwikkelprincipes van het toepasselijke ensemble en van de toepasselijke provinciale structuren. In de Leidraad maakt de droogmakerij de Purmer deel uit van het ensemble Waterland.

De kernwaarden van dit ensemble zijn:

- de landschappelijke karakteristiek: de landschapstypen en de belangrijkste kenmerken van deze landschappen.
- openheid en ruimtebeleving: de beleving van de vrije open ruimte, de horizon en de oriëntatiepunten.
- de ruimtelijke dragers: de driedimensionale structuren en lijnen die in het (vlakke) landschap het beeld bepalen en begrenzen. Denk hierbij aan bebouwingslinten, bomenlanen en dijken.

Linten zijn onlosmakelijk verbonden met het Noord-Hollandse landschap. Elk lint heeft een ‘structuurdrager’ waaraan het lint is gegroeid, meestal een dijk, een weg, een kanaal of een vaart. Er zijn drie soorten linten: in het aaneengesloten dorpslint bevindt zich vaak het hart van een dorp. Er is beperkt zicht op het achterliggende landschap. Het open lint heeft meer ruimte tussen de bebouwing en relatief veel onbebouwde ruimte. Er zijn bredere doorzichten tussen de bebouwing naar het landschap. In het agrarisch lint overheerst het landschap; de bebouwing staat verspreid, soms op regelmatige en soms op onregelmatige afstand.

Binnen de Purmer is sprake van twee lintstructuren, de Oosterweg en de Westerweg. Hiervan is de Oosterweg als open/agrarisch lint nog het meest gaaf en waardevol en daarmee behoudenswaardig. De linten zijn aan verandering onderhevig (door bijvoorbeeld inbreiding, schaalvergroting e.d.). Essentieel voor de kwaliteit van het Noord-Hollandse landschap is dat de veranderingen in de linten gepaard gaan met behoud, en liefst versterking, van de kwaliteit en identiteit ervan.

Zienswijzen op de Omgevingsverordening

De drie gemeenten hebben, individueel of in MRA Zaanstreek-Waterland-verband, zienswijzen ingediend op herzieningen van de Omgevingsverordening NH2020 en 2022.

Samengevat betroffen die zienswijzen onder meer de effecten die volgen uit de werkingsgebieden MRA Landelijk Gebied en Bijzonder Provinciaal Landschap daar waar het gaat om toevoegen van nieuwe burgerwoningen (al dan niet door splitsing), de regelingen voor transformatie van (bedrijfs)percelen in linten en percelen van voormalige agrarische bedrijven inclusief het vereveningsfonds.

3 Klankborden

Dit eerste deel van het visietraject stond vooral in het teken van ophalen van informatie, zowel binnen de ambtelijke organisaties van de drie betrokken gemeenten als bij de ketenpartners en (overige) belanghebbende georganiseerde partijen. De ketenpartners die in de gelegenheid werden gesteld om te participeren zijn de provincie Noord-Holland, VOWA ondernemers regio Waterland, De Purmerendse Regio Ondernemers, LTO Noord afdeling Groot-Waterland, dorpsraad Purmer Belang, dorpsraad Ipendam, Behoud Boeren Waterland, Vereniging Water, Land en Dijken, de Natuur- en milieufederatie, Ondernemend Waterland, MRA, Hoogheemraadschap Hollands Noorder Kwartier, Staatsbosbeheer, Recreatieschap Twiske – Waterland, de Veiligheidsregio Zaanstreek Waterland en de Vervoerregio.

In twee sessies is input opgehaald in zogenaamde MIRO-sessies (zie bijlage 2a en 2b), op respectievelijk 23 en 30 september 2021. MIRO is een digitaal whiteboard, met als voordeel dat met een hele groep tegelijkertijd in hetzelfde brainstormbord kan worden gewerkt. Niet alle partijen hebben daadwerkelijk een bijdrage geleverd dan wel kunnen leveren, maar bij de ter visielegging van de ontwerp-gebiedsvisie zullen deze partijen worden uitgenodigd om te reageren op de dan voorliggende ontwerp-gebiedsvisie. Vervolgens zijn er expertsessies gehouden, zowel ambtelijk als met ketenpartners. Dit geschiedde in

oktober 2021 en in maart 2022 (landbouwsector). Hierna is gesproken met de diverse ingezetenen van het gebied De Purmer tijdens inloopsessies in het voorjaar van 2022, met de agrariërs is tenslotte nog eens apart gesproken. Uit deze laatste sessie is echter weinig input vergaard, er werd met name benadrukt dat men het qua gebruik van de droogmakerij graag houdt zoals het is.

Door het gesprek aan te gaan kon uit eerste hand ieders mening worden opgetekend. Vanuit de verschillende participatieronden is er een redelijk uniform beeld ontstaan over de kansen en bedreigingen binnen de Purmer en zijn er verschillende uitgangspunten voor het vervolg vastgelegd.

Uitgaand van de verschillende thematische invalshoeken is hierna samengevat welke meningen gedeeld worden over de toekomst van het gebied de Purmer. De opgenomen quotes zijn van bewoners en omwonenden van de Purmer; deze zijn opgetekend in de gehouden enquête (gedurende maart en april gehouden, zie bijlage 3).

Recreatie

Kansrijk is het creëren van een recreatief fietsnetwerk in de Purmer, waarbij optimaal genoten kan worden van de kwaliteiten van het gebied (openheid, rust, groen) en waarbij verbindingen worden gelegd met de verschillende historische kernen enerzijds en de stations van Purmerend anderzijds.

‘Behoud de openheid waar het nog kan, de historische linten, de dijken die boven het land uitsteken als bescherming en noodzaak tegen het water’

Er is geen directe behoefte aan meer verblijfsrecreatie in het gebied of aanvullende dagrecreatieve voorzieningen, echter pleisterplaatsen in de vorm van nieuwe horeca wordt als kans gezien, zeker waar knooppunten ontstaan in het netwerk van fietspaden en waterwegen. Verkeersveiligheid voor het recreatieve verkeer wordt algemeen als aandachtspunt gezien, dit vanwege de smalle wegen en het noodgedwongen mengen van verkeer op die wegen.

Agrarische sector

Hoewel er veel agrariërs zijn die aangeven dat ze het liefst zien dat het blijft zoals het is, wordt door met name deskundigen aangegeven dat er kansen liggen voor nieuwe vormen van landbouw, waarbij kleinschaligheid (passend bij het historische verkavelingspatroon) en meer grondgebonden land- en tuinbouw naast veeteelt (gezien de goede bodemkwaliteit) passend zijn binnen een systeem van korte ketens en biologische gewassenteelt.

In de Purmer en andere droogmakerijen in Laag-Holland wordt steeds meer ingezet op een omschakeling van eenzijdige gespecialiseerde voedselproductie (zuivel/veeteelt) voor de wereldmarkt naar veelzijdige voedselproductie voor de regio. Sowieso dient er rust te komen voor de agrariërs in een tijd waarin vele internationale problemen op de sector worden afgewenteld. Verbreding van de landbouw is mogelijk, echter het is niet alleen de oplossing om te komen tot een florerende bedrijfsvoering.

‘Het landbouwgebied is nu een monocultuur en hierdoor eentonig. Maak het voor de boeren aantrekkelijk om er een gevarieerd landschap van te maken met een hogere biodiversiteit’

De mogelijkheid van het ontwikkelen van een extra woning op het boerenerf (ten behoeve van de ouders) wordt als kans gezien om de opvolging van het boerenbedrijf te

kunnen faciliteren. Ook kan gedacht worden aan aanpalende functies zoals een zorgwoning en/of een woning voor het verlenen van mantelzorg.

Infrastructuur

Met het opwaarderen en/of de aanleg van nieuwe (snel)fietsroutes tussen de stations in Purmerend naar het ‘achterland’ en de plaatsen Edam, Volendam, Katwoude en Monnickendam kan ingezet worden op verduurzaming van de mobiliteit. Ook stimuleert dit het bewegen en dus de gezondheid van bewoners.

‘Wat ook een mooi idee is om langs de hele Purmeringdijk, dus langs de ringvaart, een mooi fietspad aan te leggen die in verbinding staat met het Purmerbos’

Zorgen zijn er voor de ontsluiting van de nieuwe ontwikkelingen Bedrijventerrein Edam-Volendam aan de noordzijde van de Purmer alsmede de ontwikkeling Oostflank; de smalle landbouwwegen binnen de Purmer zijn niet geschikt om meer verkeer af te kunnen wikkelen van het te bebouwen gebied. In dit verband zijn er ook zorgen uitgesproken over de eventuele komst van een nieuw voetbalstadion in het gebied, dat zou veel te veel druk geven op het gebied qua infrastructuur, verkeersaanbod en overige (geluids-)overlast.

Natuur en landschap

De groene lanen in de Purmer vormen beeldbepalende ecologische structuren in de polder. Deze vormen verbindingen met omliggende groen- en natuurgebieden en kunnen worden aangegrepen voor verdere versterking van het natuurnetwerk.

Het Purmerbos heeft naast een recreatieve functie ook een ecologische functie. Door het bosareaal te vergroten kunnen delen van het Purmerbos meer een natuurfunctie krijgen en andere delen (blijvend) een recreatieve functie. Daarnaast kan het bos gebruikt worden in de bouwsector.

‘Ik realiseer dat er woningnood is, maar laat Purmerend /Beemster/Purmer enigszins zijn karakter behouden.’

Het zuidelijk deel van de Purmer is natter dan andere delen, daar kan een groen/blauwe ontwikkeling goed worden ingepast. Ook de boezemvaart en de boezemdijken vormen een groene verbinding aan de rand van de Purmer die gerespecteerd dient te worden en als aanleiding kan worden gezien voor het toevoegen van groene gebieden.

Het groene aanzicht van de Purmer wordt algemeen als kwaliteit gezien. De toekomstige ontwikkelingen zoals het bedrijventerrein en het woongebied Oostflank kunnen dat beeld verstoren. Ingestoken dient te worden op het zo goed mogelijk integreren van deze ontwikkelingen in

het landschap. Dit biedt ook kansen om het groen naar binnen te halen in het te bebouwen gebied. De ontwikkelingen zelf zouden dus meer natuurinclusief moeten worden gebouwd.

‘Je kan alles volbouwen, maar weg is weg. Sommig erfgoed verdient het om behouden te blijven’

Tenslotte wordt de agrarische sector als hoeder van het landschap gezien en als belangrijke aanjager voor het verder vergroenen van het landelijke gebied. Meer diversiteit in de soorten landbouw en kleinschaligheid van de percellering zullen daarbij de ecologische kansen vergroten

Bedrijvigheid

Vrees bestaat voor de ‘verdozing’ van de noordkop van de Purmer door de ontwikkeling van het bedrijventerrein van Edam-Volendam. Daarbij wordt ook de eventuele komst van een sportaccommodatie/stadion genoemd, dat ruimtelijk maar ook functioneel (qua verkeer) grote, negatieve impact zou kunnen hebben op de omgeving.

Bedrijvigheid aan de linten dient zich te beperken tot agrarische bedrijven en kleinschalige dienstverlening en/of ambachtelijke bedrijven, in elk geval bedrijven die weinig (zwaar) verkeer oproepen.

Woningbouw

Er is begrip voor het feit dat er woningbouw dient te worden gerealiseerd om de woningnood (enigszins) te lenigen. Dit dient evenwel te geschieden met respect voor het landschap van de Purmer, maar ook voor het Purmerbos. Bij woningbouw dient er bijzondere aandacht uit te gaan naar de ontsluiting van de toekomstige woningen. Voorkomen dient te worden dat de bestaande landbouwwegen dichtslibben door teveel bestemmingsverkeer. Deze wegen vormen nu al een probleem (conflicten tussen autoverkeer, landbouwverkeer en fietsverkeer) en zijn daar in het geheel niet op berekend.

Woningbouw binnen het agrarische deel van de Purmer dient te worden beperkt tot het toestaan van tweede woningen op boerenerven, al of niet ten behoeve van het kunnen verlenen van mantelzorg of voor andere bijzondere doelgroepen.

‘Behoud alstublieft het kleine beetje groen wat we hebben, het is bewezen dat dit goed is voor mens en dier. Er moeten plekken blijven om heen te gaan om te ontsnappen aan de dichtbevolkte gebieden’

Grootschalige woonontwikkelingen (buiten die in de Oostflank) dienen sowieso te worden uitgesloten in dit gebied, behoudens een ontwikkeling aan de zuidzijde van de Purmer, nabij Ilpendam. Hier spelen ideeën voor de

herontwikkeling van buitenplaats Ilpenstein, in combinatie met woningbouw en recreatieve voorzieningen. Dit betreft nog een studie.

Energie

Bij nieuwbouwontwikkelingen dient ingezet worden op energieneutraliteit; beter nog is dat deze ontwikkelingen zelfs energiepositief worden, zodat de functies meer energie opleveren dan dat ze gebruiken. Kansrijk binnen de Purmer is vooral de opwekking van wind- en zonne-energie voor de eigen behoefte. Vooral door het plaatsen van zonnepanelen op daken van (agrarische) bedrijven en woningen en het toestaan van kleine windmolens tot 15 meter hoogte op agrarische percelen worden genoemd.

4 Uitgangspunten

Met voorgaande input vanuit het onderzoek, de analyse en de reacties uit de verschillende expert- en participatieronden zijn we gekomen tot de volgende uitgangspunten.

Deze uitgangspunten worden hierna uitgewerkt in de op de stellen ontwerp-Gebiedsvisie De Purmer.

De opsomming is gestructureerd volgens de inhoudsopgave van de inventarisatie, plus het aspect natuur en landschap, omdat dit belangrijk ingrediënt vormt voor de op te stellen gebiedsvisie. Naast deze uitgangspunten wordt ook aangegeven welke zaken niet worden meegenomen, aangezien deze strijdig zijn met de beleidsuitgangspunten van de gemeente en/of provincie.

Recreatie/Purmerbos

1. Aanleggen c.q. completeren van een recreatief fietsnetwerk.
2. Buitenplaats Ilpenstein biedt kansen voor een museum, als startpunt van fiets- en wandelroutes, voor ambachten en horeca.
3. Verbindt het Purmerbos met De Purmer in de beleving, maar ook in de betekenis, zodat het minder op zichzelf staat.
4. Pleisterplaatsen in de vorm van nieuwe horeca, zeker waar knooppunten ontstaan in het netwerk van fietspaden en waterwegen.

Wat niet wordt meegenomen uit de participatie:

1. Meer verblijfsrecreatie en kampeerplekken bij de boerderij toevoegen, met name waar dat buiten het agrarisch bouwperceel treedt.

Landbouw/agrarische hart

1. Schaalverkleining en meer biologisch landbouw, gericht op de lokale markt.
2. Meer aandacht voor biodiversiteit.
3. Breng mensen dichterbij de natuur door ze mee te laten doen met kleine landbouw of kleinschalige (laag)fruitteelt, zonder afscheidende hagen.
4. Duidelijkheid geven over de toekomst van de gebieden voor de landbouw, om investeringen te kunnen doen en om in te spelen op toekomstige verbrede landbouwactiviteiten.
5. Meervoudig gebruik van de huidige boerderijpercelen mogelijk maken.
6. Nevenactiviteiten op de huidige (agrarische) bedrijfspercelen mogelijk maken in het verlengde van het agrarische hoofdgebruik en daarvoor ook planologische ruimte bieden.
7. Toestaan van tweede woningen op bestaande boerenerven, al of niet ten behoeve van het kunnen verlenen van tijdelijke mantelzorg of voor andere bijzondere doelgroepen.

8. Inzetten op een omschakeling van eenzijdige gespecialiseerde voedselproductie (zuivel/veeteelt) voor de wereldmarkt naar veelzijdige voedselproductie voor de regio.

Wat niet wordt meegenomen uit de participatie:

1. Synergie in vergroten van het Purmerbos en de landbouw die daarmee samenwerkt in beheer en alternatieve teelt, bijvoorbeeld in de vorm van een voedselbos.
2. Alles laten zoals het nu is c.q. het gebied op slot zetten.

Infrastructuur/Bereikbaarheid

1. Opwaarderen, doortrekken en/of aanleggen van nieuwe (snel)fietsroutes tussen de stations in Purmerend naar het 'achterland' en de plaatsen Edam, Volendam, Katwoude en Monnickendam.
2. Zorgdragen voor een goede ontsluiting van de nieuwe ontwikkelingen Bedrijventerrein Edam-Volendam aan de noordzijde van de Purmer alsmede van de ontwikkeling Oostflank, om dichtslibben van de bestaande wegen in de Purmer te voorkomen.
3. Sluipverkeer zoveel als mogelijk voorkomen.

Wat niet wordt meegenomen uit de participatie:

1. Beperkingen opleggen op alle vrachtwagens in de Purmer (bestemmingsverkeer).

Natuur en landschap

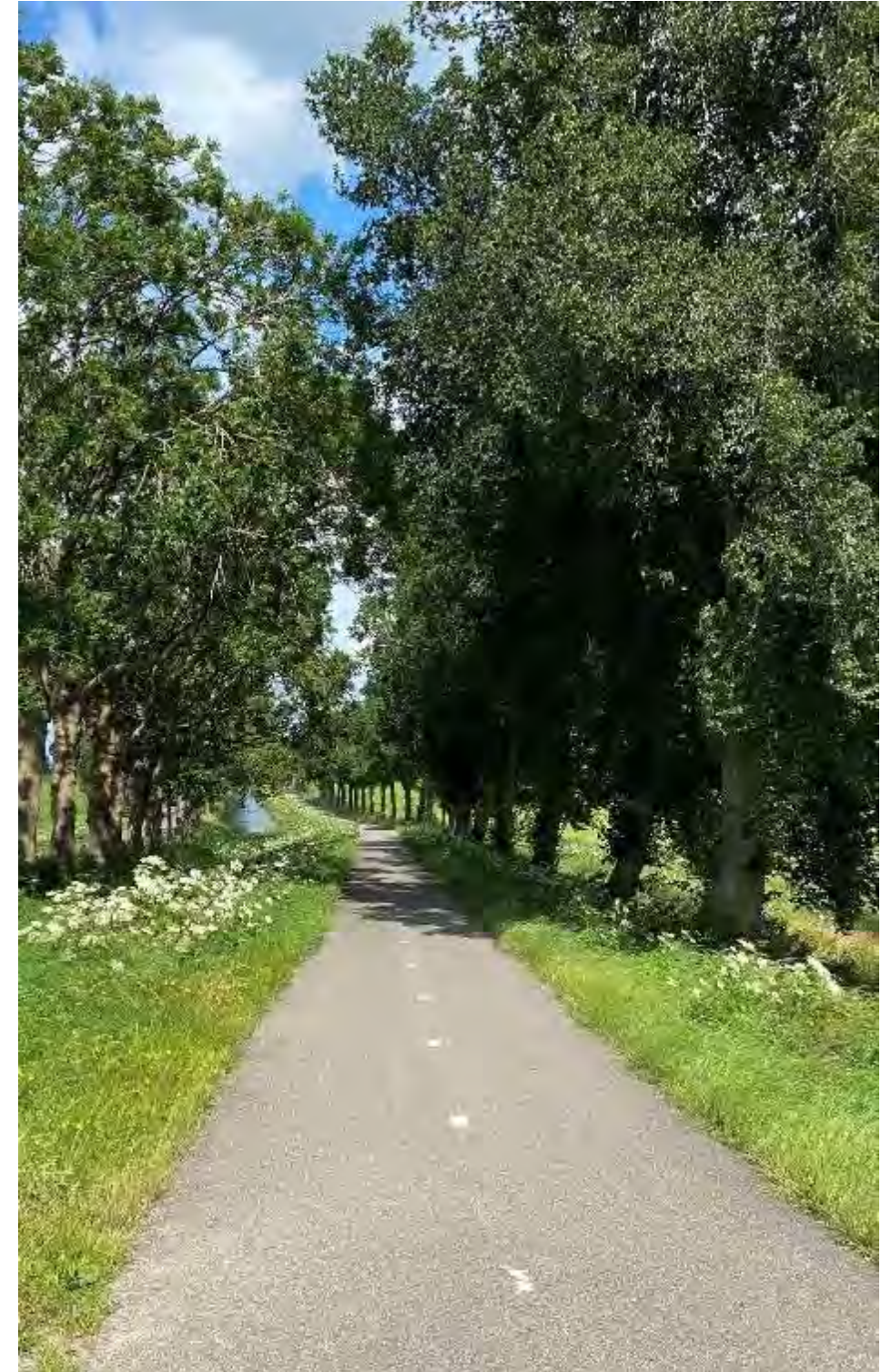
1. De groene lanen en het open lint van de Oosterweg handhaven en versterken als dragers van het natuurnetwerk.
2. Zorgvuldig inpassen van de grootschalige ontwikkelingen (bedrijventerrein, woongebieden).
3. Meer diversiteit in de soorten landbouw en kleinschaligheid van de percellering, passend binnen het cultuurlandschappelijke karakter van de Purmer, om ecologische kansen te vergroten.

Werken/bedrijvigheid

1. Bedrijvigheid aan de agrarische linten dient zich te beperken tot de huidige agrarische bedrijfspercelen en kleinschalige dienstverlening en/of ambachtelijke bedrijven, in elk geval bedrijven die weinig (zwaar) verkeer oproepen.
2. Grootschalige bedrijvigheid in De Purmer is vooral gericht op verplaatsing van bedrijvigheid en economische groei met dito grotere ruimtevrage.
3. Ter compensatie van de toename van hemelwater wordt oppervlaktewater opgevangen in hetzelfde peilgebied.

Wat niet wordt meegenomen uit de participatie:

1. Eventuele komst van een sportaccommodatie/stadion bij voorbaat uitsluiten vanwege te grote en negatieve impact op de omgeving.

Woningbouw

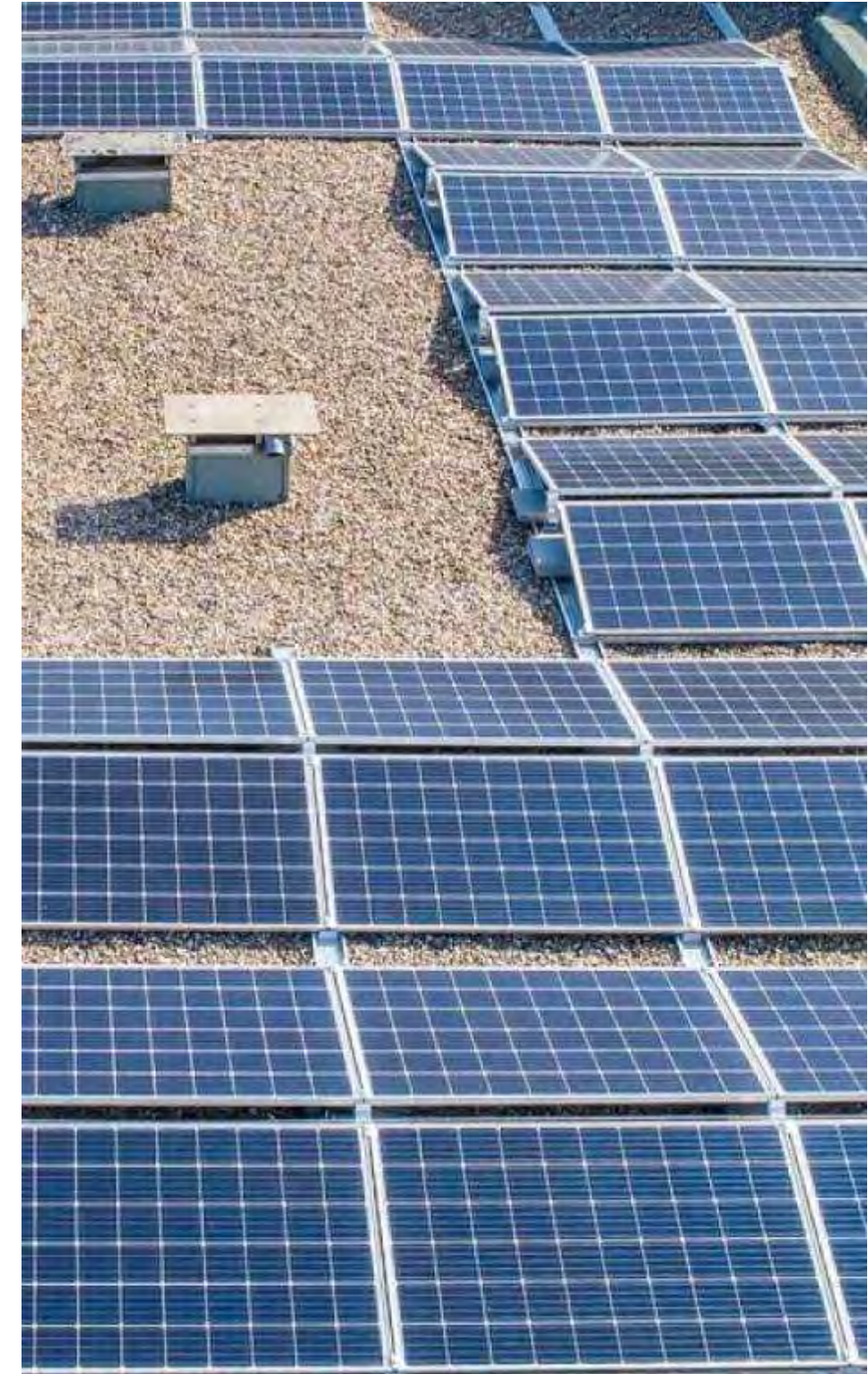
1. Woningbouw toestaan ter plaatse van de Oostflank, met respect voor het landschap van de Purmer en met inpassing van het Purmerbos.
2. Grootchalige woonontwikkelingen (buiten die van de Oostflank) uitsluiten, behoudens - onder voorwaarden - de eventuele ontwikkeling van buitenplaats Ilpenstein nabij IJpendam.

Wat niet wordt meegenomen uit de participatie:

1. Woningbouw in landelijk Purmer (behoudens bovenvermelde ontwikkelingen) die leidt tot aantasting van het landschap en van de vergezichten.

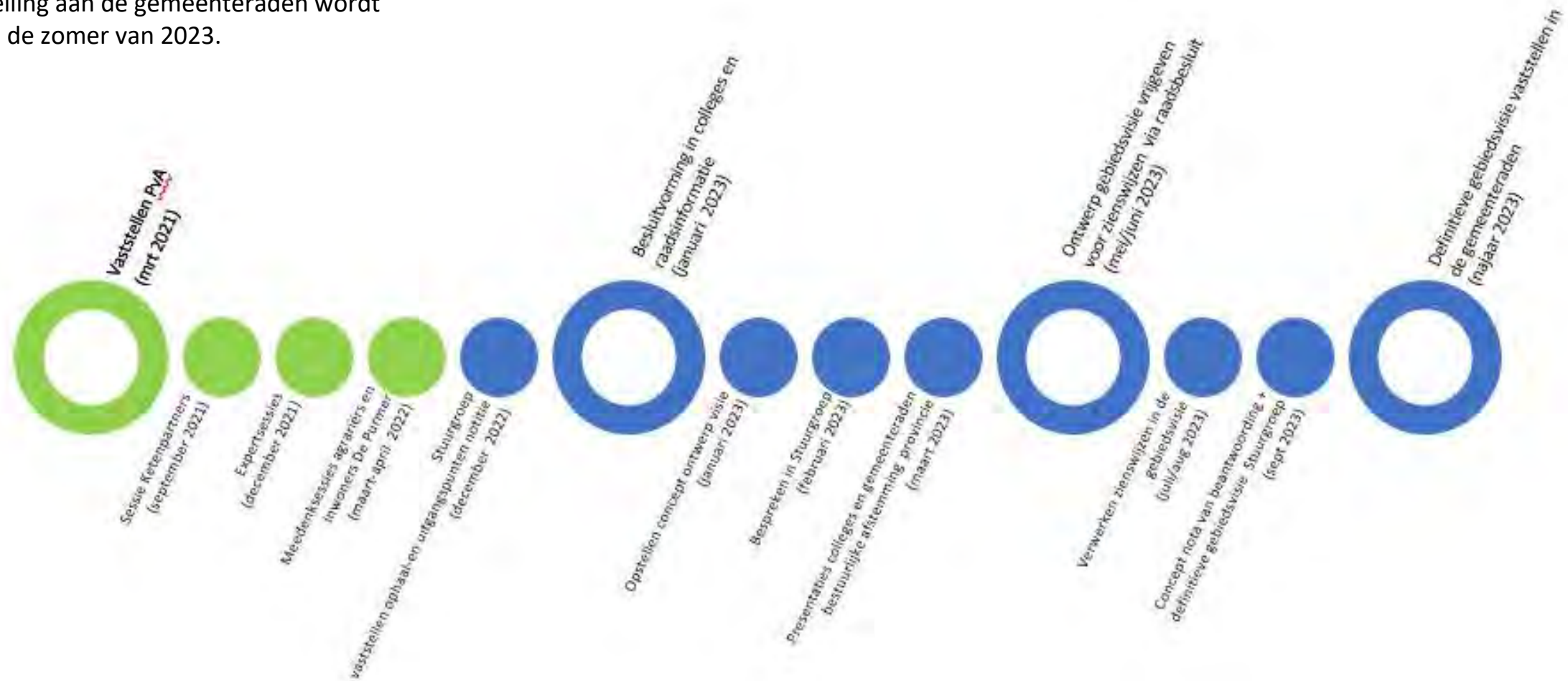
Energie

1. Onderzoeken van mogelijkheden voor opwekking van windenergie, door het plaatsen van kleine windmolens niet groter dan 15 m. ashoogte, uitsluitend op agrarische erven.
2. Stimuleren van opwekking van zonne-energie door het plaatsen van zonnepanelen op daken van (agrarische) gebouwen.
3. Ontwikkelen van een energiepositieve woonwijk in Purmerend en een energiepositief bedrijventerrein in Edam-Volendam.
4. In De Purmer de verbinding leggen tussen de bron en de meeste gebruikers (woningen of bedrijven) via het stadsverwarmingsnet van Purmerend.
5. Geen zonneweides toestaan op agrarische weilanden.

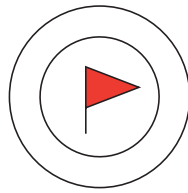
5 Vervolg

Na de fase van deze uitgangspunten volgt de fase van het opstellen van de ontwerp-gebiedsvisie. Daarvoor nemen we de tijd tot februari 2023. Na bestuurlijke afstemming en politieke terugkoppeling wordt deze ontwerp-gebiedsvisie voor eenieder ter visie gelegd (voorjaar 2023), waarna eventuele zienswijzen worden verwerkt en er een gebiedsvisie ter vaststelling aan de gemeenteraden wordt aangeboden, vlak na de zomer van 2023.

Bijlage 1 Communicatie en participatie-verslag

MEMO

Aan Gemeenten Purmerend, Edam-Volendam en Waterland

Van Beaumont Communicatie & Management

Datum 24 mei 2022

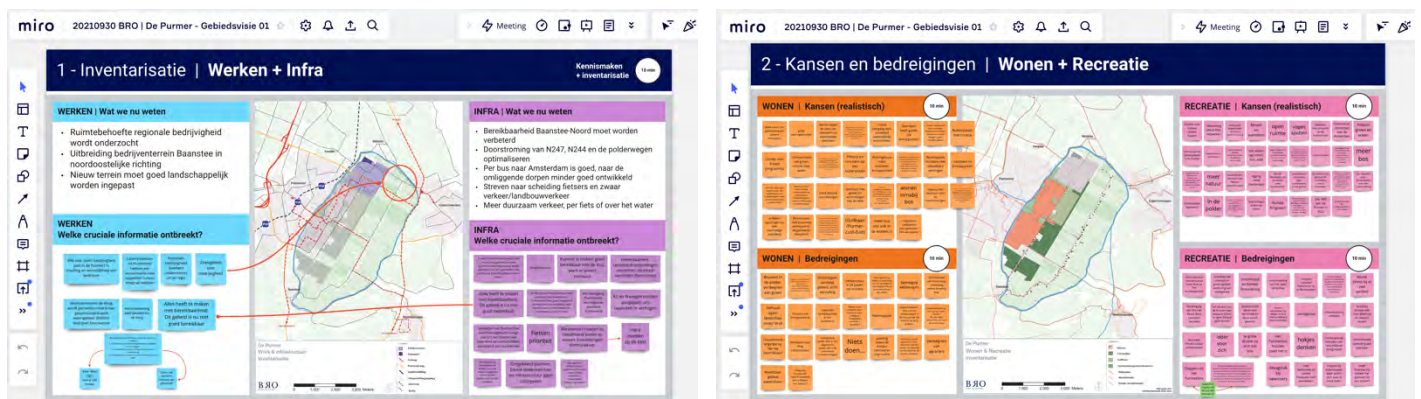
Onderwerp Meedenken: Communicatie en participatie omgevingsvisie de Purmer

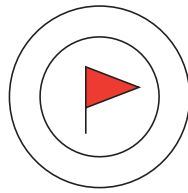
Communicatie en participatie omgevingsvisie de Purmer September 2021 t/m april 2022

De gemeenten Purmerend, Edam-Volendam en Waterland werken sinds de zomer 2021 samen aan een omgevingsvisie voor de Purmer. Deze visie geeft in grote lijnen de ontwikkeling aan van de Purmer tot 2040. Vertegenwoordigers van onder andere de boeren en tuinders, ondernemers, het waterschap en de provincie dachten eind 2021 en begin 2022 mee. In april konden bewoners en ondernemers meedenken tijdens de inloopavonden en via de online enquête.

Overzicht meedenk momenten omgevingsvisie De Purmer

- **September 2021:** online participatiesessie op 23 september met ambtelijke vertegenwoordiging vanuit de drie gemeenten.
- **September 2021:** online participatiesessie op 30 september met ketenpartners. Dit zijn vertegenwoordigers van:
  - verenigingen uit het gebied: VOWA ondernemers regio Waterland, LTO Noord, Dorpsraad Ipendam, Ondernemend Waterland, Buitenplaats Ipendam.

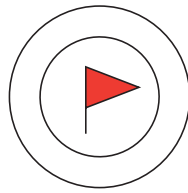

- andere organisaties uit het gebied: Gemeente Edam-Volendam, Gemeente Purmerend, Gemeente Waterland, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Provincie Noord-Holland, Recreatie Noord Holland en Staatsbosbeheer.
- **December 2021:** vier online expertsessies op 16 december met professionals rondom onderstaande thema's:
  - **Recreatie en Purmerbos.** Deelnemers waren vertegenwoordigers van Gemeente Edam-Volendam, Gemeente Purmerend, Gemeente Waterland, Fietsersbond, Provincie Noord-Holland, Recreatieschap Twiske-Waterland en Staatsbosbeheer.
  - **Bereikbaarheid en infrastructuur.** Deelnemers waren vertegenwoordigers van: Gemeente Edam-Volendam, Gemeente Purmerend, Gemeente Waterland, Fietsersbond, Metropoolregio Amsterdam, Provincie Noord-Holland, Recreatieschap Twiske-Waterland en Staatsbosbeheer.
  - **Energietransitie.** Deelnemers waren vertegenwoordigers van: Gemeente Edam-Volendam, Gemeente Purmerend, Gemeente Waterland, Omgevingsdienst IJmond, Provincie Noord-Holland en Natuur- en Milieudefensie.
  - **Landschap, groen en water.** Deelnemers waren vertegenwoordigers van: Gemeente Edam-Volendam, Gemeente Purmerend, Gemeente Waterland, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en Recreatieschap Twiske-Waterland.
- **Maart 2022:** offline expertsessie op 25 maart met professionals rondom het thema **Landbouw**. Deelnemers waren vertegenwoordigers van:
  - Gemeente Edam-Volendam, Gemeente Purmerend, Gemeente Waterland, Louis Bolk Instituut, provincie Noord-Holland, LTO Noord en diverse agrarische ondernemers uit de Purmer.
- **April 2022:** offline meedenksessie op 6 april met agrariërs uit het gebied.

- **April 2022:** brede inloopavonden op 7 en 12 april voor inwoners en direct omwonenden van de Purmer.

Communicatiemiddelen en aantallen

Om aandacht te vragen voor de bijeenkomsten en de online enquête zijn verschillende communicatiemiddelen ingezet gedurende het participatietraject. Hieronder een opsomming van de middelen die zijn ingezet ten behoeve van de externe communicatie over het visietraject de Purmer.

- **Nieuwsbericht** met oproep om naar bijeenkomst te komen en de online enquête in te vullen. In de tabel hieronder een opsomming van de verspreiding per gemeente.

Gemeente Waterland

- 21 maart, publicatie nieuwsbericht website
- 24 maart, publicatie Streekblad
- 25 maart, publicatie socials, 1.8k bereikte personen, 198 betrokken, 13 reacties, 4 deelacties
- 1 april, reminder socials, 860 bereikte personen, 8 betrokken

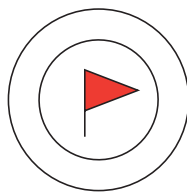
Gemeente Edam-Volendam

- 21 maart, publicatie nieuwsbericht website, paginaweergave niet beschikbaar
- 23 maart, publicatie NiVo
- 28 maart, publicatie Stadskrant
- 29 maart, publicatie Uitkomst, oplage 13.500 stuks
- 25 maart, publicatie socials, 2.2K bereikte personen, 84 betrokken, 8 reacties, 3 deelacties

Gemeente Purmerend

- 23 maart, publicatie nieuwsbericht website, 787 keer bekeken (703 unieke bezoekers)
- 24 maart, publicatie Facebook, 5.7 bereikte personen, 878 betrokken, 17 reacties, 10 deelacties
- 24 maart, publicatie Twitter, 729 weergaven, 60 interacties, 3 deelacties
- 25 maart, wekelijkse nieuwsbrief met 3100 ontvangers, 48 keer doorgeklikt naar nieuwsbericht
- Publicatie Purmerends Nieuwsblad, oplage 39.100 stuks

- **Uitnodiging agrariërs:** per post verstuurd naar 38 agrariërs
- **Uitnodiging inwoners:** per post verstuurd naar 447 inwoners en direct omwonenden van De Purmer
- **Bezoekers bijeenkomst agrariërs:** totaal 8 agrariërs
- **Bezoekers inloopbijeenkomsten inwoners:** totaal 120 bezoekers verdeeld over 2 dagen
- **Ingevulde enquêtes** (online en offline tijdens bijeenkomsten): totaal 146 keer ingevuld

Uitnodiging informatiebijeenkomst
Donderdag 7 april en dinsdag 12 april

Op donderdag 7 en dinsdag 12 april organiseren de gemeenten Purmerend, Edam-Volendam en Waterland een informatiebijeenkomst over omgevingsvisie de Purmer. De bijeenkomst vindt plaats tussen 19.00 en 21.00 uur bij de gemeentewerf van gemeente Waterland in Katwoude.

U kunt zich aanmelden door een email sturen naar purmer@bro.nl. Laat daarbij weten welke avond u wilt langskomen. Na aanmelding ontvangt u een bevestiging.

Online meedenken
Ga vanaf 4 april naar www.broproject.nl/depurmer voor meer informatie en laat uw reactie achter via het online formulier.

OMGEVINGSVISIE 2040
De gemeenten Purmerend, Edam-Volendam en Waterland werken samen aan een omgevingsvisie voor de Purmer. Een omgevingsvisie is geen gedetailleerd plan, maar geeft in grote lijnen aan hoe de Purmer zich tot 2040 ontwikkelt. Bijvoorbeeld: waar kunnen nieuwe woningen en bedrijven komen? Welke delen van de polder blijven vooral groen en landelijk? En waar verbeteren we de wegen?

Onder de Purmer verstaan we het hele gebied binnen de ringvaart, het agrarisch gebied, het Purmerbos, de woongebieden en de bedrijfslocaties. De ontwikkelingen van het nieuwe bedrijventerrein in het noorden van de Purmer en bij de oostflank van Purmerend hebben een eigen meedenktraject en sluiten straks aan bij de omgevingsvisie De Purmer.

www.broproject.nl/depurmer

Denk mee!
Samen maken we de toekomst van de Purmer

Informatiebijeenkomst omgevingsvisie de Purmer

7 april en 12 april
19.00 – 21.00 uur
(inloopbijeenkomst)

Gemeentewerf Waterland
Hoge Dijk 1b
Katwoude

- **Projectwebsite www.broproject.nl/depurmer:** 1022 keer bekeken

Bijlage 2 Miro-sessies 23 en 30 september 2021

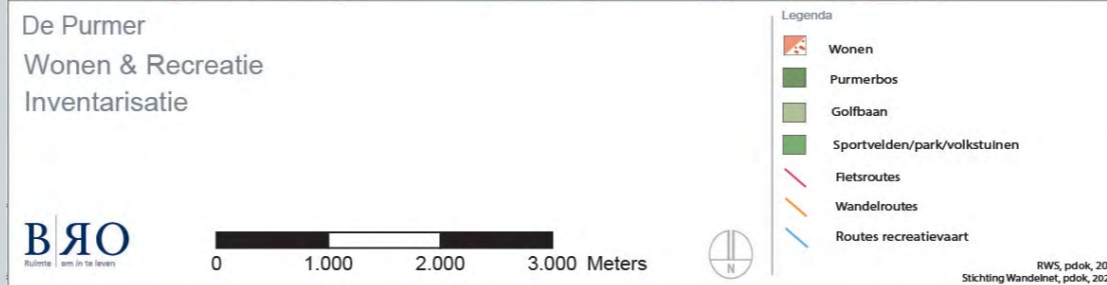
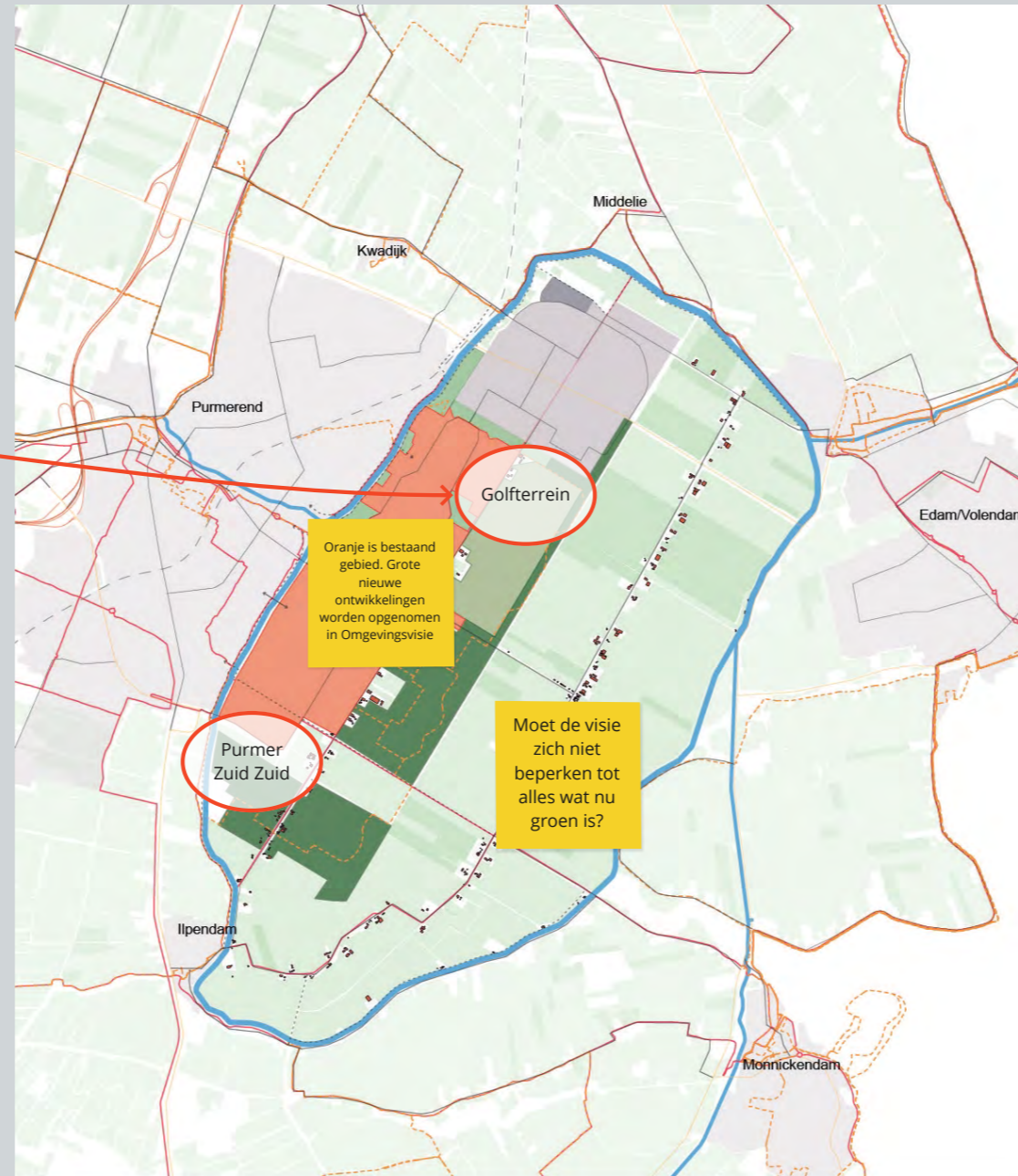

WONEN | Wat we nu weten

- Ontwikkeling woningen t.p.v. het golfterrein en Purmerend Zuid-Zuid
- Realiseren van gevarieerde woonmilieus

WONEN Welke cruciale informatie ontbreekt?

1.500 woningen (Kan uitkomen op 4.000 woningen dan hele golfterrein gebruikt)	Betaalbaar wonen speelt heel erg	Purmerend: Dit moet echt iets bijzonders zijn. Hoge eisen aan groen, kwaliteit en houtbouw	We willen mensen heel erg verleiden met fietsverbindingen	Woningbouw op golfterrein moet ondersteunen en bijdragen aan kwaliteit voor Purmer Noord	Meerdere maneges voetballen, handboogschieten
Wat voor woningen zijn er nu al?	Er zijn ook woningen aan de andere kant van de dijken en boerenbedrijven	Verskil tussen bestaande en nieuwe woningen	EV > hoe functioneert zo'n kern als Purmer?	Langs de Westerweg maar ook langs de Oosterweg minder agrarische bedrijvigheid. Maar wel bewoning met bedrijven	Golfterrein heeft in huis ook bedrijven zitten
Op de Oosterweg is er verkleuring en nevenbedrijven	In Ilpendam in het lint langs de Ringvaart zijn veel woningen die uitkijken over de Purmer	Bestaande woningbouw ook benoemen	Purmer is eigen kern / woonlint	Agrarisch woonlint Purmer heeft net als andere kleine dorpen moeite met voorzienniveau en kansen voor starters en jonge gezinnen. Streven naar minimaal 1 plek van samenkomst	
Purmerbuurtje was lang een eigen gemeenschap, maar door laatste nieuwbouw en andere bewoners verandert dit van karakter	Er liggen ook woonboten in de ringvaart rondom de Purmer	Ontwikkelingen: transformatie van agrarische doeleinden naar (zorg)wonen	Er zijn veel recreatieve functies en sporten in de Purmer		

RECREATIE | Wat we nu weten

- Verbetering van de toeristische infrastructuur
- Kwaliteitsverbetering van het Purmerbos gericht op bovenlokale functie
- Verbetering biodiversiteit van het Purmerbos
- Het Purmerbos als productiebos, als recreatieverbinding en als natuurverbinding

RECREATIE Welke cruciale informatie ontbreekt?

Recreatie bestaat vooral fietsen en wandelen	Wezenlijke info over vervoer en verkeer ontbreekt m.b.t. Nieuwe ontwikkelingen	Wandel knooppunten-routes en wandelknooppuntenroutes door de Purmer	Nevenactiviteiten toestaan bij agrarische hoofdactiviteit die recreatie kan versterken	Doorgeleiding Purmerbos met recreatie (fietspad ed.) richting toekomstige uitbreiding industrie in de Purmer
Purmerbos heeft hele grote potentie; uitbreiden dmv recreatief netwerk richting oosten?	Zorg dat de groene geleiding doorgetrokken wordt richting het nieuwe bedrijventerrein in Purmer	Er is geen horeca in de Purmer en dat heeft wel invloed op de recreatie	Ruiterpaden in het Purmerbos en Purmere zijn ook doorgetrokken naar het Twiske	Voor toerisme en recreatie behouden van bestaande stolpen/toegang/bruggen
Voetbal van Volendam naar Purmer?	Ruimte in Purmer voor biodiversiteit. Men doet dit al met zaaimengsels langs de akkers	Purmerbos is voor de helft hondenslooplegebied en alles wat daar aan kan worden opgehangen aan activiteiten vindt er ook plaats	Op dit moment in meer of mindere mate een recreatief fietspad/as van Edam naar Kwadijk vv, dwars door werkgebied Baanste Noord en potentiële nieuwe werkerterrein Volendam	Varen rond de Purmer

2 - Kansen en bedreigingen | Wonen + Recreatie

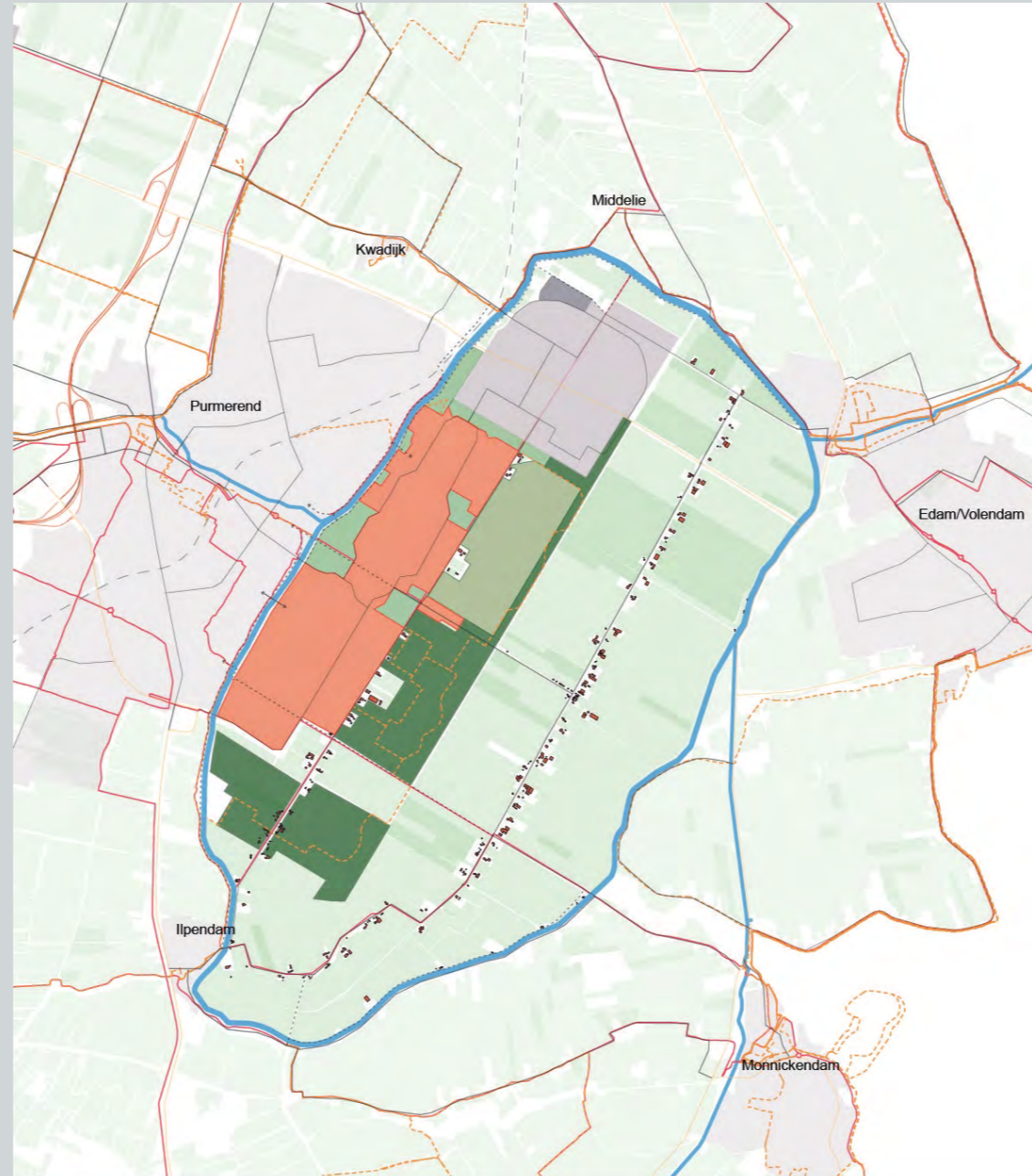
20 min

WONEN | Kansen (realistisch)

- Binnen de mogelijkheden van mobiliteit, ontwikkeling Golfterrein Purmerend. Anders andere vormen van mobiliteit onderzoeken
- Op golfterrein kans voor kwalitatieve groene woonbebouwing; kansen voor met name doelgroep senioren (groene omgeving)
- Op golfterrein kans voor kwalitatieve groene woonbebouwing; kansen voor met name doelgroep senioren (groene omgeving)
- Wandelpad op Purmerringdijk koppelen met bospaden
- Koppeling fietspaden bos richting fietspaden richting Edam-Volendam
- Woonakkoord Noord-Holland is leidend voor de kansen
- Leefbaarheid woonlint Purmer verbeteren; (verkeers-)veiligheid, plek van samenkomst, agrariërs ondersteunen
- Er komt een nota lintbebouwing maar er is ook nog veel cultuurhistorie die bewaard moet worden
- Bospaden (fietspaden en wandelpaden) in dit gebied verbinden met paden Edam-Volendam voor toekomstige bewoners
- In Purmerbos ruimte voor horeca (terrasje)
- Kans: Maar wel geweldige kans om echt nieuwe groene woonmilieus te realiseren
- Verder dus Golfterreinen Purmer Zuid Zuid
- Kans voor duurzame bouw conform woonakkoord
- Kansen wonen: doortrekking noord-zuidlijn (metro)

WONEN | Bedreigingen

- Hele ingewikkelde puzzels qua bereikbaarheid
- Bedreiging is ontoereikend infrastructuur
- De N244 moet vlot doorstromen en nieuwe aantakkingen daarop kunnen dus niet
- Het bestaande openbaar vervoer raakt overbelast
- Dure oplossingen en betaalbaar wonen is wel het hoofddoel in de regio
- Bedreiging: grondspeculatie
- Grote aantallen woningen is moeilijk inpasbaar gelet op ruimtelijke kwaliteit Purmer
- Bedreiging: Dichtzetten woonlint, verlaten van agrarische identiteit in dorpslint, voorzieningen
- Voor Edam-volendam is de N247 ook van groot belang. Deze loopt nu compleet vol. Met deze woonbebouwing wordt e.e.a. Een groot probleem v.w.b. Doorstroombaarheid verkeer (dus niet alleen N244). In de praktijk zoek men zijn weg naar of de N244 of de N247
- Bedreiging: Woonboten Purmerringvaart
- Er moeten dus bij grote woningaantallen echt cruciaal besluiten worden genomen over verkeerszaken (vb doortrekking noord-zuidlijn)
- Er is behoorlijk veel weerstand tegen nieuwbouw. Participatie

De Purmer Wonen & Recreatie Inventarisatie

Legenda

- Wonen
- Purmerbos
- Golfbaan
- Sportvelden/park/volkstuinen
- Fietsroutes
- Wandelroutes
- Routes recreatievaart

RWS, pdok, 2017
Stichting Wandelnet, pdok, 2020

RECREATIE | Kansen (realistisch)

- Doortrekken bospaden/ fietspaden
- Kansen zijn beperkt voor inwoners van buiten de Purmer omdat de bereikbaarheid van het gebied een grens heeft
- Kansen: Purmerbos doortrekken naar oosten en noorden en koppelen met bestaande recreatieve structuren zoals verbinding Kwadijk-Edam en tunnel naar Volendam
- Doorgeleiding bos doortrekking richting Edam-Volendam richting toekomstig bedrijventerrein in Purmer
- Kansen: RKAV icm FC / evenementenlocatie in nieuw stadion
- Maar alles kan nog wel geïntensiveerd worden, en dat kan juist in samenhang met de agrarische en recreatieve bedrijven die er nu al zitten
- Bospaden (fiets en voetverkeer) doortrekking richting paden Edam-Volendam
- Kansen: Snelfietsverbindingen oost-west
- Het zou mooi zijn een goede OV-verbinding richting het bos te realiseren
- Een recreatieve voorziening als speeltuin, horeca in het bos zou een welkomme toevoeging zijn
- Goede koppeling van agrarisch gebied met het bosgebied qua biodiversiteit (samenwerking gemeente met agrariërs)
- In het Purmerbos zijn wel kansen zoals leereffecten voor Purmerbos, blote voetenpad, kleine simpele camping e.d maar het beheer is hier de bottleneck
- Kansen: (Er)vaarbaarheid Purmerringvaart

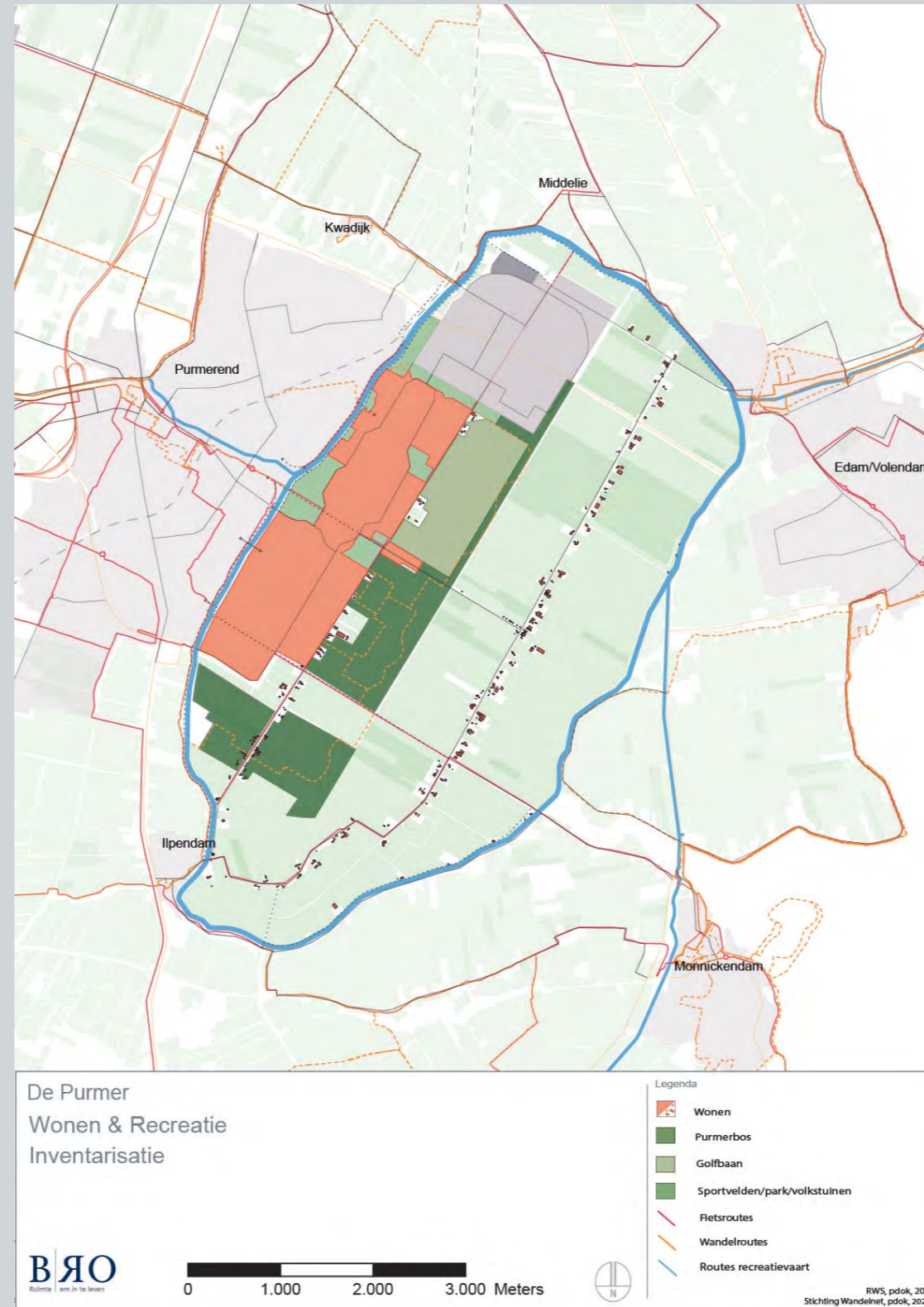
RECREATIE | Bedreigingen

- Bedreigingen: Verkeersveiligheid
- Auto/aantrekkelijke werking bij verder intensivering recreatie en dat gaat iets doen met de verkeersveiligheid
- Voor het groene agrarische gebied is de boer de beheerder. Nevenactiviteiten toestaan zorgt er voor dat deze zijn bestaan kan blijven behouden. Echter bijvoorbeeld het ongebreidelde toestaan van kamperen bij de boer tast het landschap en gebruikswaarde aan
- Bedreigingen: Dichtslibben openheid landschap (denk aan camping oid)
- As er niet genoeg boeren meer zijn wordt het beheer van het agrarische land wat zo kenmerkend is voor de Purmer bedreigd. Nu al bij bedrijfsbeëindiging veel splitsingen va land en woning
- De verkeersveiligheid van de krappe boerenwegen (Oosterweg en Edammerweg) komt in het geding bij hoger recreatief gebruik
- Particuliere eigendom, vaak geen financiële drager
- Behoud van agrarische gebied en openheid van het landschap. Karakteristiek behouden.
- Sommige boerenbedrijven stoppen er mee. Je ziet daar andere slechte ontwikkelingen ontstaan door andere bedrijfsactiviteiten (voorbeeld autoreparatie) e.d.
- Door de openheid en orthogonale structuur is interessant recreatieve mogelijkheden beperkt

WONEN Welke innovaties spelen in het thema Wonen?

Houtbouw	Energiezuinige woningen; zelf voorzienend	Energie neutraal, klimaatbestendig	Meer op specifieke doelgroepen ± knarrenhofjes, e.d.
gemeenschap pelijk groen in verhouding tot privaat groen wordt anders	Vergrijzing: specifieke woonmilieus	Houtbouw, houtbouw, houtbouw :) <small>Worden die bossen ook opnieuw geplant?</small>	meer werken thuis vraagt niet alleen iets van de plattegrond maar doet ook iets met buurtgevoel
Energiecentrale.	Wonen dichtbij werken ivm vervoersbewegingen	Bij zeespiegelstijging komt het water van onderop we lange termijn, maar dat is eigenlijk vooral een bedreiging want we weten nog niet hoe we daar technisch goed op kunnen reageren	Plastic uit oceaan opnieuw gebruiken voor woningbouw
Verwarmen van woningen: Stadsverwarming doortrekken/ warmte uit afvalwater TEA	Meer werken thuis leidt ook nogal eens tot méér vervoersbewegingen, bezoek leveranciers e.d.	Bij grote woningbouwplannen kom je ook in problemen met bedrijventerrein die vergroot gaat worden ivm overlast	Systemebouw
Kinderen blijven langer thuis wonen, dus meer auto's	Klimaatadaptatie. Niet alleen vanwege hittestress is een groene bedekkende omgeving nodig. Maar ook qua overlast water. Wateropvang moet goed geregeld zijn en is een uitdaging omdat dit het laagste gebied is (voormalige drooggemaakte polder).	Plastics verwerken in huizen; pepschuim huizen ipv houtbouw. Dan doe je echt iets aan duurzaamheid (plastics uit oceanen e.d.)	Uitdaging zal zijn woningen voor de toekomst klaar te maken. Dus voorzieningen voor thuiswerken en wellicht direct in omgeving verzameltentoorgebouw. Dit i.v.m. voorkoming verkeer

RECREATIE Welke innovaties spelen in het thema Recreatie?

E-fiets	Dronevliegen	Elektrificatie neem aanzienlijk toe	Suppen ringvaart
Voorzieningen voor elektrificatie voor fietsen	Snowkiten bij de boer in de winter	Vliegveldjes met gemotoriseerde drakenvleugels	Langlaufen op Golfterrein, skaters en skeelers op de fietsroutes
Ruimte huren bij boeren als je daar wil recreëren	INVENTARISATIE: Opslag agrarische schuren voor campers/caravans	eten uit de natuur, wildplukken	Particulieren die eigen broodwinning zorgen, met bootcamp
electrische vervoermiddelen in alle soorten en maten die verhuurd worden aan groepen.	Ruimte bij boeren voor grotere groepen her en der + B&B	Tiny houses op agrarische percelen	vaak in combi met voedselbossen

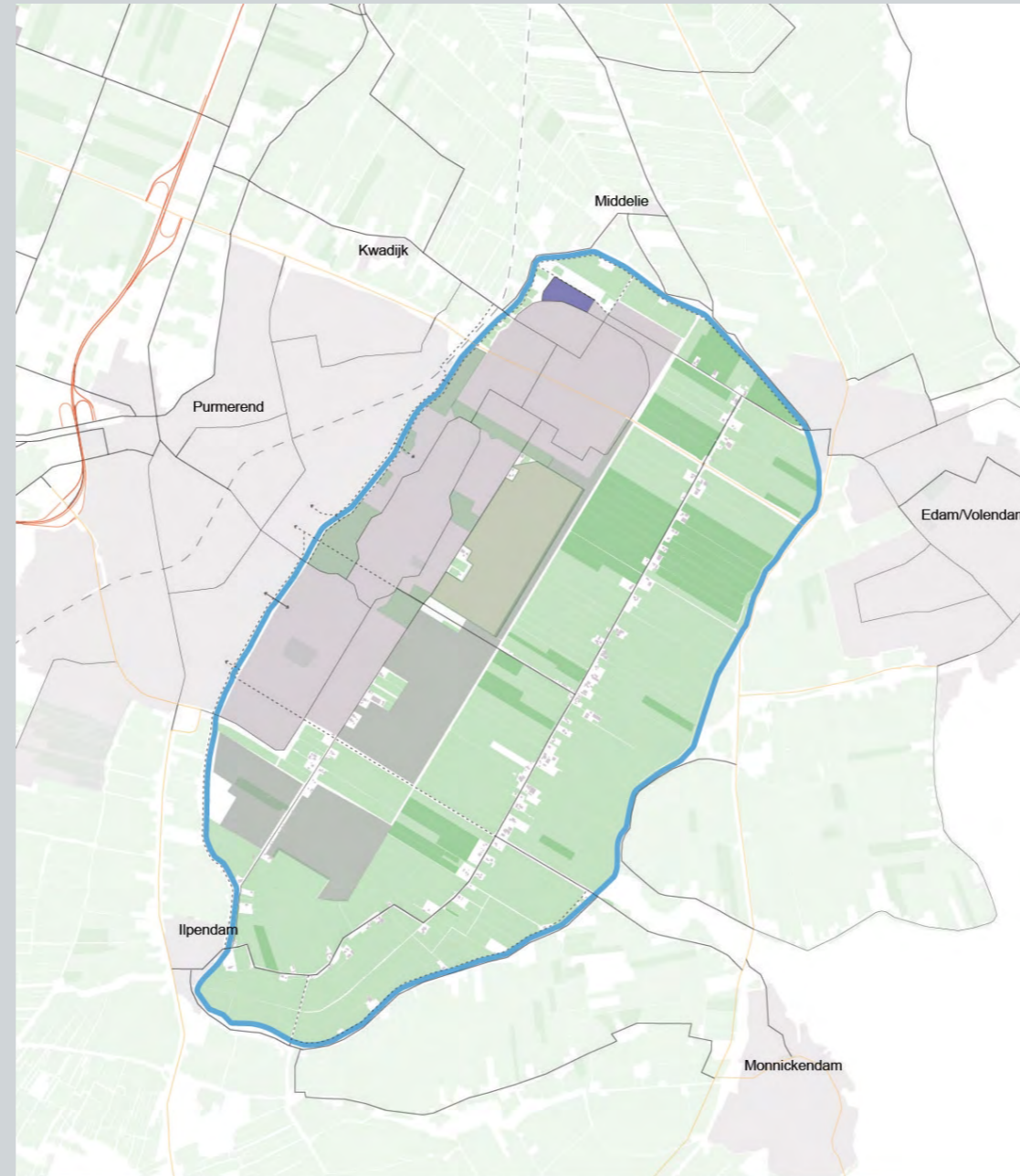

LANDBOUW | Wat we nu weten

- Een gebied waar natuur en de agrarische functie hand in hand gaan.
- Beperkt wonen op voormalige agrarische bouwpercelen toestaan
- Behoud openheid en behoud agrarisch karakter de Purmer
- Ruimte voor verbrede landbouw, (soms) ook voor schaalvergroting

LANDBOUW Welke cruciale informatie ontbreekt?

Er is een ruimtevraag voor een regionale agrarische functie	Er moet gekeken worden naar economische nevenactiviteiten. Hiervoor planologische ruimte bieden	ruimte voor kleinschalig wonen op agrarische erven verhuurmodellen/ tiny houses / short-stay	ruimte voor (opwekking van) energie - verbrede landbouw?
De Purmer is voor de provincie en MRA momenteel nog een witte vlek. Wat inhoudt dat daar geen restricties gelden om ontwikkelingen toe te staan. De drie gemeenten willen regie voeren op de ontwikkeling van De Purmer, in plaats van dat bijv. vanuit de RES energie-oplossingen in De Purmer zouden moeten landen.	Algemene vragen mbt landbouw. Is het al duidelijk of er een toename komt van de verharding ivm berging regenwater? Komen er wijzigingen in de waterhuishouding? En een wijziging in de MV hoogte?	Daarnaast spelen rondom De Purmer ontwikkelingen die effect kunnen hebben op de landbouwgronden en beschikbaarheid ervan. Vernatting en extensivering van de landbouw in Waterland (Laag Holland), doelstellingen voor natuurinclusieve (circulaire) landbouw. Verdienmodellen voor de agrarische sector staan onder druk, vooral vanwege de benodigde transitie. Dus geen onwil vanuit de sector, maar eerder: "hoe spelen ze het allemaal klaar".	introduceren van zorg-concepten verbonden aan de agrarische bedrijfsvoering op een schaal die wat oplevert.
Ten behoeve van het vergroten van de biodiversiteit een meer extensieve vorm van landbouw. Verdienmodel komt daardoor onder druk te staan. Daarom (planologische) ruimte bieden aan economische verbredingsactiviteiten.	(Agrarisch: kansen voor synergie met bosbouw --> RIJKSbossenstrategie en de provinciale vossenstrategie)		

De Purmer Landbouw & energie Inventarisatie

Legenda

- Grasland
- Akkerland
- Agrarisch erf
- Zonnepark

0 1.000 2.000 3.000 Meters

EZ, pdok, 2017+

ENERGIE | Wat we nu weten

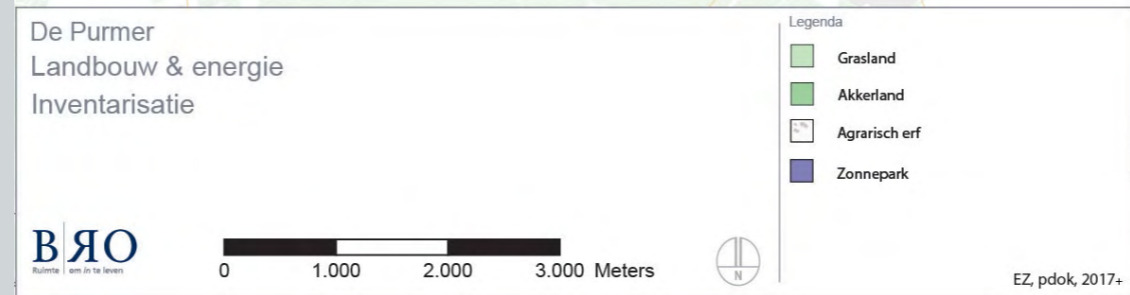
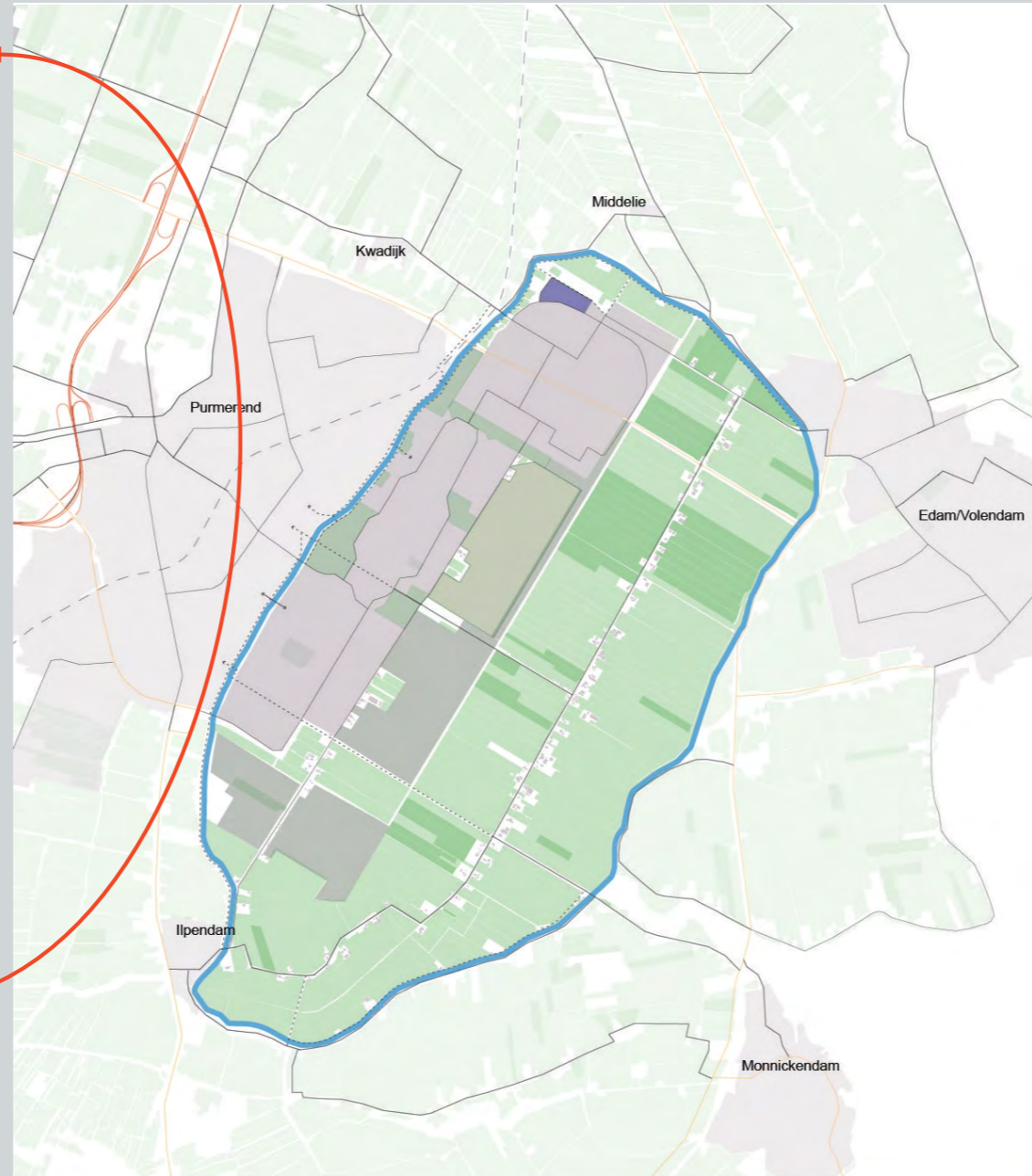
- Zorgvuldige inpassing van zonnepanelen op bebouwing en binnen agrarische bouwpercelen
- Geen windmolens, behalve kleinschalig op agrarische bouwpercelen
- Maximale benutting beschikbare daken
- Landschap vormt de basis, rekening houden met restricties vanuit natuur en recreatie

ENERGIE Welke cruciale informatie ontbreekt?

De Purmer is een voorkeursgebied voor windenergie bij de Natuur & Milieufederatie. Liever dan bij de NES. De gemeenteraad deelt dit niet. Eerder is hier wel over nagedacht in 2012, maar dit heeft niet tot draagvlak geleid	Energiepositieve woonwijk ontwikkelen: --> Purmerend aan de Oostflank	Energiepositief bedrijventerrein ontwikkelen --> Edam-Volendam
zonnepark Baanste Noord is tijdelijk aangelegd	Energiepositief: --> meer opleverend dan gebruikend, bijvoorbeeld door teruglevering van warmte of elektriciteit opgewekt met zonnepanelen	Focus is zon op dak. Geen zonneweide op agrarische percelen

LANDBOUW | Kansen (realistisch)

Gebied heeft een goede afmeting en aantal bedrijven om wellicht samen met de activiteiten in De Beemster een pilot aan te gaan (vanuit het Rijk) voor verkenning van transitie-opgave... wat is er nodig en hoe kunnen we die beoogde omslag bereiken	Synergie met teelt van biobases - bouwgewassen.	landbouw is hoeder van het (bestaande) landschap	economische verbredings-activiteiten	kans - marktbehoefte circulaire kleinschalige landbouw
landbouwfunctie biedt kans om de cultuurhistorische verkaveling in stand te houden	Waardeer de agrarische sector als hoeders van het landschap --> vermarkt de bijzonderheid van deze 400-jaar oude polder	Marktontwikkeling (grotere interesse regioproducten = circulair)	(verticale teelt onder glas?) Of blijft het voor de Purmer (teelt in volle grond)?	glastuinbouw?
Purmerend werkt met Edam-Volendam aan het programma Purmer Hout, waarmee een koppeling tot stand gebracht wordt voor onderwij-, bouweconomie en ontwikkelings- en innovatieactiviteiten. Op die manier kan vanuit de Middeleeuwse Houtbouw vernieuwing aangebracht worden in circulaire bouw. De eisen voor duurzame bouw nemen snel toe en de waardering voor dat soort gebouwen daarentoe ook. Dit art toont Synergie Biobased - gewassen	kans: vergroenen en klimaatadaptatie	ruimte bieden aan natuur tbv biodiversiteit	Kans: recreatieve ontwikkelingen bestaan (het landschap beleven)	Welk planologisch regime heeft een boer nodig om andere teelt te kunnen toepassen?

LANDBOUW | Bedreigingen

bedreiging is kleinschalig bedrijf rendabel?	landbouwfunctie consolideert de groene ruimte	stikstof	transitie samen met gebiedspartijen (tegelijktijdig kans en bedreiging)
Bedreiging is vernatting (zoute kwel) --> overschakeling op andere teelt	landbouwfunctie moet wel overeind blijven, dus goede balans van functies (bedreiging)	Bedreiging is ook de verdere verstedelijkingsvraag en natuurvraag --> zo zal de agrarische sector eea ervaren	bedreiging: berging regenwater onderschatten bij aanpassen waterhuishouding in het algemeen
bedreiging is behoud van intensieve landbouw ten koste van een duurzame natuur			

ENERGIE | Kansen (realistisch)

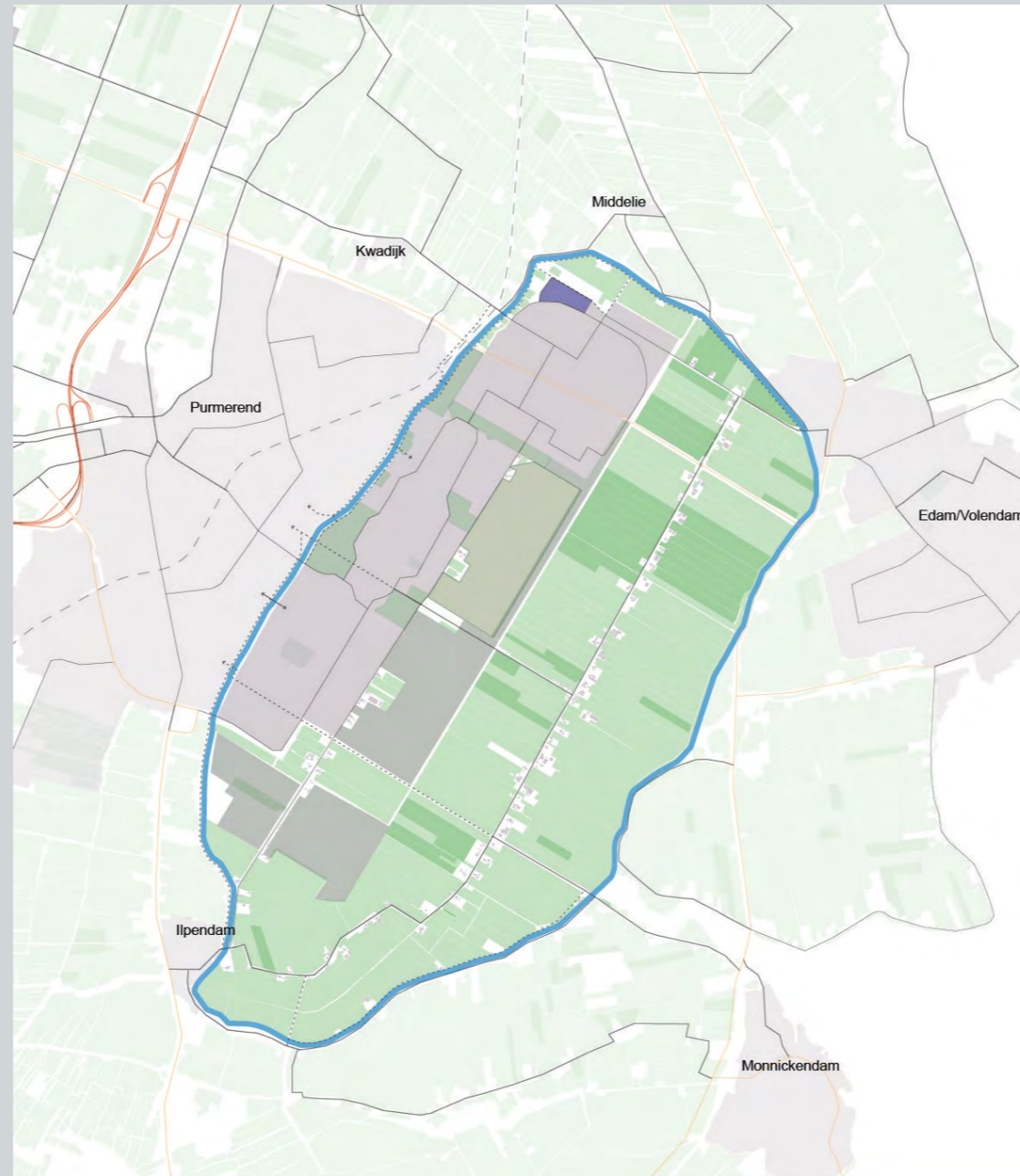
Kleine windmolens tot 15m op agrarische percelen	Kans: bedrijventerrein verwarmen met TEO aangesloten op de Purmerinvaart	Kans: Uitbreiden Purmerbos met een carboncredit businesscase	Op daken van bedrijventerreinen zonnepanelen plaatsen
Kans: alle daken vol, op bedrijventerrin.	kansen maar ook must: groene energie	kans biovergisting	Onder de N244, wegen op de nog te realiseren bedrijventerreinen en de nieuwe woonwijk bij Purmerend warmtepompen met zonnepanelen, die via Aanbesteding een bron zou kunnen worden die ook de Stadsverwarming Purmerend voedt. (warmtepompen en warmtehuizen in de weg)
kans : wind en zonneenergie voor eigen behoefte	kans Baansteet met eigen duurzame energiecentrale	Scherp vestigingsbeleid aan dat bedrijven energieneutraal produceren en eventueel overschot van warmte verplicht wordt teruggeleverd aan de Stadsverwarming Purmerend of een ander warmtenet	

ENERGIE | Bedreigingen

Ruimte genoeg voor energieopwekking, maar hoe pas je het in, zonder het ruimtelijke karakter aan te tasten	bedreiging windturbines a la Wieringermeer	inrichtingsprincipes zonne-energie	Stedelijk
"De authentieke Nederlandse cultuurlandschappen worden misbruikt en verdwijnen als sneeuw voor de zon. Niet alleen door de distributiedozen, maar ook door windturbines, zonnepanelen, geluidsschermen en reclamemasten. We lijken ons niet te realiseren dat deze keuzes nooit meer terug te draaien zijn. We bepalen op dit moment hoe ons land er overmorgen uitziet." (Adriaan Geuze)	Bedreiging: lobby voor grootschalige windenergie, en daarmee aantasting van het landschap en de sociale cohesie in de Purmer.	bedreiging: door bv windmolens achteruitgang landschap	

LANDBOUW Welke innovaties spelen in het thema Landbouw?

natuurinclusieve landbouw	circulaire landbouw (regionale afzetmarkt = korte ketens = duurzamer)	ontplooiën van economische nevenactiviteiten om daarmee andere inkomsten te genereren
verticale landbouw ..	Verticale teelt - gecombineerde landbouw/natuurbeheer --> tweeledig verdienmodel (bosbouw en landbouw, natuur en landbouw)	nieuwe technieken in afvangen uitstoot van mest en stikstoffen
teelt van alternatieve gewassen: riet, lisdodde, hennep, vlas als gewassen die ook in de bouw toepasbaar zijn	natte teelten (ander agrarisch business model)	inzetten op behoefte van directe omgeving
zuidelijk deel van de Purmer leent zich voor alternatieve teelt, ook natte teelt. De kwaliteit van de gronden daar is minder	telen van bouwmaterialen	synergie: groter Purmerbos en landbouw die daarmee samenwerkt in beheer en alternatieve teelt --> bijvoorbeeld voedselbos... (maar dat is nog wel heel alternatief)

De Purmer Landbouw & energie Inventarisatie

Legenda

- Grasland
- Akkerland
- Agrarisch erf
- Zonnepark

0 1.000 2.000 3.000 Meters

BRO
Ruimte om in te leven

EZ, pdok, 2017+

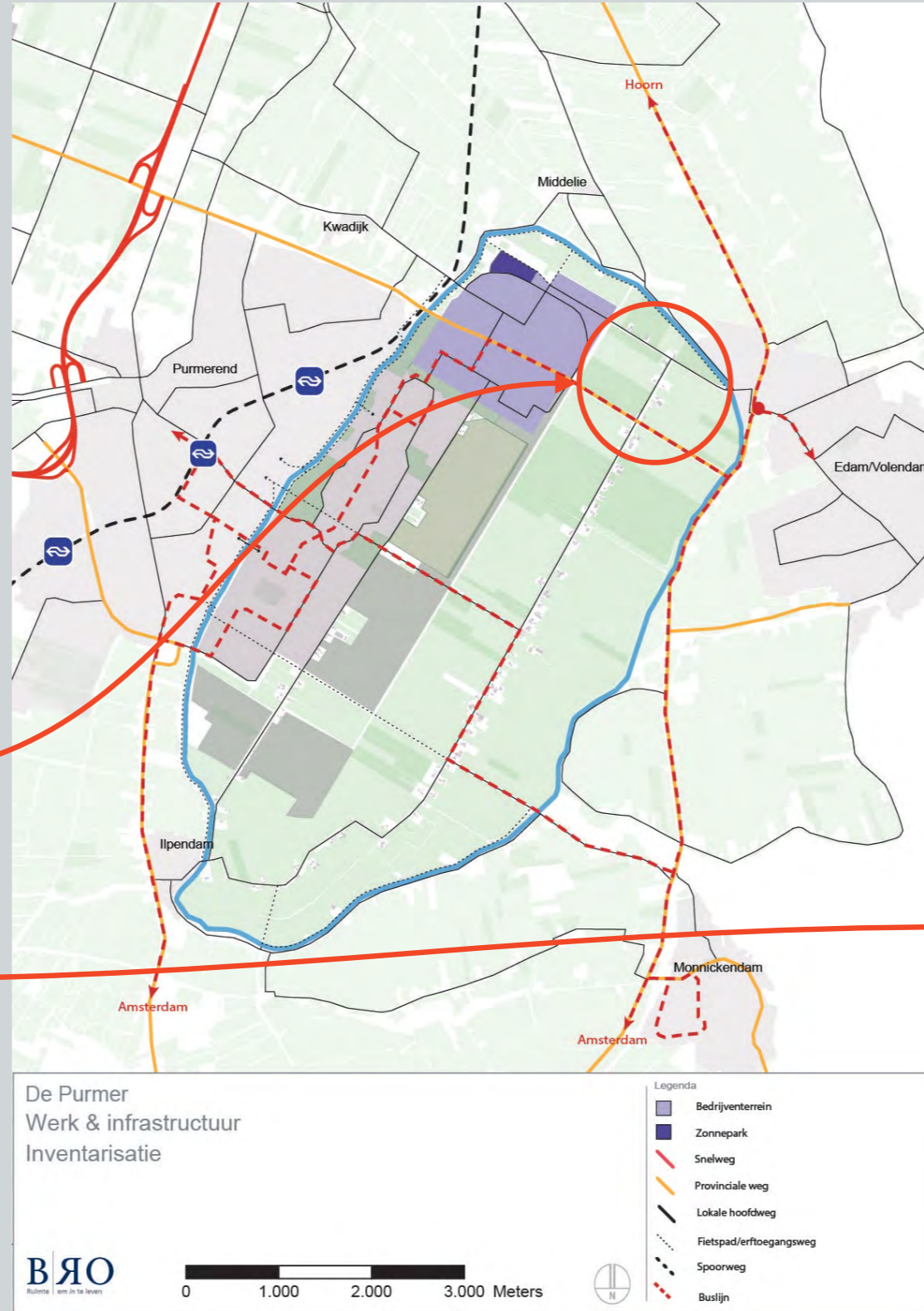
ENERGIE Welke innovaties spelen in het thema Energie?

Ultra diepe geothermie (aansluitkans op warmtenet)

WERKEN | Wat we nu weten

- Ruimtebehoefte regionale bedrijvigheid wordt onderzocht
- Uitbreiding bedrijventerrein Baansteede in noordoostelijke richting
- Nieuw terrein moet goed landschappelijk worden ingepast

WERKEN Welke cruciale informatie ontbreekt?

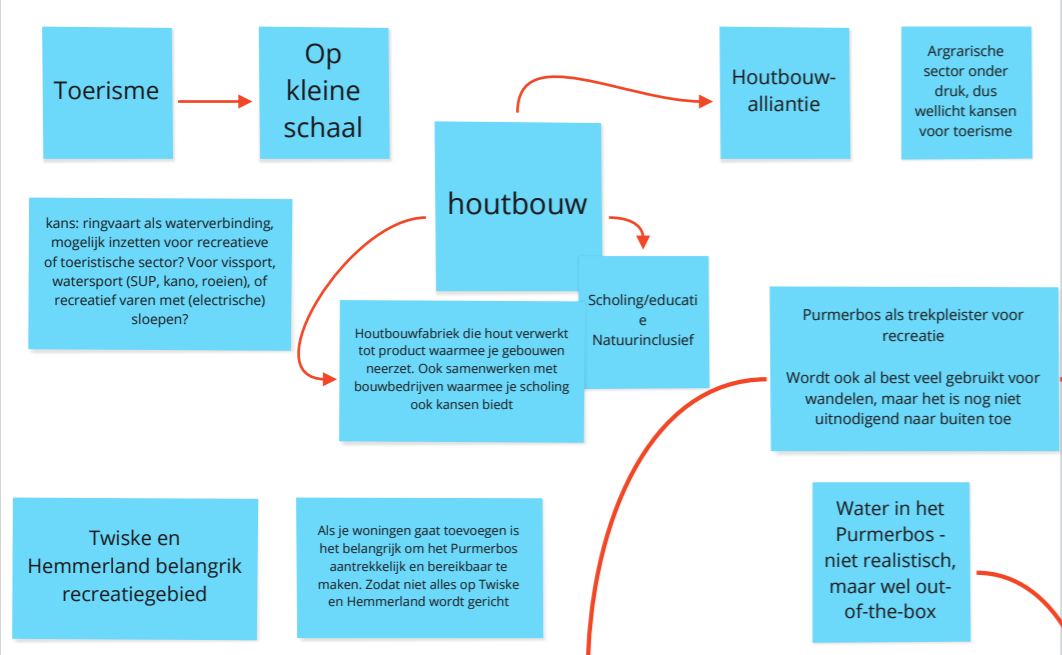
INFRA | Wat we nu weten

- Bereikbaarheid Baansteede-Noord moet worden verbeterd
- Doorstroming van N247, N244 en de polderwegen optimaliseren
- Per bus naar Amsterdam is goed, naar de omliggende dorpen minder goed ontwikkeld
- Streven naar scheiding fietsers en zwaar verkeer/landbouwverkeer
- Meer duurzaam verkeer, per fiets of over het water

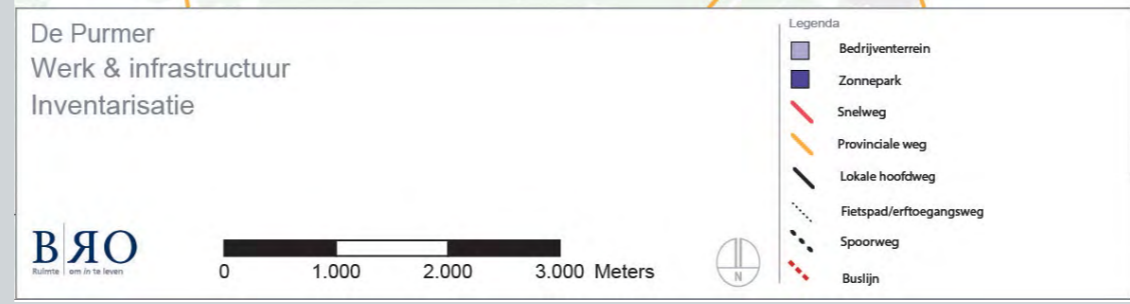
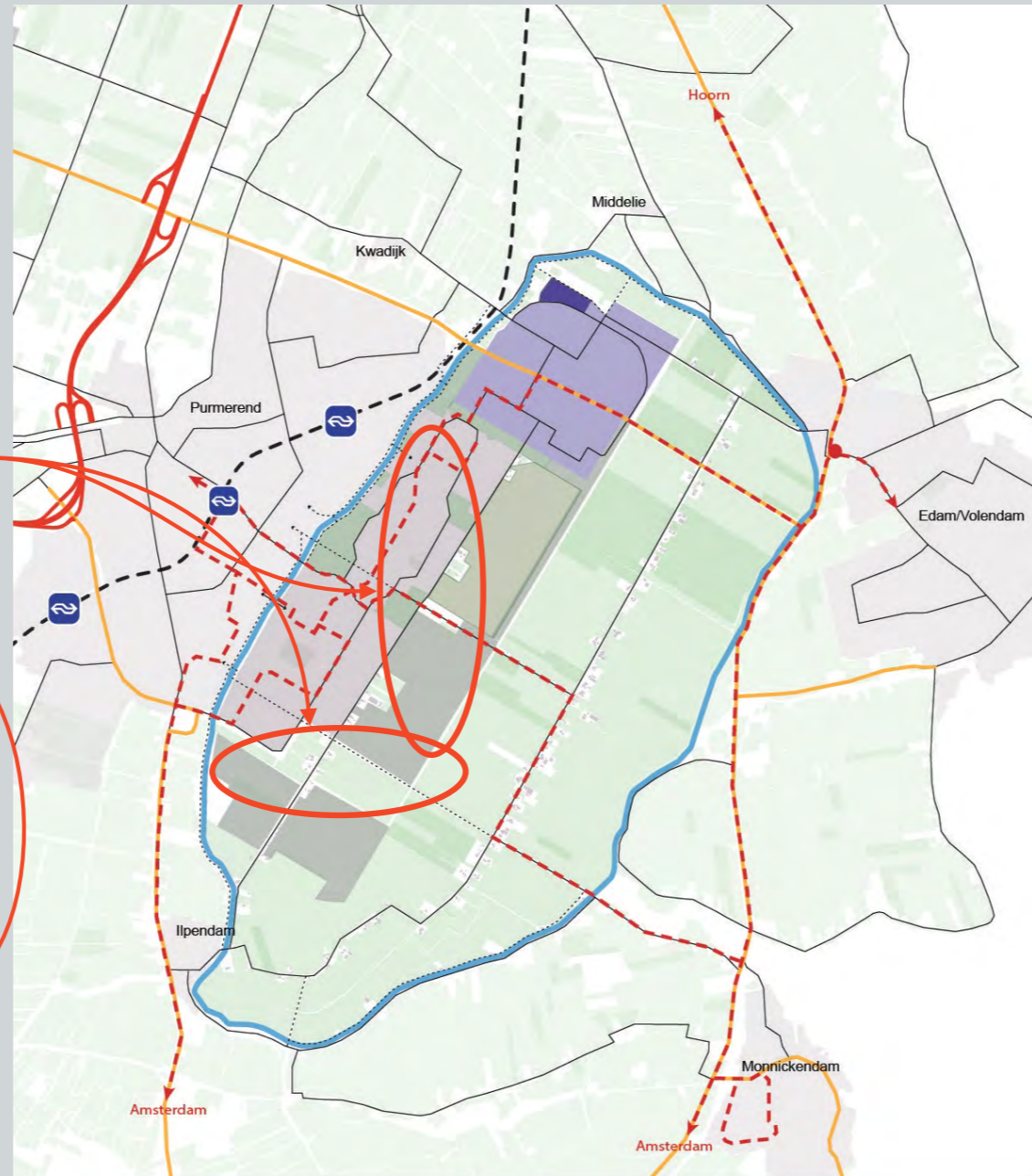
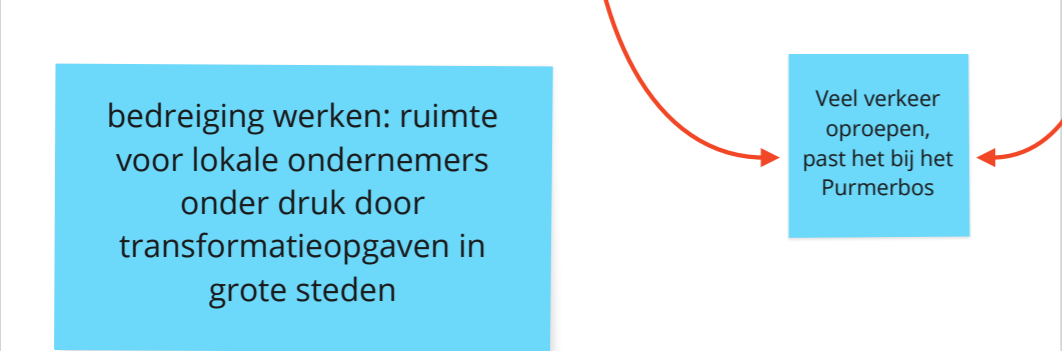
INFRA Welke cruciale informatie ontbreekt?

WERKEN | Kansen (realistisch)

WERKEN | Bedreigingen

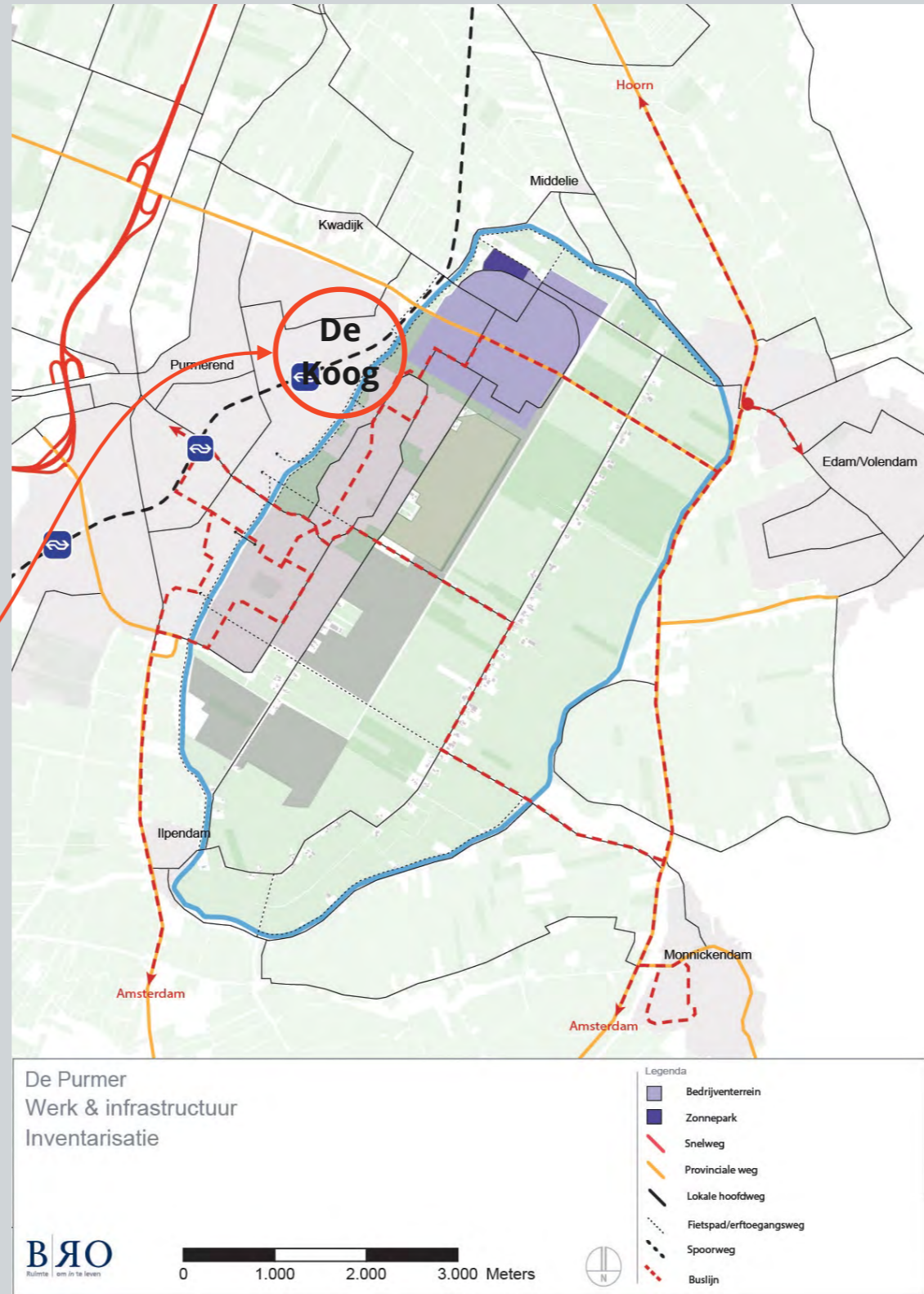
INFRA | Kansen (realistisch)

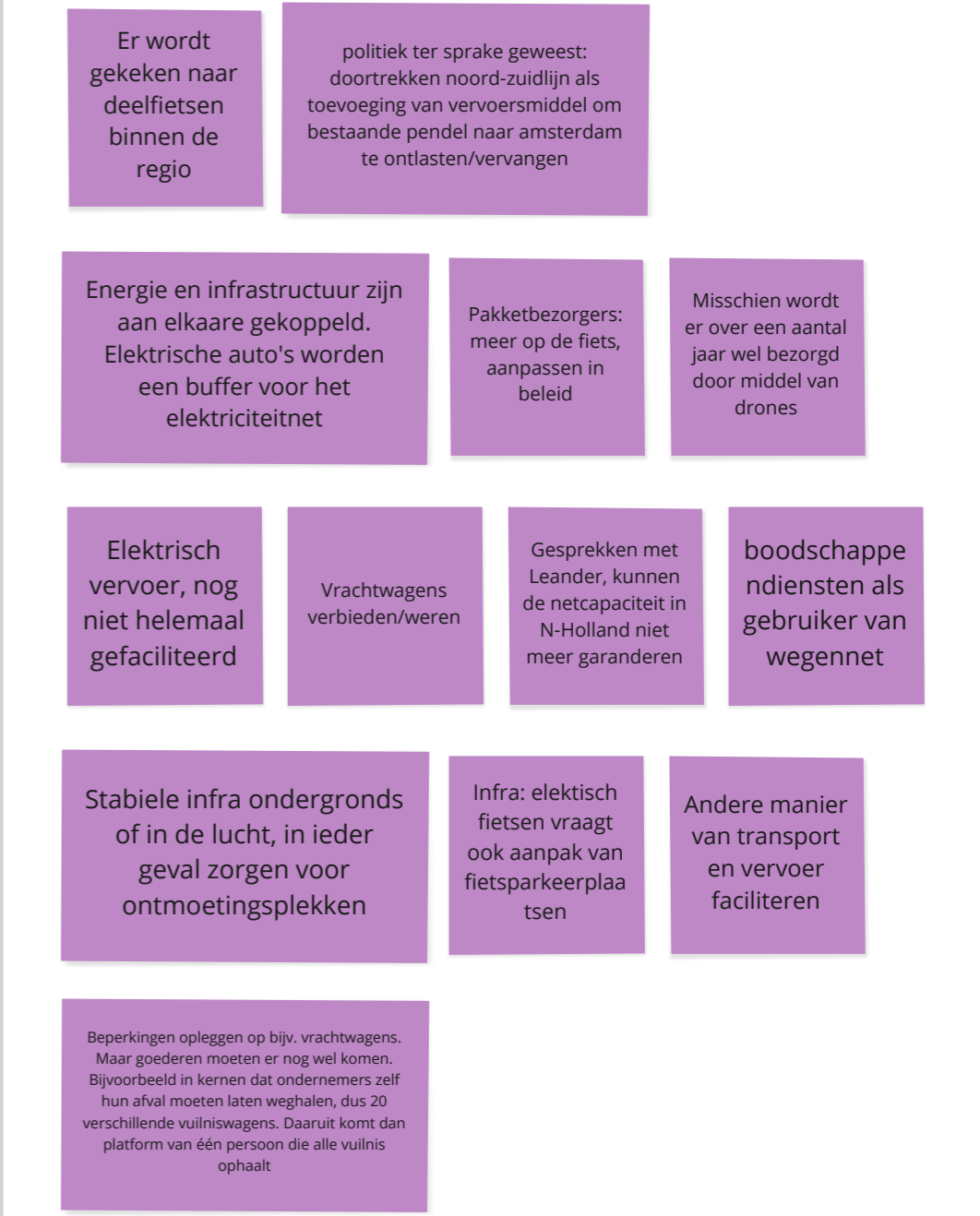
INFRA | Bedreigingen

WERKEN Welke innovaties spelen in het thema Werken?

INFRA Welke innovaties spelen in het thema Infra?

Hoe wij verder gaan en wanneer we jullie hulp opnieuw nodig hebben.

- Vervolgstappen in het kort
- Mochten er na deze sessie nog dingen omhoog komen,
  - dan kunnen die per mail naar het kernteam gestuurd worden:
purmer@bro.nl
- En verslag wordt gemaakt aan de hand van de MIRO kaarten en met jullie gedeeld

Schrijf in de chat de reacties

Bossenstrategie toevoegen in relatie tot de positie van het Purmerbos en de opgaven vanuit Rijk/Provincie (die hierop beleid hebben) --> relevant voor agrarische sector, want uitbreiding van PurmerBos mogelijk, maar ook kansen voor synergie met agrarische sector en kansen voor bedrijvigheid (afname/verwerking) van hout/biobased gewassen als materialen.

Goed georganiseerd!
Helder en soepel gegaan!

Tips voor de volgende keer: misschien op de thema's ook wat expertise paraat hebben, of aan de voorkant toevoegen: dus niet alleen wat (nu) de ambtenaren inbrengen, maar ook expertise vanuit bijv. Wageningen rondom bijv. de agrarische sector... of Delft, vwb energie

Lekker daadkrachtig!

(graag ook aandacht voor de grondspeculanten --> AM en anderen, verenigd in de vereniging van grondeigenaren De Purmer

Goed voorbereid (techniek op orde), goede begeleiding. Dank voor de sessie!

Dank voor de prettige begeleiding en het tempo

Dank voor de prettige begeleiding!

In ieder geval goed georganiseerd en goede begeleiding. Bedankt daarvoor. Wel even een vraag waarop geen duidelijk antwoord op is gegeven. Wordt nu de visie ook gemaakt over bestaand stedelijk gebied van Purmerend? Dat is niet duidelijk. Graag duidelijke contouren van het visiegebied.

Hoop bij volgende sessies inderdaad inhoudelijk op de output van vandaag dieper in te kunnen gaan!

GEEF JE MENING

We horen graag wat je van deze sessie vond.

Wat ging goed en wat kan beter?

Zet dat in de chat.

Dank jullie wel! 😊

Bijeenkomst 30 september 2021

De Purmer

Het verslag

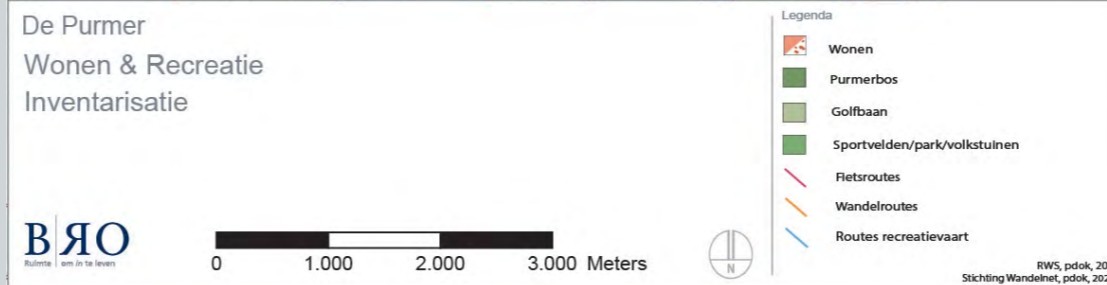
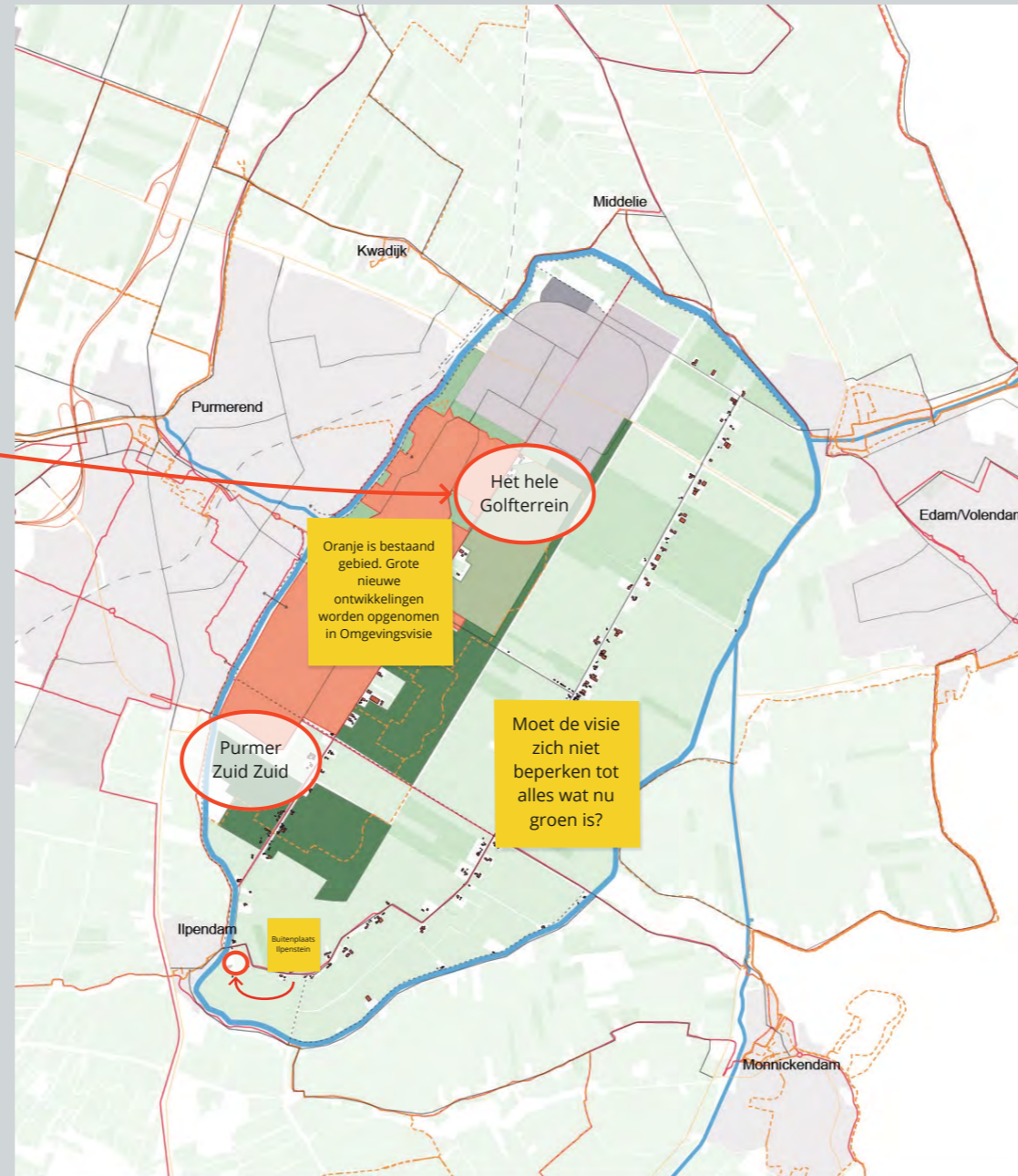
De Miro-borden van de online bijeenkomst op donderdag 30 september van 15.00 tot 17.00 uur

WONEN | Wat we nu weten

- Ontwikkeling woningen t.p.v. het golfterrein en Purmerend Zuid-Zuid
- Realiseren van gevarieerde woonmilieus

WONEN Welke cruciale informatie ontbreekt?

1.500 woningen (Kan uitkomen op 4.000 woningen dan hele golfterrein gebruikt)	Betaalbaar wonen speelt heel erg	Purmerend: Dit moet echt iets bijzonders zijn. Hoge eisen aan groen, kwaliteit en houtbouw	We willen mensen heel erg verleiden met fietsverbindingen	Woningbouw op golfterrein moet ondersteunen en bijdragen aan kwaliteit voor Purmer Noord	Meerdere maneges voetballen, handboogschieten
Wat voor woningen zijn er nu al?	Er zijn ook woningen aan de andere kant van de dijken en boerenbedrijven	Verskil tussen bestaande en nieuwe woningen	EV > hoe functioneert zo'n kern als Purmer?	Langs de Westerweg maar ook langs de Oosterweg minder agrarische bedrijvigheid. Maar wel bewoning met bedrijven	Golfterrein heeft in huis ook bedrijven zitten
Op de Oosterweg is er verkleuring en nevenbedrijven	In Ipendam in het lint langs de Ringvaart zijn veel woningen die uitkijken over ed Purmer	Bestaande woningbouw ook benoemen	Purmer is eigen kern / woonlint	Agrarisch woonlint Purmer heeft net als andere kleine dorpen moeite met voorzieningenniveau en kansen voor starters en jonge gezinnen. Streven naar minimaal 1 plek van samenkomst	
Purmerbuurtje was lang een eigen gemeenschap, maar door laatste nieuwbouw en andere bewoners verandert dit van karakter	Er liggen ook woonboten in de ringvaart rondom de Purmer	Ontwikkelingen: transformatie van agrarische doeleinden naar (zorg)wonen	Er zijn veel recreatieve functies en sporten in de Purmer		

RECREATIE | Wat we nu weten

- Verbetering van de toeristische infrastructuur
- Kwaliteitsverbetering van het Purmerbos gericht op bovenlokale functie
- Verbetering biodiversiteit van het Purmerbos
- Het Purmerbos als productiebos, als recreatieverbinding en als natuurverbinding

RECREATIE Welke cruciale informatie ontbreekt?

Recreatie bestaat vooral fietsen en wandelen	Wezenlijke info over vervoer en verkeer ontbreekt m.b.t. Nieuwe ontwikkelingen	Wandel knooppuntenroutes en wandelknooppuntenroutes door de Purmer	Nevenactiviteiten toestaan bij agrarische hoofdactiviteit die recreatie kan versterken	Doorgeleiding Purmerbos met recreatie(fietspad ed.) richting toekomstige uitbreiding industrie in de Purmer
Purmerbos heeft hele grote potentie; uitbreiden dmv recreatief netwerk richting oosten?	Zorg dat de groene geleiding doorgetrokken wordt richting het nieuwe bedrijventerrein in Purmer	Er is geen horeca in de Purmer en dat heeft wel invloed op de recreatie	Ruiterpaden in het Purmerbos en Purmere zijn ook doorgetrokken naar het Twiske	Voor toerisme en recreatie behouden van bestaande stolpen/toegang/bruggen
Voetbal van Volendam naar Purmer?	Ruimte in Purmer voor biodiversiteit. Men doet dit al met zaaimengsels langs de akkers	Purmerbos is voor de helft hondenloosgebied en alles wat daar aan kan worden opgehangen aan activiteiten vindt er ook plaats	Op dit moment in meer of mindere mate een recreatief fietspad/as van Edam naar Kwadijk vv, dwars door werkgebied Baanste Noord en potentiële nieuwe werkerterrein Volendam	Varen rond de Purmer

2 - Kansen en bedreigingen | Wonen + Recreatie

WONEN | Kansen (realistisch)

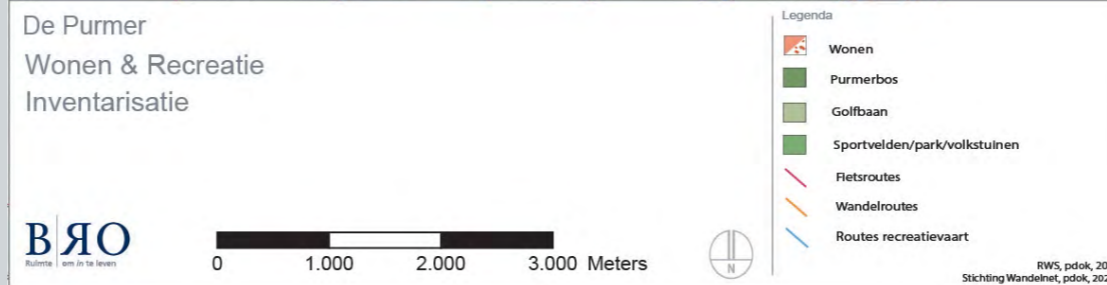
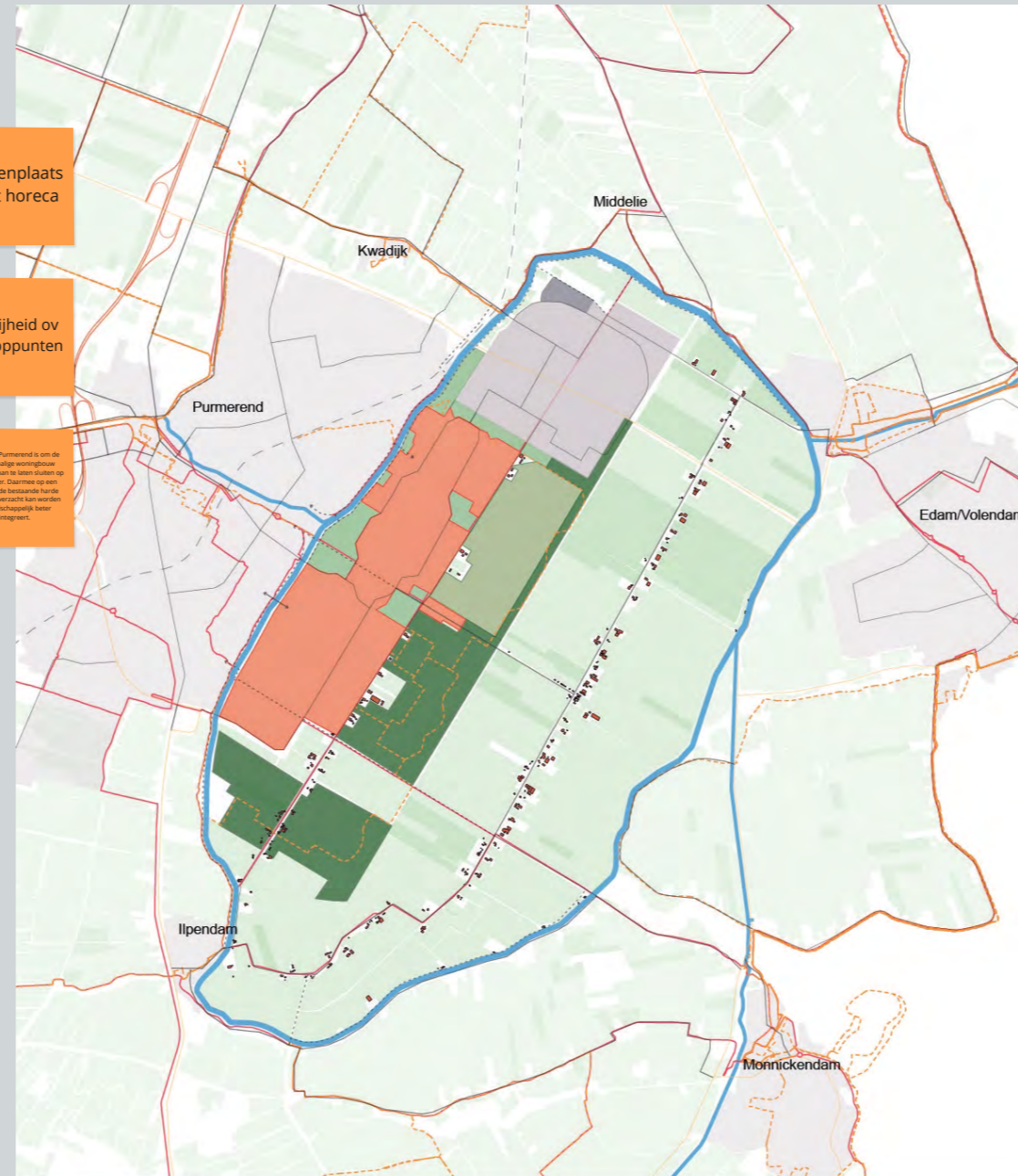
10 min

denk vanuit het gedachtegoed Groene metropool!	grote woningbehoefte	Wonen tegen de rand van IJpendam op buitenplaats IJpenstein	Ruimte bieden voor kleinschalig wonen op agrarische erven. Combinaties als 'wonen + zorg', maar ook zelfstandige landbouwelijke mogelijkheden om rooien agrarische erven te concentreren	mooie overgang stad-platteland (aantrekkelijk woonmilieu)	IJpendam heeft goede OV knooppunten	wonen combineren met nieuw elan landbouw meerdere financiële en sociale dragers onder landelijk gebied	Buitenplaats met horeca
ruimte voor breed programma	Compensatie van groen, ruimte voor water	Ruimte bieden voor kleinschalig wonen op agrarische erven. Combinaties als 'wonen + zorg', maar ook zelfstandige landbouwelijke mogelijkheden om rooien agrarische erven te concentreren	History en recreatie op een buitenplaats	Woningbouw nabij mobiliteit knooppunten	stikstofruimte creëren door transformatie boerderijen (minder boerenmeer biologisch boeren, compensatie voor boeren door op boerderijen woningen toe te staan)	Buitenplaats recreatie met betaalbare woningen	nabijheid ov knooppunten
zal meer woningen in de Purmer niet automatisch een probleem geven met extra verkeer door IJpendam kern?	Misschien ook meervoudige woonvormen op (voormalige) boerenbedrijven zonder hinderzones te overschrijden	korte afstand voorzieningen	IJpendam met goede OV verbindingen met de MRA	Sluit in de ontwikkeling/ontsluiting van De Purmer aan op de mobiliteitsoplossingen in Purmerend, en ontwikkel synergie met de grootschalige woningbouwopgave	wonen in/nabij bos	Diepe polder daardoor risico bij overstromingen	IJssel van Purmerend is om de grootschalige woningbouw kwalitatief aan te laten sluiten op de Purmer. Daarnaast op een wijze dat de bestaande harde scheiding verwacht kan worden en landschappelijk beter ontgaat.
erfdelen (woningen op een voormalige boerderij)	Buitenplaats met passende woningen bij de gemeente Waterland	Combineer de woonfunctie als onderdeel van een draagkrachtige agrarische bedrijfsvoering. → neem planologische beperkingen zoveel mogelijk weg vanuit de Provinciaal Ruimtelijke Verordening.	(Golfbaan /Purmer-Zuid-Zuid)	meer bos om ook in te wonen :-)	vergroenen bestaande woongebieden/ klimaatadaptief		

WONEN | Bedreigingen

10 min

Bouwen in de polder, verdwijnen van groen	Ligging in Natuur Netwerk Nederland (purmer zuid-zuid). Moet oplossing/compensatie voor komen (is behalve bedreiging zeker ook kans).	Dichtslippen landelijk gebied, zicht vervuiling	Infrastructuur in de polder tvb recreatie	Woningbouw zal leiden tot aantasting van het landschap en van vergezichten zo kenmerkend voor een polder,	bedreiging weidevogels	Dichtbouwen van linten langs Oosterweg neemt beleving weg.
behoud open landschap onder druk	Toename van Energieverbruik	Capaciteit bereikbaarheid is niet toereikend	Wonen is een behoefte, maar inpassing is een uitdaging. Zorgvuldige inpassing is essentieel	Wateropgave	verkeersafwikkeling; aan de randen/polder is de kans groter dat mensen de auto pakken	klimaatverandering - moet je hier willen wonen? Als, dan zeker betekent het iets voor de manier erop.
Onvoldoende energie op het net beschikbaar?	Verkeersontsluiting infrastructuur	ontwikkeling polder leidt af van opgaven en kansen die in de binnenstad Purmerend liggen	Niets doen...	geleding tussen de dorpen; identiteit en vrije ruimte	De kennis van de agrarische sector bundelen met het wonen, de identiteit van de Polder bij de plannen vergeten	Verdwijnen van agrariërs
Kwetsbaar gebied waterafvoer	Vraag aan Purmerend: Heeft Purmerend een probleem met stikstof?					

RECREATIE | Kansen (realistisch)

10 min

Ruimte voor nieuwe ideeën bieden	Uitbreiding (door) fiets netwerken	Historische buitenplaats van Frans Banninck Cocq	fietsen en wandelen	open ruimte	vogels spotten	Meedoen met Ambacht op de buitenplaats	Historische connecties met de Amsterdam	Impuls groen en water
Horeca op de buitenplaats in de Purmer	Waterstructuur verbeteren	Benut de kracht van het landschap, maak de beleving meervoudig	niet alleen, agrarisch, bos, stad	Beter onderhoud Purmerbos en meer beleving en commercie (cafe achtig)	Goede connectie maken door Stelling v Amsterdam / IJssel / Waterland / Markten / Edam/Volendam, meer dan genoeg moed op korte afstand bij elkaar om toeristen te trekken.	routestructuren	Buitenplaats met connectie naar de Purmer en achterliggende gebieden vanuit goede OV connecties	meer bos
Verbind het bos beter met de Purmer, in de beleving, maar ook in de betekenis. → minder op zichzelf staand	meer natuur	Buitenplaats met start van fiets en wandelroutes	ligging nabij Amsterdam	Minder afhankelijk van productie meer biodiversiteit	ontwikkelen/versterken eigen identiteit(en) in het gebied	Stimuleren van gebruik OV connecties vanuit Amsterdam	Onderzoek in hoeverre de wateropgave (HMK, wettelijk regie, dringend gecombineerd kan worden met recreatieve mogelijkheden → verkenning de Purmer Ringvaart: idee van Hoorns Hoop)	Van Museum naar Buitenplaats voor een buitenbeleving
Buitenplaats IJpenstein	In de polder	Zorg voor een verbinding van de bestaande boerenbedrijven → open een gesprek om 'toeslag' op de Purmer te kunnen worden. En draag dat uit	Verbindingen buiten de polder	Rondje Ringvaart	Relatie Gouwezee, geomorfologie, gebiedsgeschiedenis van getijden... → wat brengt de toekomst van het klimaat... (HMK)	Vier 400 jaar De Purmer in 2022	Verblijfsrecreatie en kampeerplekken op boerderij	

RECREATIE | Bedreigingen

10 min

Door toename inwonersaantal meer druk op het recreatiegebied.	Toename van mensen in groen gebied, verstoring van stiltegebied	onderhoud en beheer financiering	verrommeling van het open landschap	menging recreatief fietsverkeer op landbouwwegen	Laat de ruimtelijke structuur en bestaande situatie niet teveel een belemmering vormen, neem ontwikkeling voor behoud als vertrekpunt	Keuze stress bij te veel aanbod
Verdringing van flora en fauna door toename recreatie	Het karakter van de Purmer moet bewaard blijven en geen Efteling gaan worden	Biodiversiteit sloten kan verminderen als er wordt gevaren	te veel autoverkeer op wegen, te druk voor wandelaars/fietsers/toeristen	woningbouw	schaalvergroting landbouw	Snelheid bootjes kan voor afkalving en overlast zorgen
Recreatie infrastructuur ontoereikend	leder voor zich	te grote drukte nu al in het bos	Het Purmerbos houden zoals het is	hokjes denken	Conflicterende belangen van verschillende doelgroepen	onvoldoende spreiding van toeristen
Oogsten uit het Purmerbos	Als recreatie leidend wordt, kunnen nevendoeleinstellingen van (bijvoorbeeld het bos) uit beeld verdwijnen voor de publieke opinie // (in dit geval, wanneer houtkap nodig is voor een gezond bos, of productie van hout voor houtbouw) // Dan is het noodzakelijk dat het complete verhaal in beeld blijft.	draagvlak bij bewoners	Veel fietsdrukte op smalle fietspaden met wandelaars	Fietsers en polderwegen waar auto's toch vaak te hard rijden	heeft financiering beheer het gehaald tot een sticker?	

LANDBOUW | Wat we nu weten

- Een gebied waar natuur en de agrarische functie hand in hand gaan.
- Beperkt wonen op voormalige agrarische bouwpercelen toestaan
- Behoud openheid en behoud agrarisch karakter de Purmer
- Ruimte voor verbrede landbouw, (soms) ook voor schaalvergroting

LANDBOUW Welke cruciale informatie ontbreekt?

Er is een ruimtevraag voor een regionale agrarische functie

Er moet gekeken worden naar economische nevenactiviteiten. Hiervoor planologische ruimte bieden

ruimte voor kleinschalig wonen op agrarische erven verhuurmodellen/ tiny houses / short-stay

ruimte voor (opwekking van) energie - verbrede landbouw?

De Purmer is voor de provincie en MRA momenteel nog een witte vlek. Wat inhoudt dat geen restricties gelden om ontwikkelingen toe te staan. De drie gemeenten willen regie voeren op de ontwikkeling van De Purmer, in plaats van dat bijv. vanuit de RES energieoplossingen in De Purmer zouden moeten landen.

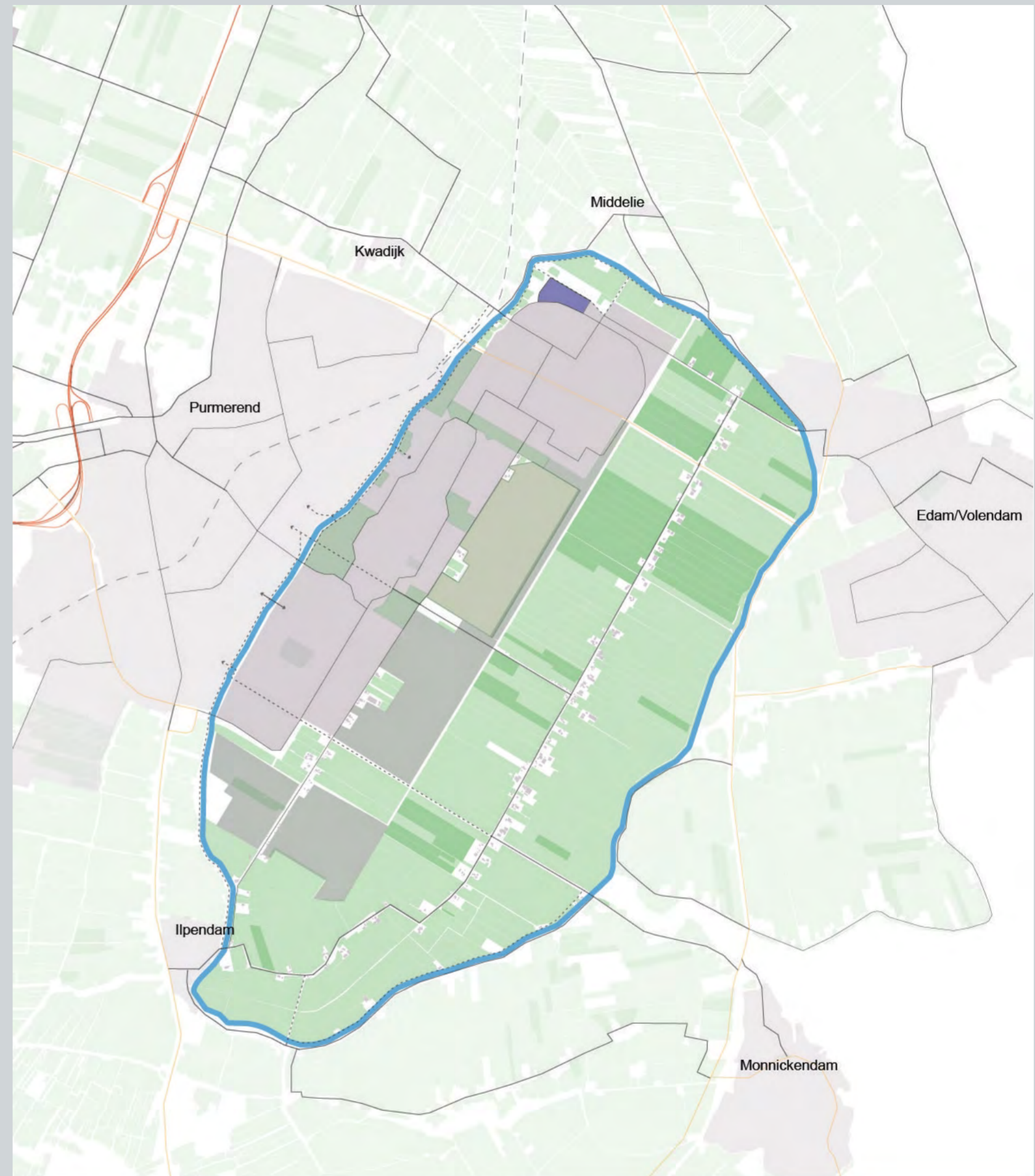
algemene vragen mbt landbouw. Is het al duidelijk of er een toename komt van de verharding ivm berging regenwater? Komen er wijzigingen in de waterhuishouding? en een wijziging in de MV hoogte?

Daarnaast spelen rondom De Purmer ontwikkelingen die effect kunnen hebben op de landbouwgronden en beschikbaarheid ervan Vernatting en extensivering van de landbouw in Waterland (Laag Holland), doelstellingen voor natuurinclusieve (circulaire) landbouw. Verdienmodellen voor de agrarische sector staan onder druk, vooral vanwege de benodigde transitie. Dus geen onwil vanuit de sector, maar eerder: "hoe spelen ze het allemaal klaar".

introduceren van zorg-concepten verbonden aan de agrarische bedrijfsvoering op een schaal die wat oplevert.

Ten behoeve van het vergroten van de biodiversiteit een meer extensieve vorm van landbouw. Verdienmodel komt daardoor onder druk te staan. Daarom (planologische) ruimte bieden aan economische verbredingsactiviteiten.

(Agrarisch: kansen voor synergie met bosbouw --> RIJKSbossenstrategie en de provinciale vossenstrategie)

De Purmer
Landbouw & energie
Inventarisatie

Legenda

- Grasland
- Akkerland
- Agrarisch erf
- Zonnepark

4 - Kansen en bedreigingen | Landbouw

LANDBOUW | Kansen (realistisch)

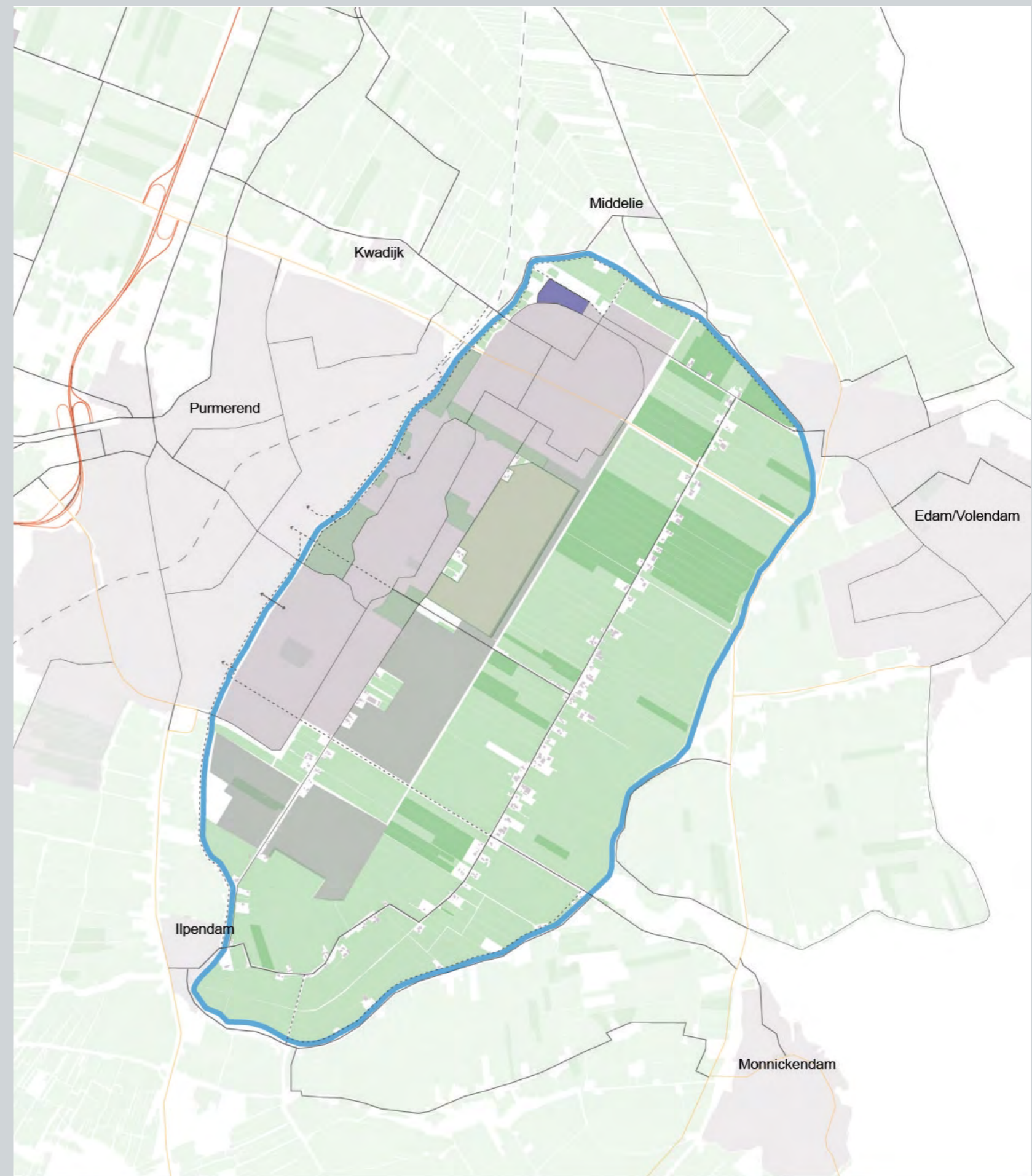
9 min

schaalverkleining/meer biologisch gericht op lokale markt	Buitenplaats met een extensieve landbouw bedrijfsvoering	Meer biodiversiteit	Breng mensen dichtter bij de natuur door ze mee te laten doen met kleine landbouw of fruitteelt	'Klompepad' door landbouw/weiland	rol voor boeren als natuur-/water-beheerders (betaalde extra taken)	dragers van het landelijk gebied
Financiële ondersteuning vanuit provincie en gemeenten om ook anders te kunnen boeren. → lokale markt is mooi, maar er is een grote greep van de supermarkten op wat agrariërs nog zelf kunnen beïnvloeden.	veel onzekerheid en veel kansen	Ecologisch/biologisch meer gericht op lokale verkoop	Landbouw belangrijk voor behoud open ruimte	Duidelijkheid geven over de toekomst van de gebieden voor de landbouw. Zekerheid om investeringen te kunnen doen en om in te spelen op toekomstige verbrede landbouwactiviteiten	werkgelegenheid	Maak boeren niet afhankelijk van subsidies
sociale lerende gemeenschap vormen	Trots zijn op onze belangrijke voedselvoorziening (Corona beelden uit o.a. Italië lieten zien wat voedseltekorten met mensen doet)	biobased bouwen materialen telen	Klimaatadaptieve landbouw	agroforestry	Landbouw stoot stikstof uit en neemt het ook op	Meervoudig gebruik van de boerderijpercelen mogelijk maken en dus voldoende grote bouwpercelen.
Recreatie; Kennismaken met dieren in de polder en hun leefomgeving	borging van het open gebied	Maak bosbouw financieel aantrekkelijk en verbind agrariërs met het Purmerbos (landschappelijk en qua inkomsten)	onderhoud van het landschap			

LANDBOUW | Bedreigingen

9 min

Minder ruimte voor landbouw minder open gebied	Schaalvergroting - massaproductie	Grondwaterstanden ivm omliggende veenweide gebieden	groot deel is geen eigenaar; ontwikkelaars geen belang bij sterke landbouw	verzilting	boeren die al verkocht hebben aan ontwikkelaar missen prikkel tot innovatie	Grondspectatie
woningbouw	bedrijfsopvolging	Voor Waterland: Verhogen van waterstanden door mensen die geen eigenaar zijn van gronden. Mensen die vanuit de stad in de polder komen wonen, besluiten vaak een verzoek in te dienen voor waterverhoging	Peilverschillen en verschillen maaiveld kunnen voor wateroverlast zorgen	de Tweede Kamer	Recreatie	Provinciaal Ruimtelijke Verordening?
Onzekerheid over de toekomst van het gebied. Boer heeft 20 jaar nodig om gebouwen te kunnen neerzetten.	extreme regenval	milieucontouren, die mogelijk aangescherpt (moeten) worden	zwalkend beleid	nabijheid andere functies (=klagers)	Blijven de gronden bruikbaar?	Negatieve beeld over agrariërs en de vele dieren die zij vaak houden
enorme investeringen voor landbouwgrond, machines en gebouwen	onzekerheid over financiering	wateropgave	Contradictie tussen extra waterberging voor extreem weer en landbouwgronden	Te kleine landbouwkern waardoor de prikkel vanuit de 'buren' verdwijnt.	Verdozing zorgt voor krimp areaal	Doen zoals Hollands Kroon

De Purmer Landbouw & energie Inventarisatie

Legenda

- Grasland
- Akkerland
- Agrarisch erf
- Zonnepark

BRO
Ruimte om in te leven

0 1.000 2.000 3.000 Meters

WERKEN | Wat we nu weten

- Ruimtebehoefte regionale bedrijvigheid wordt onderzocht
- Uitbreiding bedrijventerrein Baansteede in noordoostelijke richting
- Nieuw terrein moet goed landschappelijk worden ingepast

WERKEN Welke cruciale informatie ontbreekt?

INFRA | Wat we nu weten

- Bereikbaarheid Baansteede-Noord moet worden verbeterd
- Doorstroming van N247, N244 en de polderwegen optimaliseren
- Per bus naar Amsterdam is goed, naar de omliggende dorpen minder goed ontwikkeld
- Streven naar scheiding fietsers en zwaar verkeer/landbouwverkeer
- Meer duurzaam verkeer, per fiets of over het water

INFRA Welke cruciale informatie ontbreekt?

2 - Kansen en bedreigingen | Werken + Infra

WERKEN | Kansen (realistisch)

10 min

Kans voor werk (-gelegenheid): de energietransitie traject- en kenniswerkers (ook kan voor verduurzaming bedrijventerrein en andere soort werkomgeving)

De Purmer Noord-Oost is misschien wel een enige kans voor de gemeente Waterland om ondernemers van de gemeente Waterland te kunnen verplaatsen als het bedrijventerrein Galgeriet geheel verdwijnt.

Het is druk in de Noordzee kanaal gebied. (belangrijke gebied in de gaande verstedelijkingsstrategie van de MRA). Bedrijven die in NZKG niet horen zullen elders gevestigd worden.

Bedreiging: ontwikkeling van scholingsniveau, steeds minder technische hands-on mensen die uitvoerend werk doen. Kans: technische educatie ontwikkelt snel en goed, wellicht talent uit de regio in aankomst

Waterkering: beschermd en vrij houden. Ook voor toekomstige dijkversterking.

Amsterdam Noord transformeert ook meer naar woningbouw, Purmer Noord-oost is dan een kans

Ringvaart aan de Edam-kant, misschien ook Purmerend-kant

WERKEN | Bedreigingen

Aandachtspunt: Sommige wegen in de Purmer zijn van HHNK. Deze dragen we graag over.

Inschatting van verwachte hoeveelheid afvalwater is van belang om te bepalen of voldoende verwerkingscapaciteit is. (Vooral belangrijk bij woningbouw)

bedreiging: ontwikkeling van scholingsniveau, steeds minder technische hands-on mensen die uitvoerend werk doen. Kans: technische educatie ontwikkelt snel en goed, wellicht talent uit de regio in aankomst

Monnickendam heeft na de transformatie Galgeriet geen bedrijventerrein meer.

Polder de Purmer ligt vrij diep. Schade bij overstroming groot.

de aanname dat grote veranderingen in werklocaties en werkgelegenheid weinig te sturen is

Waterkwaliteit: 1. Er zijn veel onderbemalingen (lagere waterpeilen die zelf in stand worden gehouden en lager zijn dan HHNK). Bij nieuwe ontwikkelingen willen we van deze af. Betekent soms kleine drooglegging, dus moet maaienveld worden opgehoogd.

Waterkwaliteit: 2. Industrieterrain zorgt voor versnelde afvoer van hemelwater. Ter compensatie zal er oppervlaktewater als compensatie moeten worden gegraven.

"Verdozen" van nieuwe bedrijventerreinen

De Purmer Werk & infrastructuur Inventarisatie

0 1.000 2.000 3.000 Meters

- Legenda
- Bedrijventerrein
  - Zonnepark
  - Snelweg
  - Provinciale weg
  - Lokale hoofdweg
  - Fietspad/erftoegangsweg
  - Spoorweg
  - Buslijn

INFRA | Kansen (realistisch)

10 min

N247 is in de ochtend druk naar Amsterdam, niet in tegengestelde richting

nieuwe infra hoog genoeg aanleggen zodat het bij regenval niet onder water komt te staan (klimaatadaptief inrichten)

Kans voor fiets door het recreatieve netwerk te verbeteren

oost-west verbinding

goede infrastructuur om extra bedrijvigheid te kunnen dragen

e-bike

INFRA | Bedreigingen

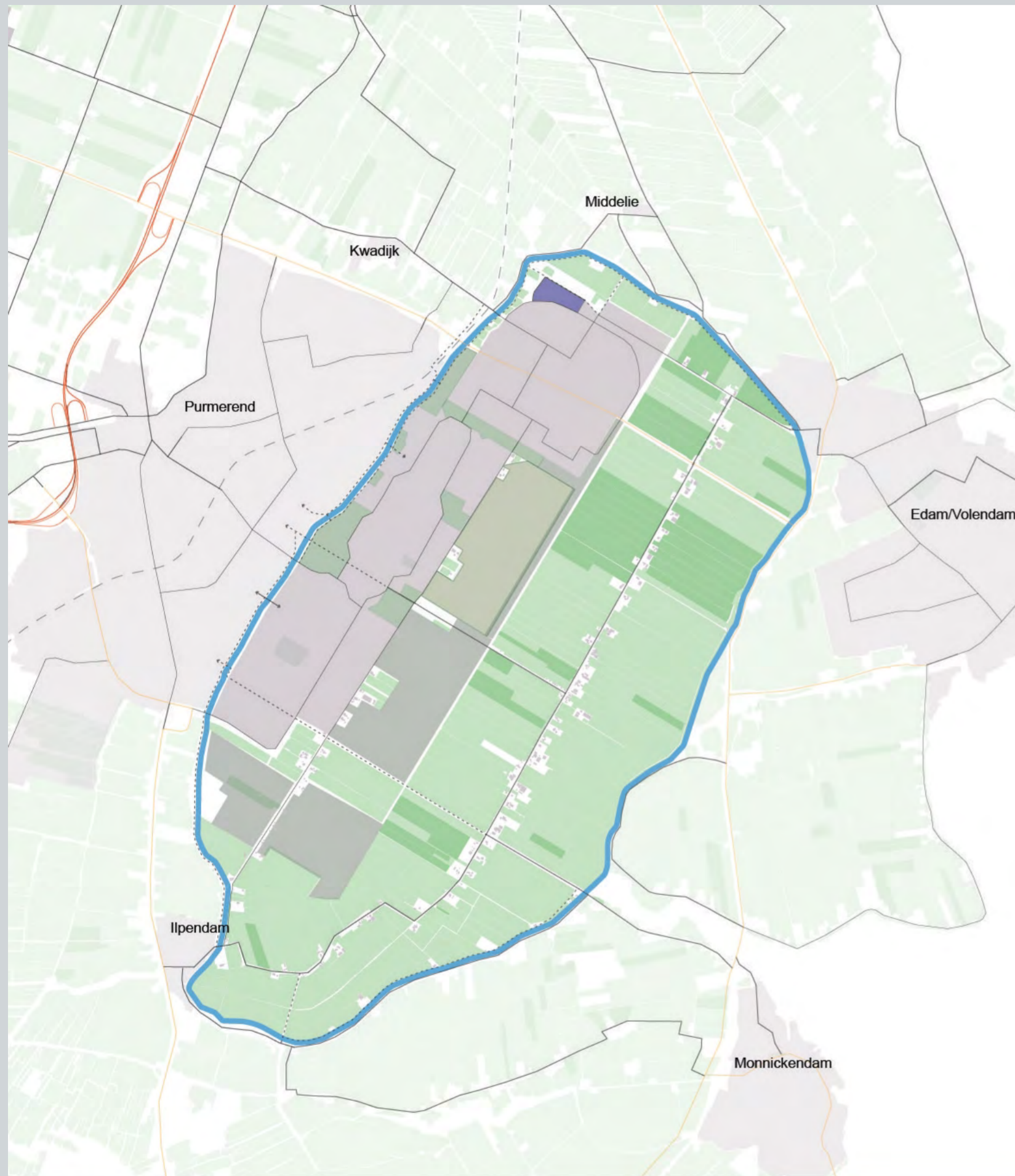
10 min

Aandachtspunt: De wegen van HHNK zouden we graag overdragen aan gemeenten.

Huidige wegnet is (over) benut. Het gebied is niet zo bereikbaar (zowel auto als OV)

Infra: Bedreiging: persleiding naar rioolwaterzuiverings installatie naar Katwoude. Nodig voor toename afvalwater.

De Purmer
Landbouw & energie
Inventarisatie

0 1.000 2.000 3.000 Meters

- Legenda
- Grasland
  - Akkerland
  - Agrarisch erf
  - Zonnepark

EZ, pdok, 2017+

ENERGIE | Wat we nu weten

- Zorgvuldige inpassing van zonnepanelen op bebouwing en binnen agrarische bouwpercelen
- Geen windmolens, behalve kleinschalig op agrarische bouwpercelen
- Maximale benutting beschikbare daken
- Landschap vormt de basis, rekening houden met restricties vanuit natuur en recreatie

ENERGIE Welke cruciale informatie ontbreekt?

De Purmer is een voorkeursgebied voor windenergie bij de Natuur & Milieufederatie. Liever dan bij de NES. De gemeenteraad deelt dit niet. Eerder is hier wel over nagedacht in 2012, maar dit heeft niet tot draagvlak geleid

Energiepositieve woonwijk ontwikkelen: --> Purmerend aan de Oostflank

Energiepositief bedrijventerrein ontwikkelen --> Edam-Volendam

zonnepark
Baanstee
Noord is tijdelijk aangelegd

Energiepositief: --> meer opleverend dan gebruikend, bijvoorbeeld door teruglevering van warmte of elektriciteit opgewekt met zonnepanelen

Focus is zon op dak. Geen zonneweide op agrarische percelen

4 - Kansen en bedreigingen | Energie

De Purmer
Landbouw & energie
Inventarisatie

ENERGIE | Kansen (realistisch)

9 min

Aquathermie.
Thermische energie uit oppervlaktewater (TEO) en Thermische energie uit afvalwater (TEA)

Elkaars energie gaan gebruiken/uitwisselen

Geothermie kansrijk in of nabij Edam/Volendam. In de Purmer zou de verbinding moeten worden gelegd tussen de bron en de meeste gebruikers (woningen of misschien ook bedrijven?) Via HVC, stadsverwarmingsnet Purmerend?

Waterstof?

Energie opwekking: grote "onbeschermde" open gebied die kan zonneparken en windturbines te accommoderen.

Kansen energie: ruimte tot transformatie-stations

Discussie aangaan met Liander

ENERGIE | Bedreigingen

9 min

Bedreiging: capaciteit Liander

Bedreiging: energie vretend functies zoals "Cryptomunten" en datacenters

monopolie Liander

Hoe wij verder gaan en wanneer we jullie hulp opnieuw nodig hebben.

- Vervolgstappen in het kort
- Mochten er na deze sessie nog dingen omhoog komen,
• dan kunnen die per mail naar het kernteam gestuurd worden:
purmer@bro.nl
- En verslag wordt gemaakt aan de hand van de MIRO kaarten en met jullie gedeeld

6 | Welke partijen voor de volgende fase uitnodigen?

5 min

Schrijf alle tips de reacties

Liander als netbeheerder

woning-corporaties

grond-speculanten?

LTO?

Enkele agrariers

Recreatieschap

Zijn er kennispartners die zicht op de toekomst van agrarische sector hebben?

Toelichting vanuit HHNK op de toekomst van het waterbeheer in De Purmer // (Dus wellicht wat kennissessies)

MRA?

LTO was uitgenodigd dit keer

Directeur Gemeente Amsterdam - Henk Jagersma

Recreatieschap had zich aangemeld maar was er uiteindelijk niet

MRA was uitgenodigd maar konden helaas niet

ja!
kennissessies over water en landbouw goed idee

Schrijf in de chat de reacties

bedankt voor de uitnodiging!

Bedankt allen

Bedankt voor alle inzichten, veel gedeeld. Volgende keer wat ruimte voor bespiegeling/verdieping

dank aan alle partijen voor het meedenken!!

last van slome computer. zal de wifi zijn. frustrerend op typen in de chat. verder fijne werkmethode!

Leuke Sessie!

Bedankt voor de prima sessie.

Goed georganiseerd, efficiënt ingericht. Top

Goede vorm en prima technisch verzorgd.

veel info opgehaald

tot volgend keer fijne avond

goed georganiseerd! complimenten!

Fijne werkmethode!

Prima sessie

Prima goede werkvorm

Wat meer verdieping door het inschakelen van deskundigen op het gebied van landbouw/energie.

bedankt!

GEEF JE MENING

We horen graag wat je van deze sessie vond.

Wat ging goed en wat kan beter?

Zet dat in de chat.

Dank jullie wel! 😊

Bijlage 3 Expertsessies 12 oktober 2021

Strategische Gebiedsvisie De Purmer, verslag expertessies

12 oktober 2021

titel rapport
**Strategische Gebieds-
visie De Purmer, ver-
slag expertsessies**

datum
7 oktober 2021

projectnummer
P04408

opdrachtgever
**Gemeente Waterland,
Gemeente Purmerend,
Gemeente Edam-Volen-
dam**

BRO
Projectleider
PZ
Projectteam
TvG, IB, TB, MW

bron Kaft
BRO

BRO
Vestiging Amsterdam
Rijnspoorplein 38
1018 TX Amsterdam
T +31 (0)20 506 1999
E info@bro.nl
www.bro.nl

Inhoudsopgave

1	Hoofdpunten per sessie en thema	3
1.1	Sessie 1. De ambtelijke organisatie	3
1.1.1	Wonen	3
1.1.2	Recreatie	3
1.1.3	Landbouw	3
1.1.4	Energie	4
1.1.5	Werken	4
1.1.6	Infrastructuur	4
1.2	Sessie 2. De ketenpartners	6
1.2.1	Wonen	6
1.2.2	Recreatie	6
1.2.3	Landbouw	6
1.2.4	Energie	7
1.2.5	Werken	7
1.2.6	Infrastructuur	7

1 Hoofdpunten per sessie en thema

1.1 Sessie 1. De ambtelijke organisatie

1.1.1 Wonen

- Er vinden twee grotere woningbouwontwikkelingen plaats in de gemeente Purmerend: de ene locatie betreft de helft van het golfterrein en de andere locatie betreft Purmerend Zuid-Zuid.
- Er wordt een verdeling beoogd van 30 / 30 / 40 (*sociale sector / middensector / vrije sector; in het nieuwe coalitieakkoord is dat 30 / 40 / 30*), zodat het betaalbaar wonen wordt voor een brede doelgroep. Het is de bedoeling om een bijzonder woonmilieu te creëren. Vooral houtbouw wordt genoemd, zodat de uitstraling past bij de omgeving van het Purmerbos en voldaan wordt aan duurzaamheidsambities.
- Het is de bedoeling om mensen vooral te verleiden de fiets te gebruiken, door goede fietsverbindingen.
- De toevoeging van woningen op het Golfterrein zorgt voor extra draagvlak die de voorzieningen in Purmer Noord ondersteunt.
- Op de Oosterweg is sprake van verkleuring en ontwikkeling van nevenactiviteiten, waaronder de transformatie van agrarische functies naar meer (zorg)wonen en toevoeging van tiny houses.
- Kansen liggen er voor duurzame, groene bouw van woningen, die betaalbaar zijn voor een brede doelgroep, conform het woonakkoord Noord-Holland.
- Een nota lintbebouwing is in de maak, waarbij verbetering van de (verkeers)veiligheid en een plek van samenkomst, als ook ondersteuning van agrariërs kansrijk zijn.
- Naast verbetering van de fietsverbindingen binnen De Purmer, door ook de fietspaden van Purmerbos richting

Edam-Volendam te koppelen, is ook het doortrekken van de Noord-Zuidlijn een kans om de bereikbaarheid van De Purmer te verbeteren.

- Woningbouw in De Purmer is een ingewikkelde puzzel voor wat betreft de bereikbaarheid. De infrastructuur is naar verwachting ontoereikend en het openbaar vervoer raakt overbelast.
- Ook bestaat er bedreiging door grondspeculaties.
- Er is weerstand vanuit de omgeving voor nieuwbouw in De Purmer.

1.1.2 Recreatie

- Recreatie in De Purmer bestaat vooral uit fietsen en wandelen. Er liggen wandelknooppuntroutes door De Purmer. Daarnaast zijn er ruiterspaden in het Purmerbos, die zijn doorgetrokken naar het Twiske.
- Het Purmerbos is voor de helft een hondenloopgebied en alles wat daarbij hoort aan activiteiten vindt er ook plaats.
- Varen rond De Purmer is een recreatieve bezigheid.
- Kansen liggen in het doortrekken van bospaden en fietspaden richting Edam-Volendam, als ook het toevoegen van snelfietsverbindingen oost-west.
- Verdere elektrificatie van fiets en auto is kansrijk en vraagt ook voorzieningen. Ook liggen er kansen in allerlei andere buitensporten.
- Behoud van de karakteristieke stolpen / toegang / bruggen van De Purmer en het open landschap.
- Toevoeging van horeca voor meer verblijfskwaliteit, met name in het Purmerbos. In combinatie met een speeltuin of andere recreatieve voorziening zou een toevoeging zijn, mits dit niet ten koste gaat van de identiteit van het landschap.
- Een goede koppeling van agrarisch gebied met het bosgebied voor versterking van de biodiversiteit. Dit vraagt goede samenwerking tussen gemeente en agrariërs.

- Bedreigend voor De Purmer is de aantrekkende werking op de auto als recreatieve mogelijkheden worden versterkt en daarmee gepaard gaande verslechtering van de verkeersveiligheid.
- Als er niet genoeg boeren meer zijn, dan wordt het beheer van het agrarische land wat kenmerkend is voor De Purmer bedreigd. Zo stoppen sommige boerenbedrijven en dan komt er een nieuwe functie die niet past in het landschap, zoals auto-reparatie.

1.1.3 Landbouw

- De Purmer is voor de provincie en de MRA nog een witte vlek. Er gelden geen restricties om ontwikkelingen toe te staan. De drie gemeenten willen regie voeren op de ontwikkeling van De Purmer, in plaats van dat er bijvoorbeeld vanuit de RES energie-oplossingen in De Purmer zouden moeten landen.
- Het is van belang te kijken naar economische nevenactiviteiten en daarvoor ook planologische ruimte bieden. Denk daarbij ook aan kleinschalig wonen op agrarische erven / verhuurmodellen / tiny houses / short-stay. Een meer extensieve vorm van landbouw biedt kansen voor vergroting van de biodiversiteit.
- Een bedreiging voor de landbouw is de toename van verharding en wijzigingen van de waterhuishouding.
- Ontwikkelingen rondom De Purmer hebben effect op de landbouwgronden en beschikbaarheid ervan, met name de vernatting en extensivering van de landbouw in Waterland (Laag Holland). Verdienmodellen voor de agrarische sector staan onder druk, vooral vanwege de benodigde transitie. Het is geen onwil vanuit de sector, maar eerder 'hoe spelen ze het allemaal klaar'.
- Waardeer de agrarische sector als hoeders van het landschap. Vermarkt de bijzonderheid van deze 400-jaar oude polder. En onderzoek gezamenlijk met De Beemster de mogelijkheden voor de transitie-opgave; wat is er

nodig en hoe kan de beoogde omslag (naar een meer duurzame en economisch rendabele sector) worden bereikt?

- Purmerend werkt met Edam-Volendam aan het programma Purmer Hout, waarmee een koppeling tot stand wordt gebracht voor onderwijs, bouwbedrijven en ontwikkellocaties. Op die manier kan vanuit de MRA Greendeal Houtbouw versnelling aangebracht worden in circulaire bouw. De eisen voor duurzamere bouw nemen snel toe en de waardering voor dat soort gewassen daarmee ook. Zorg voor een synergie met teelt van biobased bouwgewassen.
- Het is de vraag of kleinschalige landbouw nog rendabel is. De landbouwfunctie moet wel overeind blijven voor het landschap, dus een goede balans tussen de functies is van belang.
- De landbouwfunctie consolideert de groene ruimte. Wanneer wordt overgeschakeld naar andere teelt dan is vernatting een bedreiging. De aanpassing van de waterhuishouding algemeen is een bedreiging voor het gebied.
- Innovaties liggen er op gebied van verticale landbouw, teelt van alternatieve gewassen die ook in de bouw toepasbaar zijn (riet, lisdodde, hennep, vlas e.d.), natte teelten en nieuwe technieken in afvangen van uitstoot van mest en stikstoffen.
- Synergie in vergroten van het Purmerbos en de landbouw die daarmee samenwerkt in beheer en alternatieve teelt, bijvoorbeeld een voedselbos.

1.1.4 Energie

- De focus voor De Purmer ligt op zonnepanelen op daken en geen zonneweide op agrarische percelen.

- De Purmer is een voorkeursgebied voor windenergie bij de Natuur & Milieufederatie. Liever dan bij de NES. De gemeenteraad van Waterland deelt dit niet. Eerder is hier wel over nagedacht in 2012, maar dit heeft niet tot draagvlak geleid.
- Ontwikkelen van een energiepositieve woonwijk in Purmerend en een energiepositief bedrijventerrein in Edam-Volendam. Zodat de functies meer energie opleveren, dan dat ze gebruiken, bijvoorbeeld door terug levering van warmte of elektriciteit opgewekt met zonnepanelen.
- Kansrijk is vooral wind en zonne-energie voor de eigen behoefte: vooral zonnepanelen op daken van bedrijven en woningen en kleine windmolens tot 15 meter op agrarische percelen. Hier moet scherp op gestuurd worden in de ontwikkel- en vestigingseisen.
- Aanvullend wordt gedacht aan warmte opwekken met warmtepanelen en warmtelussen in de N244, wegen op de nog te realiseren bedrijventerreinen en de nieuwe woonwijk bij Purmerend, die via Aardwarmte een bron zou kunnen voeden die ook de Stadsverwarming Purmerend voedt.
- Uitbreiden van het Purmerbos met een *carboncredit businesscase*¹.
- De grootste bedreiging voor de ontwikkeling van energieopwekking, zowel door wind als zon, is de aantasting van het ruimtelijke karakter en de cultuurhistorie van De Purmer. De keuzes die we nu maken bepalen hoe ons land eruit komt te zien.
- Innovaties liggen in energieopwekking in de grond door ultra diepe geothermie (aansluitkans op het warmtenet).

1.1.5 Werken

- Aan de noordzijde van De Purmer naast Edam-Volendam is een zoekgebied voor bedrijvigheid en overige functies aangewezen.
- Bedrijventerrein de Koog wordt getransformeerd naar een gecombineerd werk-woongebied (is in onderzoek). Wellicht is er ruimte voor meer bedrijven.
- Bedrijvigheid in De Purmer is vooral gericht op verplaatsing van bedrijvigheid en economische groei, wat leidt tot een grotere ruimtevraag.
- Kansen liggen er op gebied van toerisme en recreatie, op kleine schaal. Hiervoor leent de Ringvaart zich eveneens, denk aan vissport, watersport (SUP, kano, roeien) of recreatief varen met een (elektrische) sloep.
- Een bedreiging voor werken is de ruimte voor lokale ondernemers door de druk van de transformatieopgave in grote steden.
- Innovaties zijn vooral gericht op thuiswerken, maar dan op externe locaties. De deeleconomie kan veel meer verweven worden in het werken.
- Ook ondernemers zoeken meer ontmoetingsplekken, collectieve ruimte, gezamenlijke kantoren en werkplekken.
- Verspreiding van pakketten via hubs om verkeersbewegingen te beperken.

1.1.6 Infrastructuur

- De Purmer is op het moment niet goed bereikbaar. Fiet-sen heeft naar de toekomst toe prioriteit, wat betekent de versterking van fietsverbindingen en deze goed op elkaar aan laten sluiten. Aanvullend worden de A7 en N-wegen aangepakt om de capaciteit te verhogen.

¹ Een carbon credit is een algemene term voor een verhandelbaar CO₂-certificaat. De partij die zijn uitstoot van één ton CO₂-eq of de equivalente hoeveelheid van een ander broeikasgas wil compenseren, koopt het certificaat van een partij die met dat geld één ton CO₂-eq reduceert, voorkomt of opslaat.

- Bij het toevoegen van woningen is het van belang om het Purmerbos ook aantrekkelijker en beter bereikbaar te maken, zodat niet alle druk op recreatiegebieden het Twiske en Hemmerland komt te liggen.
- De bereikbaarheid komt onder druk te staan door toename van het gebruik van het gebied, dat past niet bij het karakter.
- Op het moment wordt er regionaal gewerkt aan een waterrecreatievisie, waarbij wordt gekeken naar het verbeteren van vaarroutes en verbindingen via het water.
- Kansrijk is eveneens een goede aansluiting op de spoorlijn voor oost-west verbindingen, met name voor de fiets om een makkelijke combinatie te maken met het OV.
- Een bedreiging vormt de ontsluiting van de nieuwe wijken aan de oostflank. Er is weinig ruimte op ontsluitingswegen en knooppunten. Functies toevoegen betekent dat de druk toeneemt.
- Innovaties zijn gericht op het faciliteren van elektrisch vervoer als ook deelfietsen en vervoer over het water.
- Beperkingen opleggen op bijvoorbeeld vrachtwagens, maar goederen moeten er nog wel kunnen komen. Er is winst te behalen in meer collectieve aanpak, bijvoorbeeld voor afval ophalen bij ondernemers waar nu iedere ondernemer een eigen contract heeft.

1.2 Sessie 2. De ketenpartners

1.2.1 Wonen

- Denk vanuit het gedachtegoed van de Groene Metro-pool. Creëer een mooie overgang van stad naar platteland met aantrekkelijke, passende woonmilieus. Het is de inzet van Purmerend om de grootschalige woningbouw kwalitatief aan te laten sluiten op De Purmer, op een wijze dat de bestaande harde overgang meer verzacht kan worden en landschappelijk beter integreert.
- Maak wonen mogelijk tegen de rand van Ipendam op Buitenplaats Ipenstein (er ligt een voorstel voor vanuit de eigenaar).
- Combineer de woonfunctie als onderdeel van een draagkrachtige agrarische bedrijfsvoering. Neem daarvoor planologische beperkingen zoveel mogelijk weg vanuit de Provinciaal Ruimtelijke Verordening.
- Sluit in de ontwikkeling/ ontsluiting van De Purmer aan op de mobiliteitsoplossingen in Purmerend en ontwikkel synergie met de grootschalige woningbouwopgave.
- Wonen is een behoefte (en noodzaak), maar inpassing is een uitdaging.
- Enerzijds is er de wateropgave in verband met klimaatverandering en woningbouw. Door de klimaatverandering is het de vraag of hier gewoon moet worden. Het betekent zeker iets voor de manier waarop.
- Anderzijds betekent bouwen in de polder verdwijnen van groen. Woningbouw zal leiden tot aantasting van het landschap en van vergezichten zo kenmerkend voor een polder. Dichtslibben van het landelijk gebied leidt tot zichtvervuiling.
- Ook vormt de verkeerontsluiting en de infrastructuur een uitdaging. De capaciteit van de bereikbaarheid is niet toereikend.

1.2.2 Recreatie

- Voor recreatie is ontwikkelen en versterken van de eigen identiteit(en) in het gebied essentieel. Onderzoek daarvoor de gebiedsgeschiedenis, de relatie met de Gouwezee, geomorfologie en de getijden en wat brengt de toekomst van het klimaat. Benut ook de historische connecties met Amsterdam.
- Zorg voor verbinding tussen de bewoners en de gebruikers met een open gesprek om trots op De Purmer te kunnen worden en draag dat uit.
- Meer natuur, meer bos, open ruimte, impuls geven aan het groen en het water. En daarbij horende recreatie, zoals vogels spotten, rondje ringvaart.
- Verbind het bos met De Purmer in de beleving, maar ook in de betekenis, zodat het minder op zichzelf staat.
- Verblijfsrecreatie en kampeerplekken bij de boerderij.
- Uitbreiding van (door) fietsnetwerken en van wandelroutes en het stimuleren van gebruik van ov-connecties vanuit Amsterdam zijn van belang voor recreatie in De Purmer.
- De buitenplaats nabij Ipendam biedt kansen voor een museum, als startpunt van fiets- en wandelroutes, voor ambachten en horeca.
- Als recreatie leidend wordt kunnen nevendoelestellingen van bijvoorbeeld het bos uit beeld verdwijnen voor de publieke opinie. Wanneer houtkap nodig is voor een gezond bos of productie van hout voor houtbouw, dan is het noodzakelijk dat het complete verhaal in beeld blijft.
- Door toename van het inwonertal komt er meer druk op het recreatiegebied.
- Een uitdaging vormt de financiering van beheer van recreatieve voorzieningen.
- Menging van functies (wonen, recreatie, landbouw, bedrijvigheid) in De Purmer vraagt om een zorgvuldige afweging om het unieke karakter en open landschap te behouden.

1.2.3 Landbouw

- Kansrijk is schaalverkleining en meer biologisch landbouw gericht op de lokale markt. Met ook aandacht voor meer biodiversiteit. Breng mensen daarbij dichterbij de natuur door ze mee te laten doen met kleine landbouw of fruitteelt.
- Financiële ondersteuning vanuit de provincie en gemeenten om ook anders te kunnen boeren. De lokale markt is mooi, maar er is een grote greep van supermarkten op wat agrariërs nog zelf kunnen beïnvloeden.
- Duidelijkheid geven over de toekomst van de gebieden voor de landbouw is van belang om investeringen te kunnen doen en om in te spelen op toekomstige ver-brede landbouwactiviteiten. Dit vraagt om duidelijke beleidsvoering, ook uit de Tweede Kamer.
- Maak boeren niet afhankelijk van subsidies. Zorg voor voldoende kansen, ook voor andere functies. Door meervoudig gebruik van de boerderijpercelen mogelijk te maken, wat vraagt om voldoende grote bouwpercelen.
- Een bedreiging voor de landbouw zijn de grondwaterstanden in verband met omliggende veenweide gebieden. Verzilting is een bedreiging, als ook extreme regenval en anderzijds droogte.
- Voor Waterland speelt de bedreiging dan mensen die uit de stad in de polder komen wonen vaak een verzoek indienen voor waterverhoging. Dit leidt tot verhoging van de waterstanden door mensen die geen eigenaar zijn van de gronden, wat effect heeft op de landbouw. Peilverschillen en verschillen in maaiveld kunnen voor wateroverlast zorgen.
- Geen bedrijfsopvolging leidt tot onvoldoende perspectief waardoor er geen investeringen meer worden gedaan.

1.2.4 Energie

- Kansen zijn er voor aquathermie; thermische energie uit oppervlaktewater (TEO) en thermische energie uit afvalwater (TEA).
- Geothermie is kansrijk in of nabij Edam-Volendam. In De Purmer zou de verbinding moeten worden gelegd tussen de bron en de meeste gebruikers (woningen of misschien ook bedrijven?) via HVC, stadsverwarmingsnet Purmerend.
- Elkaars energie gaan gebruiken dan wel uitwisselen van energie is een kans.
- Voorstel om een discussie aan te gaan met Liander over energieverbruik en het pakken van kansen in De Purmer.
- Het is tevens een bedreiging dat Liander de monopolypositie heeft wat betreft energie. Het is daarbij de vraag of Liander voldoende capaciteit beschikbaar heeft.
- Energievretende functies zoals het minen van cryptomunten en de oprichting van datacenters vormen een bedreiging.

1.2.5 Werken

- De energietransitie brengt kansen voor werkgelegenheid, evenals verdere verduurzaming van bedrijventerreinen en andere soorten werkomgevingen.
- Doordat in Amsterdam-noord bedrijventerreinen getransformeerd worden, groeit de druk op de schaarse bedrijfsruimte. Het is een dreiging voor lokale ondernemers die buiten onze regio moeten gaan zoeken naar ruimte om hun ondernemingen te laten groeien. Het realiseren van meer bedrijventerrein in de Purmer Noord Oost is een kans om deze ondernemers lokaal ruimte te kunnen bieden.

- De Purmer Noord Oost is mogelijk de enige kans voor de gemeente Waterland om bedrijven naartoe te verplaatsen als bedrijventerrein Galgeriet verdwijnt.
- Voor de arbeidsmarkt is het een bedreiging dat de ontwikkeling van het scholingsniveau steeds minder technisch is, waardoor er een tekort ontstaat van mensen die hands-on werk verrichten.
- Industrierrein zorgt voor een versnelde afvoer van hemelwater. Ter compensatie zal er oppervlaktewater moeten worden opgevangen in hetzelfde peilgebied.

1.2.6 Infrastructuur

- Het is van belang om nieuwe infrastructuur hoog genoeg aan te leggen, zodat het bij regenval niet meteen onder water komt te staan (klimaatadaptief inrichten).
- Oost-west verbindingen in De Purmer vragen verbetering. Met name kansrijk is de (elektrische) fiets.
- Het huidige wegennet is (over)benut. De bereikbaarheid van het gebied is niet zo goed (zowel voor auto als voor het OV).
- Belangrijk is de relatie tussen de Purmer en de aantakkingen met verbindingen die buiten de Purmer liggen. In die zin is de benutting van het spoor (de Hoornse Lijn) en de mogelijke ondertunneling van de n247 bij Broek in Waterland van belang.
- Er is een persleiding nodig van de rioolwaterzuiveringsinstallatie naar Katwoude vanwege de toename van afvalwater.

www.bro.nl | info@bro.nl

Hoofdvestiging Boxtel

Boscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400

Vestiging Amsterdam

Rhijnspoorplein 38
1018 TX Amsterdam
T +31 (0)20 506 19 99

Vestiging Venlo

Industriestraat 94
5931 PK Tegelen
T +31 (0)77 373 06 01

Bijlage 4 Expertsessie landbouw 25 maart 2022

Landbouwsessie

25 maart 2022

Presentatie Louis Bolk Instituut

De landbouw is in transitie richting een duurzame landbouw in balans met de natuur. Hieronder vallen diverse transitie en opgaven die hiermee samenhangen: eiwittransitie, energietransitie, biodiversiteitstransitie, stikstofcrisis, bedrijfsopvolging boeren, kunstmesttransitie (deze is aanvullend benoemd). De bodem speelt een bepalende rol in deze transitie. De landbouwtransitie betekent uiteindelijk een grotere transitie van het hele voedselsysteem.

Er zijn diverse routes naar de doelen vanuit duurzame landbouwperspectieven:

- Kringlooplandbouw
- Precisie landbouw
- Natuurinclusieve landbouw
- Biologische landbouw
- Regeneratieve landbouw
- Etc.

Deze begrippen zijn nog in ontwikkeling, dus de perspectieven kunnen verschillend geïnterpreteerd worden. Ook sluiten ze elkaar niet uit! Ze zijn allemaal mogelijk, en combinaties zijn ook mogelijk. Belangrijk is het hele palet en daarin diversiteit.

Perspectieven landbouw, voorbeelden:

- Zuivelmarkt: zuivel met toegevoegde maatschappelijke waarde bijvoorbeeld combinaties met zorgboerderij (kwaliteitsmarkt)
- Zuivelmarkt: lokaal/regionaal produceren en consumeren

- Biologisch
- Produceren voor de wereldmarkt of regio?
- Energiemarkt en –transitie: platteland als energieleverancier voor de (nabije) omgeving
- Instabiele wereldmarkt leidt tot andere voedselstromen: lokale diversiteit gewassen en producten
- Landbouw en recreatie
- Omgaan met hogere waterstanden
- Gewassen voor de bouw.
- Agroforestry

Boodschap van en discussie met de agrarische ondernemers: de kansen op een rij

Historie van De Purmer

In 2022 is De Purmer precies 400 jaar oud. Het is destijds ontstaan als een overheidsonderneming voor onder meer voedselproductie van Amsterdam. Met de vruchtbare kleibodem was de Purmer ooit de graanschuur voor de regio.

Rust creëren

Een belangrijke boodschap die omgevingsvisie kan bieden richting de agrarische ondernemingen in De Purmer:

- Enorm hoge druk op landbouwareaal, dus belangrijk uitgangspunt in de visie is al om landbouw centraal te stellen.
- Rust creëren voor boeren
- Uitspreken dat het landbouwgrond blijft, en niet méér landbouwgrond hoeft worden afgestaan voor bijvoorbeeld stedelijke ontwikkelingen, dat is belangrijk voor de bestaanszekerheid van boerenbedrijven

De Purmer als multifunctioneel landbouwgebied: diversiteit in type landbouw en combinaties maken

- Voor de omgevingsvisie is het belangrijk om de diversiteit van landbouwvormen te benadrukken in

De Purmer die mogelijk zijn. En initiatieven te ondersteunen voor verschillende typen landbouw. Kijk ook naar (duurzaamheids)initiatieven die al lopen. Begin ook die te ondersteunen.

- Daarin is het juist kansrijk om integraal combinaties te weten te maken!
- Zorg dat juist die diversiteit van landbouwvormen en het combineren een doel is in de omgevingsvisie.
- Houd daarbij wel rekening met potentiële frictie wanneer tuinbouw, akkerbouw, veeteelt direct langs elkaar liggen. Niet alles kan naast elkaar. Dus daar moet wel op gelet worden, qua type teelten (sommige passen wel naast elkaar en sommige niet).
- De ondernemers benoemen dat zowel veeteelt, akkerbouw, tuinbouw mogelijk en kansrijk zijn in De Purmer. Nu is het voornamelijk veeteelt, maar dat hoeft niet perse.
- Ook wordt benoemd dat precisie landbouw als hoogwaardige landbouw grote kansen biedt voor De Purmer, juist in combinatie met het al aanwezige veelzijdige landbouw karakter.

Verbreding en nevenactiviteiten

- Voor het verdienmodel van de agrarische onderneming liggen er ook kansen om de verbreding op te zoeken en nevenactiviteiten te ontplooiën, zoals recreatie, zorg, opvang, winkels, etc. Hier is ook zeker behoefte aan. De potentie voor nevenactiviteiten in De Purmer is groot.

Prijsstijging voedsel: kans voor kleinschaligheid en regionale afzet

- De prijsstijgingen van voedsel, specifiek de graanprijs, biedt perspectieven voor agrarische ondernemers voor akkerbouw en tuinbouw.

- Prijsstijgingen bieden ook kans voor kleinschaligheid, met name in een gecombineerde setting met gecombineerd gewassen. (schaalvergroting kan financieel kwetsbaar zijn).
- Kortom, prijsstijgingen bieden meer kansen voor boeren, voor kleinschaligheid en regionaal produceren.

Routes naar duurzame landbouw: combinaties maken!

- Voor de verschillende 'routes' naar duurzame landbouw moeten juist diversiteit en combinaties gezocht worden. Precisielandbouw kan bijvoorbeeld hand in hand gaan met natuurinclusieve landbouw en andere 'routes'.
- Deze 'routes' kunnen toegepast worden op zowel veeteelt, als bosbouw, als akkerbouw als tuinbouw.
- Er komen ook steeds meer kansen voor productie van grondstoffen voor bouwmaterialen, ofwel, biobased. Toepassingen die als isolatie of als vezel in de bouw toegepast kunnen worden. Dat kan binnen én buiten De Purmer
- De boodschap hierbij is om juist de combinatie te zoeken tussen voedselproductie en biobased bouwmaterialen productie (restproducten kunnen hierin rol spelen). Zoek de win-win situatie op met voedselproductie, zonder dat deze concurrerend aan elkaar worden.
- Er zijn veel ondernemers in De Purmer. Dus de diversiteit is al groot! Stimuleer deze en ondersteun om mee te gaan richting duurzame landbouw.
- Ook het Purmerbos biedt kansen voor meerwaarde, diversiteit en combinaties: voedselbos (humane voedselproductie), met wat koeien en schapen (veeteelt), met biodiversiteit en ecologie (natuurinclusief), productiebos (houtbouw),

speelbos (recreatie). Zo kan juist de combinatie gemaakt worden.

- Gemengde bedrijfsvoering mogelijk: uitwisseling en interactie en maken van combinaties binnen één landbouwbedrijf is kansrijk: akkerbouw voor veevoer ten behoeve van veeteelt, in combinatie met humane voedselproductie.

Regionale en wereldmarkt

Kansrijk is om juist de combinatie op te zoeken voor regionale markt en wereldmarkt. Alleen focus op lokale markt kan niet, maar juist de balans daarin zoeken. Door de prijsstijgingen komen er steeds meer kansen voor productie voor de regionale markt.

Relatie en verbindingen met omgeving van de Purmer

- Biobased: woonopgave en bedrijventerrein
- Voorbeeld bestaande landbouw: akkerbouw in Purmer ten behoeve van veeteelt in de omliggende veenweides (in plaats van dat diervoer van de wereldmarkt (uit bijv. Brazilië) moet komen).
- Beheercheck houden: in beeld krijgen wat de interactie is tussen ondernemers in de Purmer met (beheer/ grond) in de omliggende veenweides.
- Nevenactiviteiten in relatie tot omgeving zoals Purmerbos, Markermeer (recreatie), bedrijventerrein (energie en biobased bouwmaterialen)
- Productie in dienst van omliggende steden (regionale voedselconsumptie)
- Versterk de kwaliteiten van de erven door ondersteuning voor inrichting met: houtwallen, erfsingels/erfbepanting,
- Verbeter de verbinding en overgang tussen Purmerbos, stad en het agrarisch deel.

Kernwaarden en waardering van het landschap bepaald de toekomst

- Gunstige verkavelingsstructuur
- Goede vruchtbare kleigrond: zeer gewild om te boeren (voor voedselproductie)
- Hoogwaardige kwaliteit van de bodem
- Daarom wil je hier hoogwaardige voedselproductie
- Diversiteit en veelheid van agrarische ondernemingen
- Daarvoor moet er wel rust (en ruimte) voor boeren komen en ondersteuning voor initiatieven (financieel, netwerk, kennis, etc.)

Schaalgrootte landbouw

- Bij ontbreken van opvolging worden bedrijven grootschaliger, maar dat hoeft niet te betekenen dat landschap grootschaliger wordt. Nu zijn er veel ondernemers, dus kleinschalig is ook kansrijk.
- Ofwel meer kleinschalig landschap i.c.m. grootschaligere bedrijven; of kleinschalige bedrijven en dus ook kleinschalig landschap. Combinaties maken.

Beheer

Landbouwbedrijven zijn belangrijk voor beheer van buitengebied. Dit kan een rol spelen in verdienmodel van agrarische ondernemers.

Co2 vastlegging

- Vastlegging van CO2 in gewassen. De vezelgewassen dienen als grondstof voor de bouw. Productie (telen) van vezels is kansrijk als grondstof voor isolatiemateriaal of voor de verwerking tot een ander hoogwaardiger product. Reductie door opslag in product én bijvoorbeeld isolatiewaarde. Toepassingsmogelijkheden met verschillende teelten.

- Kansen voor proef in samenwerking met akkerbouwers, bouwbedrijven, verwerkers en overheid.

Conclusies

- Combinaties maken tussen landbouwwormen, zowel akkerbouw, tuinbouw, veeteelt, agroforestry zijn mogelijk in De Purmer. Benut die diversiteit.
- Hoogwaardige voedselproductie met multifunctioneel gebruik (en juist de combinaties die daarin te maken zijn).
- Uitgaan van (landschappelijke) kernwaarden van de Purmer (openheid, vruchtbare kleibodem, diversiteit ondernemers, verkaveling, etc.)
- Meer ruimte voor verbreding en nevenactiviteiten.
- De regionale markt wordt belangrijker, in balans met productie voor wereldmarkt.
- Combinaties van verdienmodellen (beheer, biobased, voedselproductie, nevenactiviteiten zoals zorg, opvang en recreatie).
- Belangrijk uitgangspunt vormt al om de landbouw centraal te stellen in de omgevingsvisie.

Het is een verhaal van diversiteit van landbouwwormen, met behoud van en inspelen op de kernwaarden van De Purmer waarin combinaties en interactie wordt gemaakt tussen voedselproductie, veeteelt, biobased, recreatie, natuur, nevenactiviteiten, etc. Zowel binnen bedrijfsvoering, als binnen De Purmer, als met de omgeving van De Purmer. Daar passen de verschillende (en gecombineerde) duurzame landbouw perspectieven/routes bij om de toekomst in te gaan zoals natuurinclusieve landbouw, precisielandbouw, etc.

Toekomstbeeld zoals beschreven door de agrarische ondernemers

Purmerend (stad) – Purmerbos (divers gebied met kansen voor agroforestry, ecologie, houtproductie, koeien en schapen (veeteelt) en recreatie) – Het agrarisch deel van de Purmer als overgangsgebied met natuurinclusieve en diverse landbouw – uiteindelijk overgaand in de veenweides buiten De Purmer waar meer kansen zijn voor combinaties van landbouw met natuur.

Voor het agrarisch deel van De Purmer is het volgende kansrijk: Hoogwaardige voedselproductie met combinatie van precisielandbouw en natuurinclusieve landbouw.

Bijlage 5 Enquêteresultaten 21 april 2022

Resultaten enquête Strategische gebiedsvisie de Purmer

<Status>

titel rapport
**Resultaten enquête
Strategische gebiedsvi-
sies de Purmer**

datum
21 april 2022

projectnummer
P04408

opdrachtgever
**Gemeenten Purmerend,
Edam-Volendam en Wa-
terland**

BRO
Projectleider
PZ
Projectteam
BZ, LV

bron Kaft
BRO

BRO
Rhijnspoorplein 38
1018 TX Amsterdam
T +31 (0)20 506 19 99
E info@bro.nl
www.bro.nl

*“Als we anderen de ruimte niet gunnen zullen we zelf steeds
meer opgesloten raken.”*

Prof. Hans Galjaard

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3	6	Advies voor de gemeente over ontwikkelplannen	8
1.1	Response	3	6.1	Bevindingen	8
1.2	Leeftijd respondenten	3	6.1.1	Natuur en agricultuur	8
1.3	Respondenten oorsprong	3	6.1.2	Woningbouw	8
1.4	Belangrijkste bevindingen	3	6.1.3	Infrastructuur en verkeer	8
1.4.1	Landschapskenmerken van de Purmer	3	6.1.4	Cultuurhistorische waarde	8
1.4.2	Woningbouw in de Purmer	3	6.1.5	Voorzieningen	9
1.4.3	Infrastructuur in de Purmer	3			
2	Typisch en bijzonder aan de Purmer	4			
2.1	Bevindingen	4			
2.1.1	Landschapskenmerken	4			
2.1.2	Bedrijventerrein en mobiliteit	4			
2.1.3	Woningbouw	4			
3	Wensen voor de Purmer	5			
3.1	Bevindingen	5			
3.1.1	Infrastructuur	5			
3.1.2	Groen en water	5			
3.1.3	Verandering in landschap en woningbouw	5			
4	Behoud van de Purmer	6			
4.1	Bevindingen	6			
4.1.1	Open landschap	6			
4.1.2	Smalle wegen	6			
4.1.3	Woningbouw	6			
5	Ontwikkelplannen respondenten	7			
5.1	Bevindingen	7			
5.1.1	Verduurzaming	7			
5.1.2	Uitbreiding en wijziging bestemming	7			

1 Inleiding

Als onderdeel van de Gebiedsvisie De Purmer is aan bewoners en ondernemers in de gemeenten Purmerend, Edam-Volendam en Waterland de mogelijkheid geboden om door middel van het invullen van een online enquête hun mening te geven over aspecten die betrekking hebben op de toekomst van de Purmer. De afbakening van de geënuquêteerden is in figuur 1 weergegeven.

1.1 Respons

In de periode maart-april 2022 is de enquête beschikbaar geweest. Uiteindelijk heeft dit geresulteerd in een respons van 152 valide enquêtes (inclusief ingevulde analoge enquêtes op de twee informatiebijeenkomsten). Dit aantal enquêtes geeft een compleet beeld over de kijk van inwoners uit de Purmer en omgeving op hun leefomgeving. 54,8% van de respondenten (N=146) geeft aan te wonen in de gemeente Purmerend. 22,1% geeft aan te wonen in gemeente Edam-Volendam. 21,2% van de respondenten geeft aan in gemeente Waterland te wonen. 1,3% heeft 'anders' ingevuld.

1.2 Leeftijd respondenten

Van de respondenten (N=146) geeft 9,6% aan in de categorie '25-35' te vallen. 11,6% geeft aan tussen de '36-45' te zijn. Van de respondenten valt het grootste aandeel onder de leeftijdscategorie '46-55', zijnde 37,0%. 28,1% van de respondenten geeft aan tussen de '56-65' jaar te zijn. 13,7% is ouder dan 65 jaar. Geen van de respondenten geeft aan jonger te zijn dan 25 jaar.

Figuur 1 De Purmer onderzoeksgebied omgevingsgebied enquêtes
(Bron: Google Maps)

1.3 Respondenten oorsprong

Ten slotte is het overgrote deel van de respondenten 'inwoner' van een van de gemeentes betrokken in deze enquête. 137 van de 146 respondenten die deze vraag hebben ingevuld, geeft aan inwoner te zijn. Bij deze vraag konden meerdere opties aan worden gegeven. Daarnaast geven 21 respondenten aan 'ondernemer' te zijn en 8 respondenten geeft aan te horen tot de groep 'organisatie'. 5 respondenten geeft aan tot de groep 'anders' te horen, o.a. 'liefhebber', 'gebruiker van het Purmerbos' en 'onderzoeker'.

1.4 Belangrijkste bevindingen

Uit de enquête komt duidelijk naar voren dat respondenten veel waarde hechten aan de open, groene structuur van de Purmer en de bijbehorende historische waarde ervan. Daarnaast wordt veel ingegaan op woningbouw en infrastructuur. De belangrijkste resultaten zullen in dit hoofdstuk kort op een rij worden gezet. In hoofdstuk 2 wordt dit verder uitgewerkt.

1.4.1 Landschapskenmerken van de Purmer

Van de landschapskenmerken in de Purmer komt meermaals naar voren dat het open landschap een belangrijk aspect is. Ook de boerderijen worden als bijzonder of typisch voor de Purmer ervaren. Terwijl slechts een klein aandeel van de respondenten aangeeft dat bedrijventerrein de Baanstee of de bereikbaarheid met de auto bijzonder of typisch de Purmer is. De polderstructuur van de Purmer wordt aangekaart als uniek en als van hoge historische waarde. Veel respondenten pleiten voor het behoud van deze kwaliteit.

Ondanks dat het Purmerbos niet typisch past binnen het polderlandschap (maar wel vanuit de historie reeds lange tijd aanwezig), geven veel respondenten aan waarde te hechten aan dit natuurgebied.

1.4.2 Woningbouw in de Purmer

De noodzaak voor woningbouw in de Purmer wordt door veel respondenten aangekaart. Er is behoefte aan woningen in verschillende segmenten. Maar respondenten geven duidelijk aan dat de ontwikkeling van nieuwe bebouwing vooral aan bestaande bebouwde gebieden moet worden ontwikkeld en dat het open landschap in de Purmer hierbij zo veel mogelijk moet worden behouden.

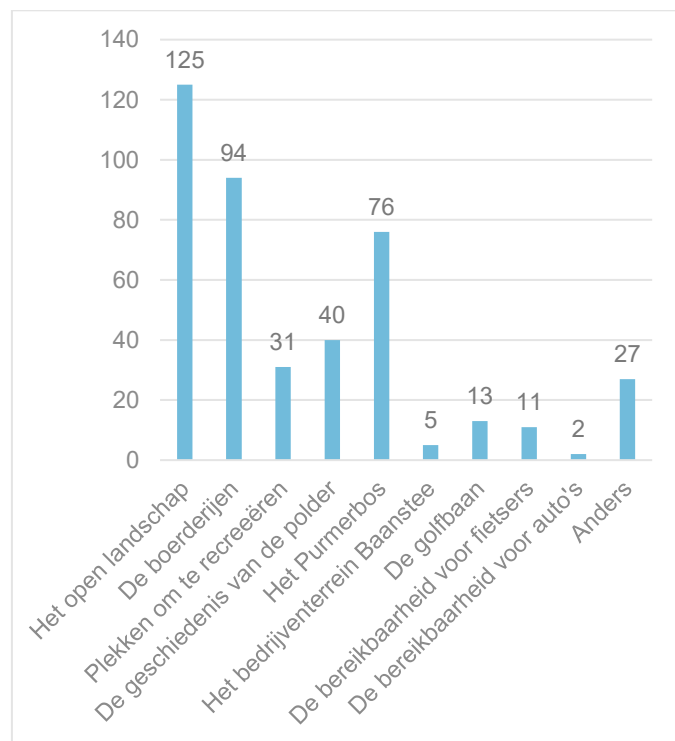
1.4.3 Infrastructuur in de Purmer

De smalle wegen in de Purmer worden door niet veel respondenten benoemd als iets dat behouden moet worden in de Purmer. Wel benoemen respondenten meermaals dat de wegen in de polder gevaarlijk zijn, of als dusdanig worden ervaren. Daarbij wordt benoemd dat deze vaak druk zijn, met name rond de spits. Voordat er woningbouwontwikkelingen worden uitgevoerd moet hier aandacht aan worden gegeven. Er zijn ten slotte respondenten die pleiten voor meer verkeerswegen voor bestemmingsverkeer en voor betere fietsroutes.

2 Typisch en bijzonder aan de Purmer

De eerste vraag in de enquête was: “Wat vindt u typisch of bijzonder aan de Purmer?”. Respondenten (N=152) konden kiezen uit 9 vaste opties en een optie ‘anders’, waarna extra uitleg kon worden gegeven. Hierbij konden maximaal drie opties worden gekozen.

Figuur 2 Typisch en bijzonder in de Purmer

2.1 Bevindingen

2.1.1 Landschapskenmerken

Uit deze eerste vraag komt duidelijk naar voren dat er veel waarde wordt gehecht aan het groene karakter van de Purmer. 82,2% van de respondenten heeft ‘het open landschap’ als typisch voor- of bijzonder aan de Purmer aangekruist. 61,8% van de respondenten geeft aan ‘de boerderijen’ bijzonder of typisch te vinden. En 50,0% geeft aan dat ‘het Purmerbos’ bijzonder of typisch voor de Purmer is.

Deze observaties komen ook terug in de reacties die zijn gegeven bij de optie ‘anders’. De openheid van het weilanden met koeien en schapen in het buitengebied, afgewisseld met water en bomen worden door verschillende respondenten benoemd. Een van de respondenten omvat dit sentiment in diens reactie: “Natuur, recreatie en agrariërs gaan hand in hand in de Purmer.” Ook het historische karakter van de polder wordt verschillende keren als bijzonder of typisch benoemd.

2.1.2 Bedrijventerrein en mobiliteit

Minder vaak werd er aangegeven dat ‘het bedrijventerrein Baansteede’ (3,3% van de respondenten), ‘de bereikbaarheid voor auto’s’ (1,3% van de respondenten) en ‘de bereikbaarheid voor fietsers’ (7,2% van de respondenten) bijzonder of typisch zijn voor de Purmer. Bij de optie ‘anders’ wordt ook het sluipverkeer in de Purmer onder de aandacht gebracht als iets ‘typisch’ voor de Purmer.

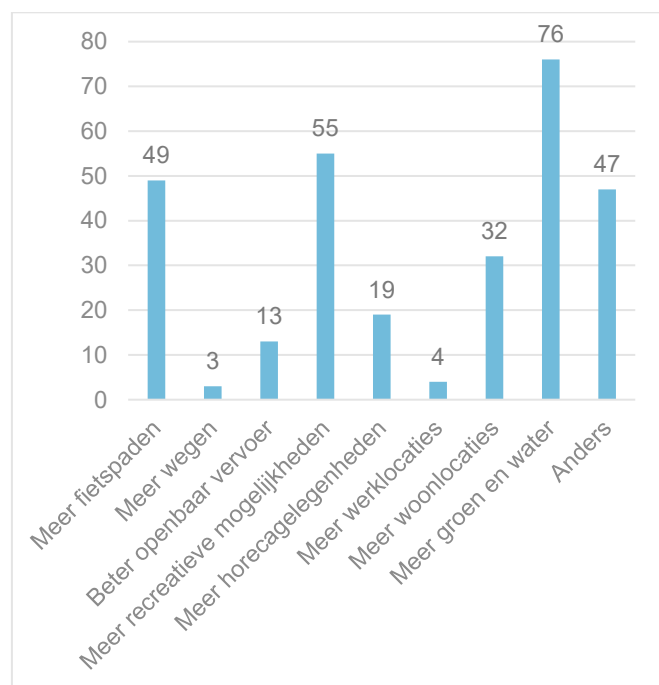
2.1.3 Woningbouw

De openheid van het gebied roept bij de respondenten enerzijds reacties over het potentieel voor woningbouwontwikkelingen op. Zo wordt er bijvoorbeeld de wens voor meer gevarieerde woningen uitgesproken. Daartegen staan reacties van

respondenten die de openheid van het landschap willen behouden. “Volkomen onnodig om de Purmer te veranderen gezien de open ruimte die het nu is en zeker in de toekomst nodig is.”

3 Wensen voor de Purmer

De tweede vraag in de enquête was: “*Wat zou u graag in de Purmer willen zien?*”. Respondenten (N=147) konden kiezen uit 8 vaste opties en voor optie ‘anders’, waarna extra uitleg kon worden gegeven. Hierbij konden maximaal drie opties worden gekozen.

Figuur 3 Wensen voor de Purmer

3.1 Bevindingen

3.1.1 Infrastructuur

33,3% van de respondenten heeft aangegeven dat er meer fietspaden moeten komen in de Purmer. Dit staat in contrast met autowegen, slechts 2,0% van de respondenten geeft aan hiervan meer te wensen. Deze uitslag komt overeen met de reacties die zijn gegeven bij ‘anders’. Hierin wordt aangegeven dat de huidige infrastructuur als gevaarlijk wordt ervaren. Meerdere respondenten pleiten voor aanpassingen aan de wegen, voor enkel bestemmingsverkeer in de Purmer en betere fietsverbindingen.

3.1.2 Groen en water

Een belangrijke wens van de respondenten is daarnaast meer groen en water te hebben in de Purmer, zoals aangegeven door 51,7% van de respondenten. In de open antwoorden wordt hier uitvoerig op in gegaan, meermaals in combinatie met de verduurzaming van de agrarische sector. Bijvoorbeeld in de vorm van voedselbossen of circulaire landbouw. Ook is er in de reacties aandacht voor het behoud van het typische polderlandschap en het Purmerbos.

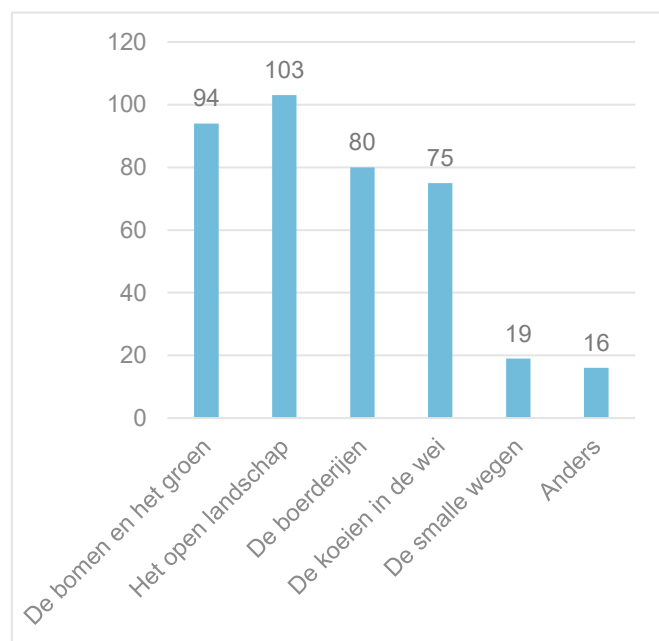
3.1.3 Verandering in landschap en woningbouw

Veel respondenten geven aan de wens te hebben dat er in de Purmer qua openheid van het landschap weinig verandert. Een van de respondenten zegt hierover: “*De Purmer is een uniek gebied met een 400 jaar rijke historie. Ik zou ervoor willen pleiten dit zoveel mogelijk te behouden!*”. Ook wordt meermaals gepleit voor het behoud van het (hondenlosloopgebied) in het Purmerbos. 37,4% van de respondenten geeft aan de wens te hebben voor meer recreatiemogelijkheden. Daarnaast is er ook een wens voor meer woningen door 21,8% van de respondenten.

Een respondent zegt hier wel over: “*Waar laat je verstedelijking toe en waar bescherm je natuur? Liefst aan randen van de Purmer.*”

4 Behoud van de Purmer

De derde vraag in de enquête was: “Wat moeten we zeker behouden in de Purmer?”. Respondenten (N=149) konden kiezen uit 5 vaste opties en de optie ‘anders’, waarna extra uitleg kon worden gegeven. Hierbij konden maximaal drie opties worden gekozen.

Figuur 4 Behouden in de Purmer

4.1 Bevindingen

4.1.1 Open landschap

Op de vraag over wat behouden moet worden in de Purmer, geeft 69,1% van de respondenten aan dat het open landschap behouden moet blijven. Ook vindt 63,1% van de respondenten dat de bomen en het groen behouden moeten blijven. Dit is in

lijn met de bevindingen van de eerdere vragen. Voorbeelden over welk groen behouden moeten blijven volgens respondenten zijn:

- “Diversiteit van landschapstypes... de stad en het open landschap als kracht”
- “Biodiversiteit. Bedreigde vogels zoals de scholekster broeden in weilanden”
- “Boomgaard Groenewoud”
- “Bos, weiland, doorzichten, het typische Purmerland mag niet verloren gaan”

Ook wordt meermaals gepleit voor het behoud van het hondenloopgebied in het Purmerbos.

4.1.2 Smalle wegen

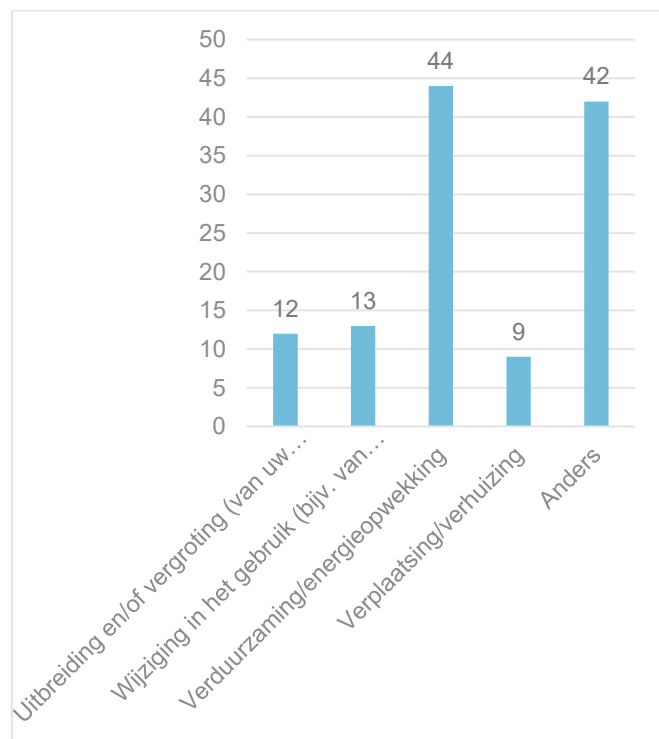
Slechts 12,8% van de respondenten geeft aan dat de smalle wegen in de Purmer behouden moeten blijven. De veiligheid van deze wegen wordt onder ‘anders’ aangestipt en is in lijn met de bevindingen van 3.1.

4.1.3 Woningbouw

Ten slotte wordt er onder ‘anders’ door twee respondenten aangegeven dat de woningnood te groot is om niet te bouwen in de Purmer.

5 Ontwikkelpannen respondenten

De vierde vraag in de enquête was: “Heeft u plannen voor uw woon- of werkplek in de Purmer?”. Respondenten (N=98) konden kiezen uit 4 vaste opties en de optie ‘anders’, waarna extra uitleg kon worden gegeven. Hierbij konden maximaal drie opties worden gekozen.

Figuur 5 Ontwikkelpannen van de respondenten

5.1 Bevindingen

Van het totaal aantal respondenten heeft een groot deel (35,5%) deze vraag niet ingevuld. Daarnaast heeft een groot deel aangegeven geen ontwikkelplannen te hebben voor/aan hun woning via de optie ‘anders’.

5.1.1 Verduurzaming

Van de respondenten die deze vraag wel hebben ingevuld, geeft 44,9% aan plannen te hebben voor verduurzaming van hun huis of te willen investeren in energieopwekking. Hierover wordt geen uitleg gegeven door de respondenten onder ‘anders’.

5.1.2 Uitbreiding en wijziging bestemming

12,2% van de respondenten wil diens woning of bedrijf uitbreiden en/of vergroten. 13,3% wil een wijziging van gebruik doorvoeren. Een aantal respondenten hebben onder ‘anders’ extra uitleg gegeven hierover. Enkele voorbeelden van plannen zijn:

- Het bijbouwen van extra woningen op de kavel,
- Lintbebouwing maken voor de kinderen
- Het bouwen van een mantelzorgwoning,
- Het renoveren en opdelen van een oude boerderij in enkele woningen.

6 Advies over ontwikkelplannen

De vierde vraag in de enquête was: *“Heeft u nog advies voor de gemeente over de ontwikkelplannen voor de Purmer?”*. Deze open vraag is door 115 respondenten beantwoord. In dit hoofdstuk zullen de bevindingen in 5 categorieën uiteen worden gezet.

6.1 Bevindingen

6.1.1 Natuur en agricultuur

Een groot deel van de respondenten gaat bij deze open vraag in op de natuurwaarde en de het landbouwkarakter van de Purmer. Enerzijds gaan deze reacties in op het behoud van de groenstructuren van de Purmer. Respondenten geven aan dat het gebied functioneert als een groene buffer tussen de drie gemeentes waar ruimte is voor recreatie. Een van de respondenten zegt hierover: *“Behoudt alstublieft het kleine beetje groen wat we hebben, het is bewezen dat dit goed is voor mens en dier. Er moeten plekken blijven om heen te gaan om te ontsnappen aan de dichtbevolkte gebieden.”* Daarnaast wordt de Purmer beschreven als een uniek landschap. Hier zal in 6.1.4 verder op in worden gegaan.

Een onderwerp dat door meerdere respondenten wordt aangestipt is het behoud van (het uitlaatgebied in) het Purmerbos.

Ook de agrarische sector wordt benoemd als een aspect dat behouden moet blijven en belangrijk is voor het landschap. De respondenten gaan in op de verduurzaming van de agrarische sector en de combinatie ervan met natuur voor het vergroten van de biodiversiteit. Een van de respondenten zegt hierover: *“Het landbouwgebied is nu een monocultuur en hierdoor een-tonig. Maak het voor de boeren aantrekkelijk om er een gevarieerd landschap van te maken met een hogere biodiversiteit.”*.

6.1.2 Woningbouw

Een ander veel voorkomend onderwerp bij de respondenten heeft betrekking op woningbouw in de Purmer. Een van de respondenten zegt: *“Ik realiseer dat er woningnood is, maar laat Purmerend/Beemster/Purmer enigszins zijn karakter behouden.”* Deze boodschap wordt gedeeld door andere respondenten die voor extra bebouwing zijn, maar wel opmerkingen hebben op de grootte en de locatie van ontwikkelingen.

Respondenten geven aan dat ontwikkelingen het liefst zo dicht mogelijk aan de huidige bebouwde gebieden moeten worden gebouwd of als lintbebouwing langs bestaande infrastructuur. Daarbij moet rekening worden gehouden met de bestaande structuur van de polder. Respondenten zijn het grotendeels eens over dat woningbouw niet in het buitengebied ontwikkeld moet worden. Hiervoor worden dezelfde argumenten als in 6.1.1 gegeven.

Er wordt vooral behoefte geuit naar woningen voor starters en voor ouderen. Maar ook woningen voor doorstromen naar het hogere segment wordt benoemd door een respondent. Een aantal respondenten geeft aan positief te aan te kijken naar de herontwikkeling van slot IJpenstein naar woningen en recreatie of het ombouwen van oude agrarische panden tot woningen.

Een deel van de respondenten is helemaal tegen de bouw van nieuwe woningen. Argumenten daarvoor gaan in op het behoud van het landelijke karakter maar ook over het respect voor de cultuurhistorie. Hier zal meer op in worden gegaan in 6.1.4.

6.1.3 Infrastructuur en verkeer

Zoals eerder in de enquête al naar voren is gekomen, wordt er door de respondenten aandacht gegeven aan de verkeersituatie in de Purmer. De wegen worden als onveilig en te druk ervaren. Aangegeven wordt dat ontwikkelplannen aandacht moeten hebben voor de drukte op doorgaande wegen.

Naast autowegen gaan respondenten ook in op het uitbreiden van fietspaden voor recreatie. Een van de respondenten zegt hierover: *“Wat ook een mooi idee is om langs de hele Purmer-ringdijk, dus langs de ringvaart, een mooi fietspad aan te leggen die in verbinding staat met het Purmerbos.”*

6.1.4 Cultuurhistorische waarde

De historische waarde van het gebied wordt door meerdere respondenten aangekaart. Daarbij wordt opgeroepen om zuinig te zijn op het gebied. Zodra er in de Purmer wordt gebouwd, kan het oorspronkelijke polderlandschap nooit meer terugkomen. Een van de respondenten zegt over de historie van de Purmer: *“Behoud de openheid waar het nog kan, de historische linten, de dijken die boven het land uitsteken als bescherming en noodzaak tegen het water. Verkondig het verhaal bij de plaatselijke bevolking hoe bijzonder het is dat de Hollanders in de 17e eeuw verschillende meren hebben drooggelegd. Waaronder de Purmer. Het maakt deel uit van de unieke Noord-Hollandse geschiedenis, maar veel mensen weten dit niet en staan er daarom niet bij stil. Je kan alles volbouwen, maar weg is weg. Sommig erfgoed verdient het om behouden te blijven.”*.

De zichtlijnen zijn hier een belangrijk aspect in. Een van de respondenten merkt op dat het Purmerbos historisch niet past binnen het polderlandschap en het *“doet afbreuk aan de beleving van de polder”*, een opmerking die botst met de respondenten die voor het behoud van het bos zijn.

6.1.5 Voorzieningen

Het laatste onderwerp waar respondenten adviezen over hadden gingen over voorzieningen. Meerdere respondenten uitte hun wens voor beter internet, bijvoorbeeld door de aanleg van een glasvezelverbinding. Een andere respondent zou graag meer wandel- en mountainbikeroutes willen zien in de Purmer.

www.bro.nl | info@bro.nl

Hoofdvestiging Boxtel

Boscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400

Vestiging Amsterdam

Rhijnspoorplein 38
1018 TX Amsterdam
T +31 (0)20 506 19 99

Vestiging Venlo

Industriestraat 94
5931 PK Tegelen
T +31 (0)77 373 06 01

Ruimte. Mensen. Toekomst.

Amsterdam

Rhijnspoorplein 38
1018 TX Amsterdam
+31 (0)20 506 19 99

Boxtel

Bosscheweg 107
5282 WV Boxtel
+31 (0)411 850 400

Venlo

Industriestraat 94
5931 PK Tegelen
+31 (0)77 373 06 01

info@bro.nl
www.bro.nl

